

soruşturma

koruma

mü

önleme

6284

dayanışma

ca

politika oluşturma

de

le

sığınak

güçlenme

TÜRKİYE'DE ERKEK ŞİDDETİYLE MÜCADELE
MEKANİZMALARI İZLEME RAPORU

Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu

Mart 2016, İstanbul

Yazarlar

Açelya Uçan, Damla Gürkan, Deniz Bayram, Hazal Günel,
Martina Patrizia Gaidzik, Perihan Meşeli, Selin Kaner

Yayına Hazırlayan

Esen Özdemir

Düzeltili

Şenay Toluay

Kapak Tasarım / Dizin

Feyza

Baskı

Sena Ofset Ambalaj Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sokak 2. Matb. Sit.
B Blok K:6 N:4NB 7-9-11 E Blok K:6 N:4NE20 Topkapı
Bayrampaşa / İstanbul

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Katip Mustafa Çelebi Mahallesi Anadolu Sokak
No:23 D:7-8 34433 Beyoğlu / İstanbul
Telefon : (212) 292 52 31-32 Fax: (212) 292 52 33
www.morcati.org.tr / morcati@morcati.org.tr

Bu rapor, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı desteğiyle yürütülen “Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezi Kurultayı’nın Güçlendirilmesi ve Avrupa ve Türkiye’deki Kadın Örgütleri Arasında Ev İçi Şiddete İlişkin İyi Deneyimlerin Paylaşılması Projesi” kapsamında basılmıştır. İçeriğinden Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı sorumludur

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar dışında, yayıncının izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
1. MOR ÇATI DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞINAK FAALİYETİ	
1.1. Dayanışma Merkezi.....	11
1.1.1 Şiddet Uygulayanlar.....	13
1.1.2 Maruz Kalınan Şiddet Biçimleri.....	14
1.1.3 İhtiyaç Duyulan ve Verilen Destekler.....	15
1.2. Sığınak.....	18
1.2.1. Sığınakta Kalan Kadınların Mor Çatı'ya Başvurma Nedenleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Biçimleri.....	18
1.2.2. Bebek, Çocuk ve Ergenlere Yönelik Erkek Şiddeti.....	20
1.2.3. Sığınakta Güçlenme.....	21
1.2.4. Sığınakta Kalan Kadın, Çocuk ve Ergenlere Sağlanan Destekler.....	22
1.2.5. Sığınakta Kalan Kadın ve Çocukların Şiddet Yaşantısından Çıkmasına ve Güçlenmesine Katkı Sağlayan Diğer Destek, Çalışma ve Etkinlikler.....	23
1.2.6. Sığınak Sonrası Yaşam.....	24
2. SOSYAL HİZMET MEKANİZMALARININ İNCELEMESİ	
2.1. Koordinasyon Birimi: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri.....	26
2.2. İlk Kabul Birimleri.....	30
2.3. Sığınaklar.....	32
2.4. İstihdam, Kreş Destekleri ve Çocuk Hizmetleri.....	38
2.5. Mülki Amirlikler.....	42
2.6. Acil Durumlarda Verilen Destekler.....	44
3. HUKUKİ MEKANİZMALARIN İNCELEMESİ	
3.1. 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları.....	48
3.1.1. Kolluk Güçleri Tarafından Verilen Hizmetler.....	48
3.1.2. Tedbir Kararlarının Süresi.....	54
3.1.3. Geçici Velayet ve Nafaka.....	56
3.1.4. Gizlilik.....	57
3.1.5. Geçici Maddi Yardım.....	61
3.1.6. Verilen Kararların İhlali.....	63
3.2. Boşanma Davaları.....	64
3.3. Ceza Davaları.....	66
3.4. Cinsel Şiddet Davaları.....	69
3.5. Israrlı Takip.....	74
4. KADINLARIN ŞİDDETLE MÜCADELESİNDE DEVLET KURUMLARININ ŞİDDETİN ETKİLERİNİ GÖREBİLMELERİNİN ÖNEMİ.....	77
SONUÇ.....	80

Ekler

Ek 1	ASPB İstanbul Sözleşmesi sığınak / konukevi uyumsuzluğu.....	83
Ek 2	ASPB sığınak / konukevi uyumsuzluğu / yanıt.....	88
Ek 3	Mor Çatı yönetmelik değişikliği.....	89
Ek 4	ASPB-ŞÖNİM'ler bilgi edinme başvurusu.....	100
Ek 5	ASPB-ŞÖNİM'ler bilgi edinme başvurusu / yanıt.....	101
Ek 6	ASPB İstanbul İlk Adım Merkezi hakkında bilgi edinme başvurusu.....	103
Ek 7	KSGM İlk Adım Merkezi hakkında / yanıt.....	105
Ek 8	ASPB İlk Adım Merkezi hakkında / yanıt.....	106
Ek 9	Sığınak bilgi edinme başvurusu.....	107
Ek 10	Sığınak bilgi edinme başvurusu / yanıt.....	108
Ek 11	Sağlık Bakanlığı'na 182 başvurusu	109
Ek 12	Sağlık Bakanlığı'na 182 başvurusu / yanıt.....	111

Ek 13

1-	Adalet Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	113
2-	ASPB İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	116
3-	Dışişleri Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	120
4-	Emniyet Genel Müdürlüğü İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	122
5-	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	125
6-	İçişleri Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	129
7-	Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu.....	131

Ek 14

1-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / ASPB yanıt.....	133
2-	GREVIO Dışişleri Bakanlığı yanıt.....	135
3-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Adalet Bakanlığı yanıt.....	137
4-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / ASPB yanıt.....	139
5-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Dışişleri Bakanlığı yanıt.....	144
6-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Emniyet Genel Müdürlüğü yanıt.....	145
7-	İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yanıt.....	147

ÖNSÖZ

Mor Çatı olarak kurulduğumuz 1990 yılından bu yana ev içi şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara sosyal, psikolojik ve hukuki destek veriyoruz. 1993 yılından itibaren ise, iki kez kesintiye uğramış olsa da, sığınak desteği veriyoruz. Ev içi şiddetle mücadelemizin önemli bir ayağı kadın ve çocuklarla kurduğumuz dayanışma ilişkisiyken bir diğer önemli ayağı ise başvuran kadın ve çocukların deneyimlerinden yola çıkarak kadına yönelik şiddetle mücadele politikalarının, kadınların ve çocukların şiddetsiz hayatlar kurmalarını destekleyecek şekilde hayata geçmesi için mücadele etmek. Bu amaçla, başvuran kadın ve çocukların deneyimleri üzerinden yasa uygulamalarını izlemek, değerlendirmek, yasaların uygulanması için öneriler geliştirmek, izleme ve değerlendirme sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmak ve bu sayede kamu otoriteleri üzerinde baskı oluşturmak için çabalıyoruz. Bu Rapor da, söz konusu çabamızın bir ürünü.

Rapor, Ocak 2015 tarihinde, Avrupa Birliği Sivil Düşün AB Programı'nın katkısıyla, Muş Kadın Derneği (MUKADDER) ve Kadın Dayanışma Vakfı ile birlikte yürütmeye başladığımız "Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezi Kurultayı'nın Güçlendirilmesi ve Avrupa ve Türkiye'deki Kadın Örgütleri Arasında Ev İçi Şiddete İlişkin İyi Deneyimlerin Paylaşılması Projesi"nin ana faaliyetlerinden biri. Temel hedefi, kadına yönelik şiddetle mücadele politikaları ve destek mekanizmalarını güçlendirmek olan Proje, izleme ve değerlendirme faaliyetinin yanı sıra bu hedefe ulaşmayı mümkün kılacak başka bir dizi faaliyeti de içeriyor. Bu faaliyetleri: 18 yıldır devam eden Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezleri Kurultayı'nı düzenlemek, kadına yönelik şiddet alanında yetki ve sorumluluğu bulunan kamu kurumları ve yerel yönetimlerle görüşmeler yapmak, belediyelerin sığınak ve dayanışma merkezi açmaları için baskı oluşturmak, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarında iyi örnek uygulamalarını derlemek ve paylaşmak şeklinde sıralayabiliriz.

2015 yılında Mor Çatı'ya ve Kurultay Bileşeni Örgütlere başvuran kadınların deneyimlerinden yola çıkarak hazırlanan bu Raporun, kadına yönelik şiddet alanında çalışan ve sorumluluğu olan kurum ve kuruluşların erkek şiddetinin önlenmesinde ve şiddete maruz kalan kadınların ve çocukların güçlenmesinde daha etkili mekanizmalar haline gelmelerinin gerektiğini ve kadına karşı erkek şiddetiyle mücadelenin ancak cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmaya yönelik adımlarla mümkün olduğunu göstermesini hedefliyoruz. Aynı zamanda, Raporun, kadına yönelik şiddet alanında çalışan tüm kurum ve kuruluşlar ve kadın örgütlenmeleri için bir başvuru kaynağı olmasını da umuyoruz.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

GİRİŞ

Türkiye’de, Kadın Hareketi’nin mücadelesiyle kadına yönelik şiddeti önlemeye ve şiddete maruz kalan kadınları korumaya yönelik olumlu yasal düzenlemeler gerçekleşmesine karşın, yasaların uygulanmasında hala ciddi sorunlarla karşılaşılıyor. Bu sorunların temel kaynaklarının başında ise hükümet yetkililerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini meşrulaştıran söylem ve eylemleri, yasaların uygulanmasını mümkün kılacak idari yapılanmanın hayata geçirilmemiş olması ve yasa uygulayıcılarının keyfi tutumlarının herhangi bir yaptırımla karşılaşmıyor olması yer alıyor.

Bu Rapor, Türkiye’de kadına yönelik şiddet alanında yürürlükte olan yasaların uygulamasının, kadına yönelik şiddetle mücadelede yetki ve sorumluluğu olan kamu kurumlarının çalışmalarının ve politikalarının bir yıllık izleme ve değerlendirmesini yapmayı hedefliyor. Raporla izleme ve değerlendirmede referans alınan hukuki düzenlemeler, Avrupa Konseyi Aile İçi Şiddetle ve Kadınlara Yönelik Her Türlü Şiddet ile Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women- CEDAW), 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 Sayılı Kanun), 5231 Sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), 4721 Sayılı Medeni Kanun ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunudur.

İzleme ve değerlendirmelerin temel bilgi kaynağı ise, Ocak-Aralık 2015 tarihleri arasında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (Mor Çatı) Dayanışma Merkezi’ne başvuran ve Mor Çatı Sığınağı’nda kalan kadın ve çocukların deneyimleri, başvuranlarla dayanışma kuran sosyal çalışmacı, psikolog ve avukatların deneyimleri, Mor Çatı’nın yaptığı bilgi edinme başvurularına verilen yanıtlar ve Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultay Bileşeni Örgütleri’nin deneyimleridir. Raporla deneyimleri yer alan K-Bileşeni Örgütleri: Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınma Evi Derneği, Antalya Kadın Danışma Merkezi ve Dayanışma Derneği, Bodrum Kadın Dayanışma Derneği, Fethiye Kadın Dayanışma ve Yaşam Derneği, İzmir Buca Evka-1 Kadın Kültür ve Dayanışma Derneği, İzmir Kadın Dayanışma Derneği, Kadın Dayanışma Vakfı (Ankara), Kadınlarla Dayanışma Vakfı (İstanbul), Muş Kadın Çatısı Derneği, Muş Kadın Derneği, Nevşehir Kadın Derneği ve Van Kadın Derneğidir.*

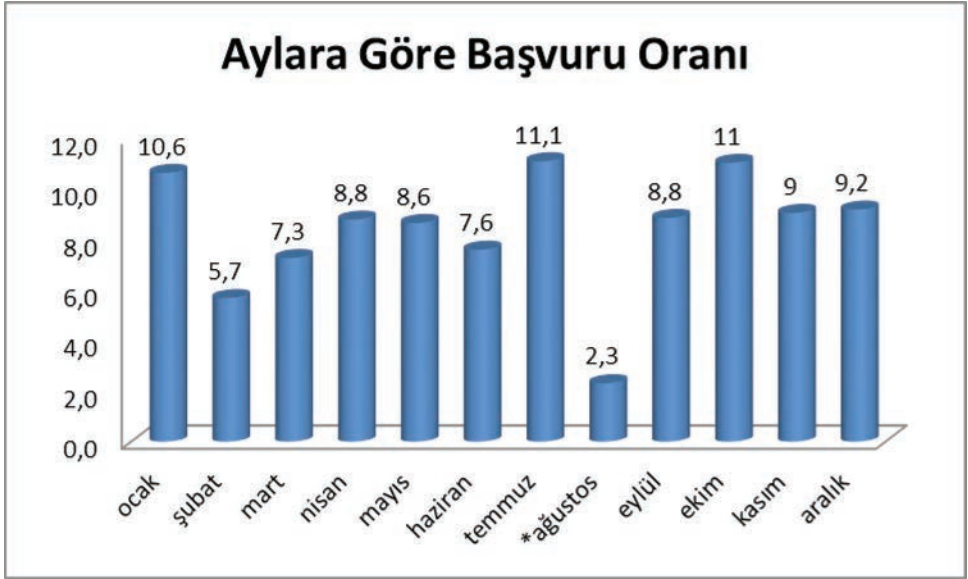
* Buldukları illerdeki kötü uygulamaları aktardıkları için devlet kurumlarından baskı göreceklere ilişkin kaygılarımızdan dolayı K-bileşen örgütlerin isimlerine Raporun içinde yer vermemeyi tercih ettik.

Raporun birinci bölümünde, Mor Çatı Dayanışma Merkezi ve Sığınak faaliyetlerine yer veriliyor. Bu bölümde, 2015 yılında başvuran kadın ve çocukların başvuru nedenleri, ihtiyaç duydukları destekler ve Mor Çatı tarafından verilen desteklerin neler olduğu anlatılıyor. İkinci ve üçüncü bölümünde, Mor Çatı'ya ve K-Bileşen örgütlere başvuran kadın ve çocukların deneyimleri üzerinden Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele için var olan sosyal hizmetler ve hukuk mekanizmaları inceleniyor. Son bölümde ise, kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki kamu politikaları oluşturulurken genelde dikkate alınmayan, şiddetin kadın ve çocuklar üzerindeki psikolojik etkilerine değiniliyor. Rapor, bu içeriğiyle, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların ihtiyaç duydukları destekler için başvurdukları kurum ve kuruluşlarda karşılaştıkları zorlukları, bu zorlukları aşmak için nasıl mücadele ettiklerini görünür kılmalarının yanı sıra, var olan yasal düzenlemelerin kadın ve çocukların hak kaybına uğramadan ve şiddetsiz hayatlar kurabilmelerine destek olacak şekilde uygulanabilmesi için çözüm ve önerileri de kapsıyor.

1. MOR ÇATI DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞINAK FAALİYETİ

1.1. Dayanışma Merkezi

Ocak-Aralık 2015 tarihleri arasında, Mor Çatı Dayanışma Merkezi'ne başvuran 695 kadın ve çocukla toplam 1516 görüşme yapıldı.

Görüşmelerin %81'i telefonla yapıldı. Bunun yanı sıra, e-postayla yapılan görüşme oranı %9, yüz yüze yapılan görüşme oranı ise %10 oldu.

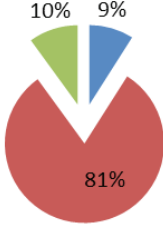
Mor Çatı'ya Türkiye'nin her bölgesinden kadın ve çocuk başvurdu. Fakat faaliyet gösterdiği il olması sebebiyle bu yıl da başvuruların büyük bir bölümü (%81) İstanbul'dandı.

Şiddete maruz kalan kadınlar Mor Çatı'yı kendileri arayabildiği gibi akrabaları, arkadaşları, avukatları, başvurdukları bir kurumdaki görevli vb. de onlar için Mor Çatı'yı arayabiliyor. Yaşadıklarını paylaşabilmeleri ve ihtiyaçlarının daha doğru anlaşılabilmesi için öncelikle kadınlarla birebir görüşülmeye çalışıldı. Bu çaba sayesinde, görüşmelerin %81'i kadınlarla birebir yapılabildi.

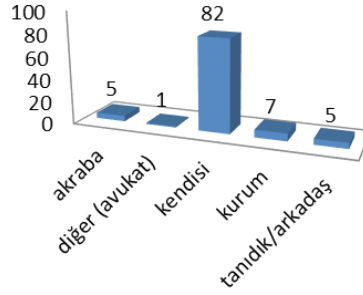
*Ağustos ayında dayanışma merkezi telefonları kapalı olduğundan başvuru sayısı azalmaktadır

Görüşme Biçimi

■ e-posta ■ telefon ■ yüzyüze

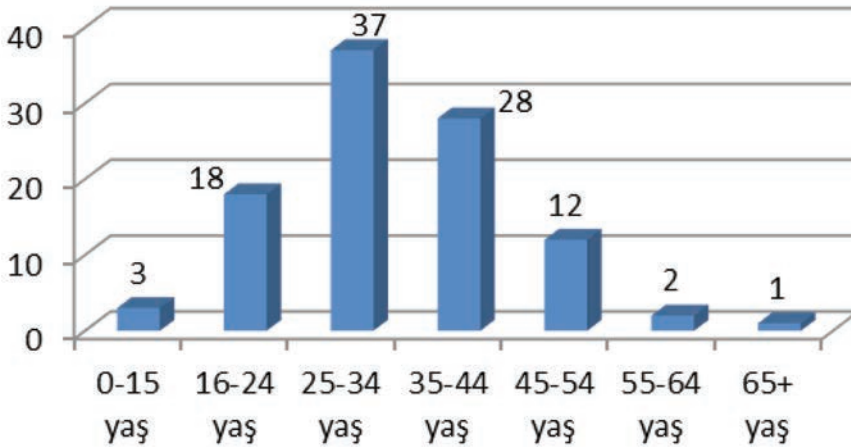

Görüşülen Kişi

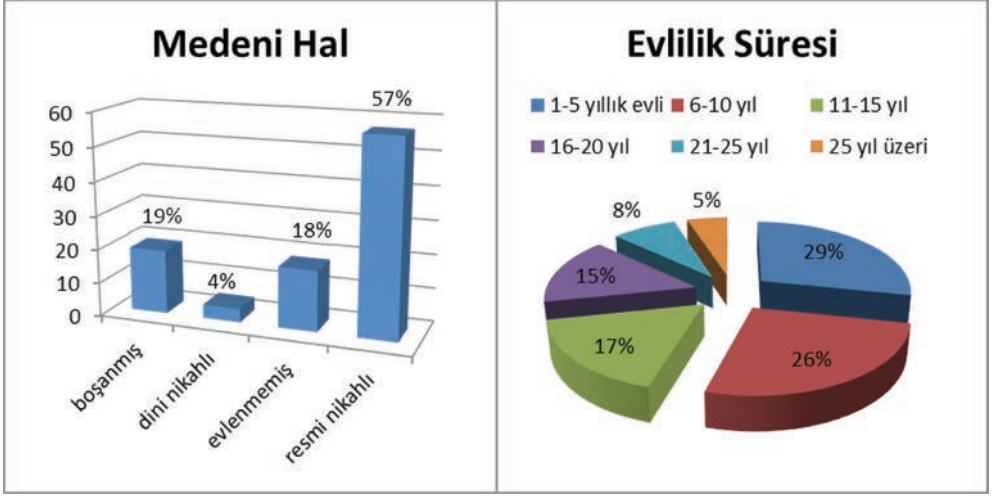
Şiddete maruz kaldığı için Mor Çatı'dan destek alan kişilerin yaşları 0 ila 90 arasında değişiyor. 15 yaşından küçük çocuklar %3'lük oranla en az destek verilen yaş grubuyken 25-34 yaş aralığındaki kadınlar %37'lik bir oranla en fazla destek verilen yaş grubu oldu.

Yaş Aralığı

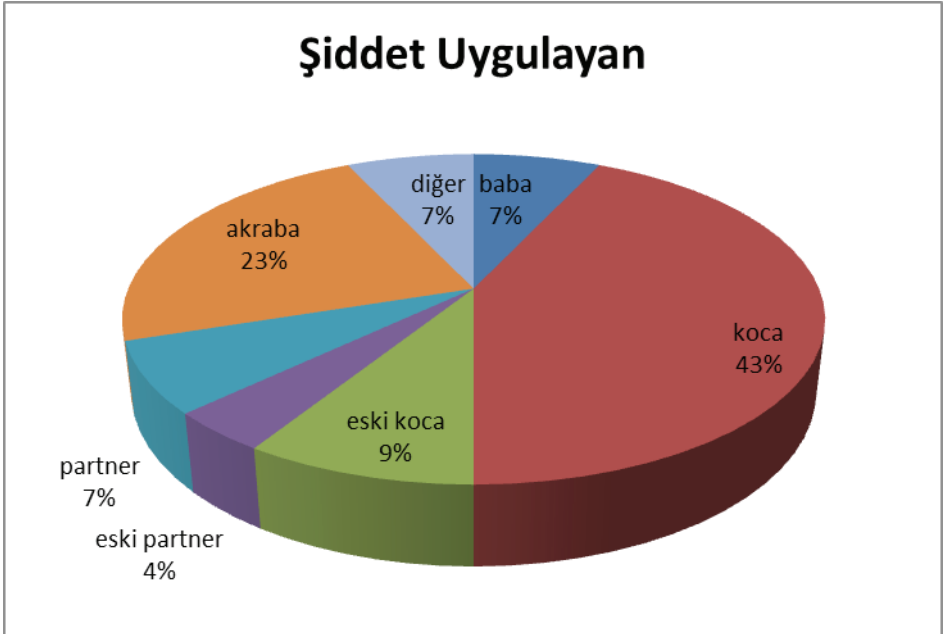

1.1.1 Şiddet Uygulayanlar

Mor Çatı'ya başvuran kadınların çoğu resmi nikâhlı evliydi. Başvuranların % 28'inin evlilik süresi, 1 ila 5 yıl , %26'sının ise 6 ila 10 yıl arasında değişiyor.

Şiddet uygulayanların neredeyse tamamının kadınların tanıdığı ve güvendiği erkekler olduğu görüldü. Görüşme yapılan kadınların sadece %7'si tanımadığı veya az tanıdığı erkeklerin şiddetine maruz kaldıklarını ifade ettiler. Kadınlara en fazla şiddet uygulayan kişiler ise %43'lük bir oranla kocaları oldu.

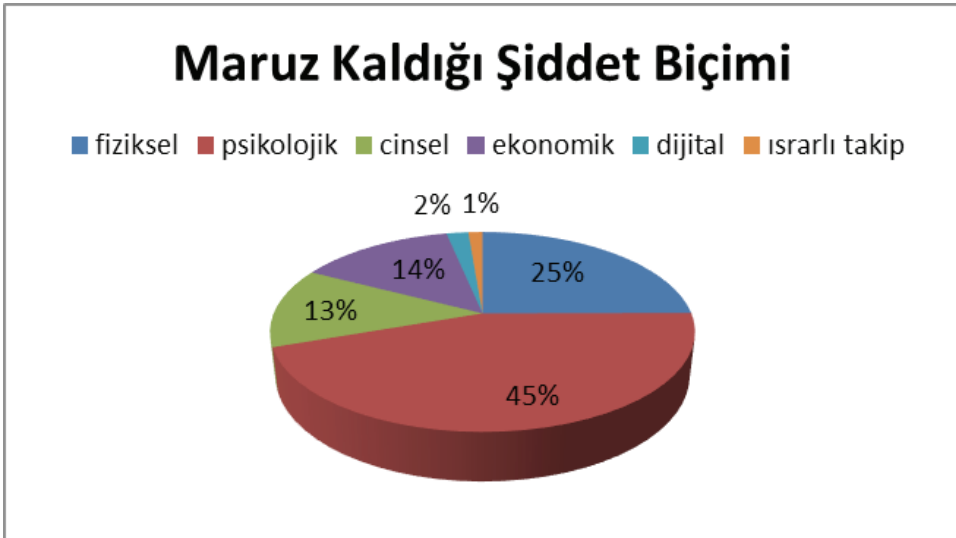
1.1.2 Maruz Kalınan Şiddet Biçimleri

Mor Çatı'ya başvuran kadınların en fazla maruz kaldıkları şiddet biçiminin psikolojik şiddet olduğu görüldü. Kadınların %45'i psikolojik şiddet adı altında tanımlanan tutum ve davranışlara maruz kaldıklarını paylaştılar. En sık paylaştıkları psikolojik şiddet biçimleri: hakaret etme, tehdit etme, aşağılama, küfür etme ve yalnızlaştırma oldu.

Başvuran kadınların %25'i ise fiziksel şiddete maruz kaldıklarını paylaştılar. Kadınların bazıları fiziksel şiddet nedeniyle yaralandı, bazıları ise kalıcı olarak sakatlandı.

Kadınların yaygın olarak maruz kaldıkları, fakat çoğu zaman adlandıramadıkları bir diğer şiddet biçimi ise ekonomik şiddettir. Kadınların %14'ü ekonomik şiddet olarak adlandırılan tutum ve davranışlara maruz kaldıklarını paylaştılar. Kadının maaşına el koyma, çalışmasına izin vermeme, adına kredi çekip borçlandırdıktan sonra bunu bir tehdit aracı olarak kullanma en yaygın görülen ekonomik şiddet biçimleri oldu.

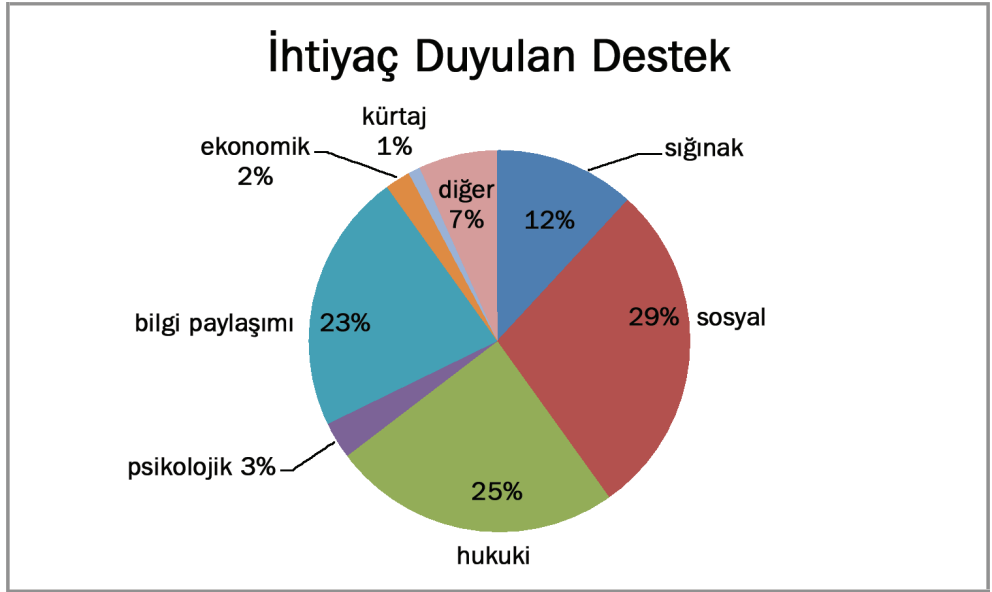
Başvuran kadınların %13'ü ise cinsel şiddete maruz kaldığını paylaştı. Cinsel şiddete maruz kalan kadınlar, evlilik içinde ve dışında tecavüz, taciz, cinsel olarak aşağılanma gibi cinsel şiddet biçimlerine maruz kalmaları nedeniyle Mor Çatı'ya başvurdular. Cinsel şiddetin, kadınların paylaşmakta en çok zorlandıkları şiddet biçimi olduğu göz önüne alındığında Mor Çatı'ya başvuran kadınlar arasında cinsel şiddete maruz kalanların oranının %13'ten daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

1.1.3 İhtiyaç Duyulan ve Verilen Destekler

Mor Çatı'ya başvuran kadınlar ve çocukların deneyimleri kadından yana bir bakış açısıyla ve şiddetin haklı bir gerekçesi olmadığı ön bilgisiyle dinlenir. Şiddet yaşantısından çıkmak için ihtiyaç duydukları desteklerin neler olduğu ve bu desteklere nasıl erişebilecekleri kadınlarla paylaşılır. Şiddetsiz bir hayat kurabilmeleri için hangi adımları ne zaman, nasıl atabileceklerine ya da devlet kurumlarında karşılaştıkları zorlukları nasıl aşabileceklerine ise birlikte karar verilir.

2015 yılında da, kadınların Mor Çatı'ya başvurma nedenlerinin başında hukuki ve sosyal destek almak yer aldı.

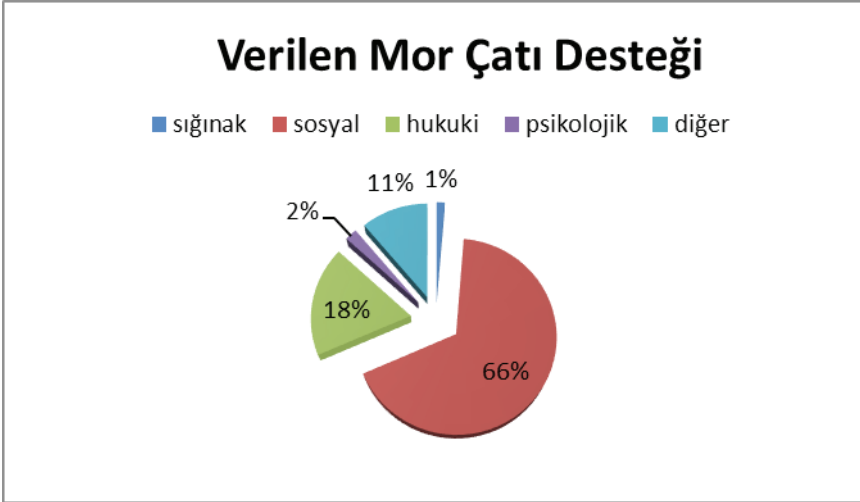
Kadın ve çocuklara en fazla (%66) sosyal destek verildi. Görüşülen kadınların %18'ine Mor Çatı gönüllüsü avukatlar tarafından hukuki destek verildi. En sık verilen hukuki destekler, kadınların yasal haklarının ve mahkeme süreçlerinde hak kaybına uğramamak için atmaları gereken adımların neler olduğu bilgisinin paylaşılması ile ücretsiz avukat için barolara yönlendirmek oldu. Bunun yanı sıra kadınlara adliyede, mahkemede eşlik edildi ya da dilekçe yazımında destek olundu. Bu destekler sayesinde, başka kadınların da kullanabileceği olumlu örnek mahkeme kararları alındı.

Şiddetten uzaklaşmak için şiddetin yarattığı olumsuzlukların üstesinden gelmeye, güçlenmeye ihtiyaç duyan kadınlar, Mor Çatı gönüllüsü psikoloğlardan destek aldılar. 2015 yılında, 31 kadın ve çocuğa psikolojik destek verildi.

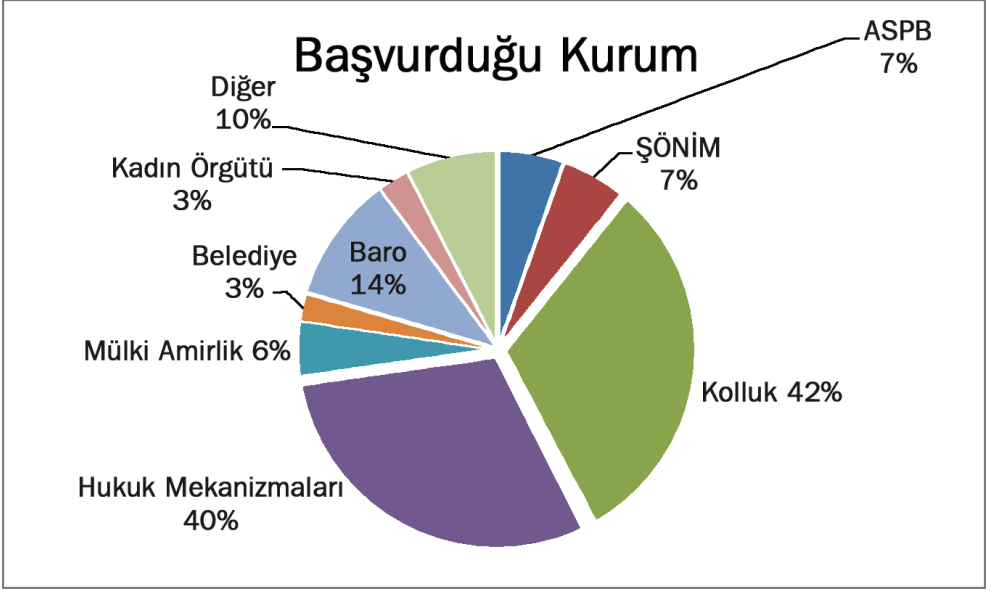
Başvuran kadınların %11'i sığınak desteği talep etti. 31 kadına, beraberlerindeki 12 çocuğa ve 8 ergene sığınak desteği verildi. Sığınak desteğine ihtiyacı olan diğer kadınlar ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına (ASPB) ya da belediyelere bağlı sığınaklara yönlendirildi.

Bazı durumlarda ekonomik yetersizlikler, kadınların şiddetten uzaklaşıp yeni bir yaşam kurmalarını, güçlenmelerini, başka kaynak ve desteklere ulaşmalarını engelleyebiliyor. Bu yüzden kadınlar, aynı desteklere ya da ücretli işe ihtiyaç duydukları için de Mor Çatı'ya başvuruyorlar. 2015 yılında başvuran kadınların 38'i ücretli iş arıyordu. Bu kadınlar, Mor Çatı'ya gelen iş ilanlarına, istihdam sağlayan gönüllü kurumlara ya da kişilere yönlendirildiler. Aynı destek ihtiyaçları ise Mor Çatı dostlarından gelen eşya bağışlarıyla karşılandı.

Kadınlar şiddetle mücadele ederken eğitim hayatlarını sürdürebilmek için de çeşitli desteklere ihtiyaç duyuyorlar. Ekonomik desteğe ihtiyaç duyan kadınlara Mor Çatı dostları tarafından burs verildi, burs veren kurumlara yönlendirildi ya da doğrudan aynı ve nakdi bağışlarla okul ihtiyaçları (kırtasiye, kitap, okul kıyafeti gibi) karşılandı. 2015 yılında 1 kadın ve 5 çocuğa eğitim bursu verildi.

Mor Çatı'ya başvuran kadınlar şiddetten uzaklaşmak için en fazla hukuki mekanizmalara başvurudular. Öyle ki başvuran kadınların %40'ı, boşanma davası açmak ve koruma kararı almak için mahkemeye, suç duyurusunda bulunmak için savcılığa başvurduklarını paylaştılar. Kolluk birimleri, ASPB birimleri, ŞÖNİM'ler, mülki amirlikler, belediyeler, kadın örgütleri, barolar, hastaneler kadınların şiddetle mücadele için başvurdukları diğer kurumlar oldular.

Kadınların ihtiyaç duydukları destekleri vermekle yükümlü olan kurumlara karşı da mücadele etmek zorunda kaldıkları görüldü. Kadınların kurumlara başvurduklarında yaşadıkları zorlukların başında, yetkili personelin; şikâyetlerini dikkate almaması, ilgisiz davranması, yanlış ya da caydırıcı bilgilendirme yapması, hakaret etmesi veya aşağılaması, yaptığı ihbarı değerlendirmemesi ya da süreci uzatması, kurumdan kuruma dolaştırması, darp raporunu vermemesi yer aldı. Bu tür zorlukların yaşandığı durumlarda, Mor Çatı gönüllüleri, ilgili kurumlarla resmi yazışmalar yaparak ya da telefonla görüşerek zorlukların aşılması için kadınlara destek oldular. Mahkemelere ya da sosyal destek alabilecekleri kurumlara sunulmak üzere 8 kadın için de sosyal inceleme raporu hazırladılar.

Kadınlar yasal hakları olan ücretsiz ve güvenli kürtaj hakkına erişemedikleri için de Mor Çatı'ya başvurdu. 2015 yılında 14 kadın kürtaj olamadığı için başvurdu. Başvuran kadınlara, kürtaj olabilmeleri için gerekli bilgilendirme ve yönlendirmeler yapıldı. Kadınların, güvenli, ücretsiz ve 10 haftaya kadar yasal olan kürtaj hakkına erişimde sistematik bir şekilde zorluk yaşadıklarını paylaşımları üzerine, Mor Çatı, İstanbul'daki 37 devlet hastanesini arayarak kürtaj yapılıp yapılmadığını sordu. Yapılan telefon görüşmeleri sonucunda İstanbul'da sadece 3 devlet hastanesinde isteğe bağlı kürtaj yapıldığı görüldü. Hastanelerle yapılan telefon görüşmelerin tamamı raporlaştırılarak 3 Şubat'ta kamuoyuyla paylaşıldı.

Sağlık güvencesi olmayan, maddi yetersizlikler yaşayan ya da göçmen veya turist olduğu için sağlık hizmetlerinden yararlanamayan kadınlar ise Mor Çatı dostu sağlık çalışanlarına yönlendirilerek ihtiyaç duydukları destekleri almaları sağlandı.

1.2. Sığınak

1993 yılında açılan, 20 yatak kapasiteli Mor Çatı Sığınağı, son 6 yıldır Şişli Belediyesi'nin finansal desteğiyle faaliyetlerini sürdürüyor. Şişli Belediyesiyle yapılan protokol, Kasım ayında yenilenerek 2016 yılı için de bu işbirliğinin devamına karar verildi.

Mor Çatı, 2015 yılında 31 kadın, 12 çocuk ve 8 ergen olmak üzere toplam 51 kişiye sığınak desteği verdi. Sığınak desteği verilirken kadınlar arasında, yaş, dil, din ve ırk ayrımı yapılmamasına özen gösterildi. Destek alan kadınların eğitim düzeyleri, ilköğretim mezunundan üniversite mezununa kadar değişiklik gösterdi. Kadınların yaşları 18 ila 62 arasında değişirken, çocuk ve ergenlerinki ise 15 aylıkla - 17 yaş arasında değişkenlik gösterdi. Anneleriyle birlikte gelen her yaşta erkek ve kız çocuğu sığınakta kalabildi. Kadınların sığınakta kalma süresi, hedeflerine göre kadınlarla birlikte belirlendiği için bu süre, her kadın için değişiklik gösterdi.

1.2.1. Sığınakta Kalan Kadınların Mor Çatı'ya Başvurma Nedenleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Biçimleri

- 12 kadın, kocalarından fiziksel, psikolojik, cinsel, dijital, sosyal ve ekonomik şiddet gördükleri için,
- 5 kadın, eski kocalarından fiziksel, psikolojik, cinsel, dijital, ekonomik şiddet gördükleri için,
- 3 kadın, anneleriyle birlikte fiziksel, psikolojik, dijital, sosyal ve ekonomik şiddet gördükleri için,
- 2 kadın, evlilik dışı hamile kaldıkları ve ailelerinden bunu saklamak zorunda oldukları için,
- 2 kadın, abilerinden fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet gördükleri için,
- 1 kadın, nişanlısı tarafından tehdit edildiği için,
- 1 kadın, sevgilisinden fiziksel, psikolojik, cinsel, dijital, sosyal ve ekonomik şiddet gördüğü için,

- 2 kadın, birkaç kez devlet sığınaklarında kaldıkları halde ekonomik olarak yeterince güçlenemedikleri için,
- 1 kadın, bir adamla cinsel ilişkiye girmesinden dolayı ailesi tarafından reddedildiği için,
- 1 kadın, kendisini istismar eden babasını şikâyet ettiğinden dolayı babası ve babasının ailesi tarafından öldürülmekle tehdit edildiği için,
- Bipolar bozukluk tanısı olan 1 kadın, ailesi evden attığı için Mor Çatı Sığınağı'nda kaldılar.

Sığınakta kalan kadınlar; başına silah dayama, bıçakla yaralama, boğarak öldürmeye çalışma, vurma, hamileyken karnını hedef alma gibi fiziksel şiddet biçimleri sonucunda, işitme kaybı, omuz kırılması, komaya girme gibi ciddi sağlık sorunları ile karşı karşıya kaldıklarını paylaştılar. Kadınların şiddete maruz kaldıklarında bazen bir kuruma başvurdukları görülse de çoğu zaman şiddet uygulayandan korktukları için uzun bir süre herhangi bir sağlık ya da güvenlik kurumuna başvurmadıkları görüldü.

Sığınakta yapılan görüşmelerde kadınlar, sıklıkla evlilik içi cinsel şiddete maruz kaldıklarını paylaştılar. Madde kullanılarak başka erkeklerle para karşılığı birlikte olmaya zorlama, başka erkeklerle yaşadığı cinsel birliktelikleri ayrıntılı olarak anlatmaya/yazmaya zorlama, cinsel birliktelik sırasında vücudunda sigara söndürme, bıçakla yaralama, vücuda cisim sokma, cinsel ilişkiyi kaydetme ve kamera görüntüleri ile tehdit etme kadınların maruz kaldıklarını paylaştıkları cinsel şiddet biçimleri oldu.

Fiziksel ve cinsel şiddetin yanı sıra, erkeklerin kadınların öz güvenini kırmak, çaresiz hissettirmek ve kontrol etmek amacıyla psikolojik şiddet uyguladıkları görüldü. “Kadın mısın?”, “Çirkinsin”, “Bakımsızsın”, “Benden başka kimse seni eve almaz, sokakta sürünürsün”, “Kadınlık yapmayı bilmiyorsun” gibi cinsiyetçi küfür ve hakaretlerle bedenlerinin ve cinselliklerinin aşağılanması, boşanırlarsa çocuklarını kaybedecekleri iddiasıyla tehdit edilme kadınların maruz kaldıklarını paylaştıkları başlıca psikolojik şiddet biçimleriydi.

Ekonomik şiddetin de erkekler tarafından yoğun bir şekilde uygulandığı görüldü. Kumar ve içki için kadının cüzdanından sürekli para çalma, cüzdanda para bulamadığında şiddet uygulama, okula gitmesine engel olma, çalışmaya zorlama, maaşına el koyma, çok az miktar parayla kadından evin giderlerini ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamasını bekleme kadınların maruz kaldıkları-

nı paylaştıkları ekonomik şiddet biçimleri oldu. İki kadın, sığınağa geldikten sonra eşlerinin kendi üzerlerine açtıkları işyerlerine ait vergi, SGK primi, banka borcu gibi zorunlu olan ödemeleri yapmadıklarını ve bu şekilde kendilerini yüklü miktarda borçlandırdıklarını öğrendiler. Başka bir kadın da, yine sığınağa geldikten sonra, kocasının kendi adına internet aboneliği yaptırıp faturaları ödemediğini ve bu yüzden icra takibine alındığını öğrendi.

1.2.2. Bebek, Çocuk ve Ergenlere Yönelik Erkek Şiddeti

Kadınların hamilelik döneminde maruz kaldıkları fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve ekonomik şiddet sonucu yaşadıkları eksik beslenme bebeğin sağlığını daha anne karnındayken olumsuz etkilemeye başlıyor.

Çocuklar, sıklıkla şiddetin tanığı olmalarının yanı sıra babaları tarafından annelerine karşı olumsuz duygular beslemeye hatta şiddet uygulamaya da teşvik ediliyorlar. Bir babanın, annesini dövüp yere yatırdıktan sonra “*Vur annene*” diyerek oğlunu annesine karşı şiddet uygulamaya teşvik ettiği, aynı babanın fotomontajladığı fotoğrafları gösterip “*Bak annenin sevgilisi var*” diyerek çocuğun annesiyle ilişkisini zedelemeye çalıştığı görüldü.

Çocuklar şiddete tanık olduklarında, ya çaresizlik ve korkuyla saklanıyorlar ya da ebeveynlerinin arasına girerek annelerini korumaya çalışıyorlar. Araya girmeye çalıştıklarında kendileri de şiddete maruz kalıp yaralanabiliyorlar. Babası, annesini daha önce balkondan atmaya çalıştığı için babasının eve geliş saatlerine göre evde olmaya çalışan, ebeveynleri arasında tartışma çıktığında 10 yaşında olan kız kardeşini odasına gönderip araya girmek zorunda kalan, polis olan babasının elektrik şoklu copunu saklayarak babası, annesine veya kardeşine ciddi zarar verirse onu kullanmayı planlayan, annesinin son noktada “polis çağır” demesiyle babasının şiddetini durdurduğunu bilerek bekleyen çocukların paylaştıkları deneyimlerden, çocukların ev içinde durduramadıkları ama engel olmaya çalıştıkları bir şiddetin ortasında kaldıkları görülmüyor.

Şiddetin birebir tanığı ya da hedefi olan çocuklar ve ergenler nereye başvurabileceklerini kimden destek alabileceklerini bilmiyorlar ve ebeveynlerine bağlı oldukları için erkek şiddetine karşı savunmasız kalıyorlar; ruhsal ve fiziksel olarak ciddi yaralar alıyorlar. Pek çok vakada okul müdürlerinin, rehber ve sınıf öğretmenlerinin çocukların durumlarını bildikleri halde ihbarda bulunmadıkları görüldü. Oysa 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun’un 91.

Maddesi işlenmekte olan bir suç bilerek ihbar etmemeyi suç olarak tanımlar ve bir yıla kadar hapis cezası öngörür. Bu Maddeye göre, mağdur 15 yaşını bitirmemiş ya da bedensel veya ruhsal olarak engelliye ceza yarı oranında arttırılır.¹ TCK'nın 279. Maddesi'nin 1. Fıkrası ise göreviyle bağlantılı olarak kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini bildiği halde ihbarda bulunmayan görevlilere iki yıla kadar hapis cezası öngörür.²

1.2.3. Sığınakta Güçlenme

2015 yılında, 24 kadın ve 20 çocuk sığınaktan ayrıldı:

- 9 kadın, çocuklarıyla birlikte yeni ve bağımsız bir yaşam kurarken bu kadınlardan 7'si ücretli bir işte çalışmaya başladı.
- 1 kadın, çalışmaya başladıktan kısa bir zaman sonra ev bulup Sığınaktan ayrıldı.
- 1 kadın, başka bir kente taşınıp, ücretli işe girdi ve ev tuttu.
- 1 kadın, çocuklarıyla beraber kendi anne-babasıyla yaşamaya karar verdi.
- 1 kadın, kendi evine dönüp site güvenlik görevlileriyle iş birliği yaparak eski kocasının içeriye alınmamasını sağladı.
- 1 kadın, sığınakta çok kısa bir süre kalıp sorunlarını çözmeden iki çocuğuyla birlikte ayrıldı. Bir süre sonra Mor Çatı Dayanışma Merkezi'nden yeniden destek almaya başladı.
- 4 kadın, daha güçlü olduğunu, şiddete “dur” diyebileceğini söyleyerek evlerine geri döndüler.

1 6352 sayılı Kanun Madde 91- (1) İşlenmekte olan bir suç yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suç yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (3) Mağdurun on beş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır. (4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suç önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.”

2 TCK Madde 279- (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

- 1 kadın, annesi hastalandığı için ailesine dönmeye karar verdi.
- 1 kadın, kocasının, anne ve babasına zarar vermesinden endişe ettiği için onların yanına döndü.

4 kadın, sığınak yerinin gizliliğini ihlal ederek sığınakta kalan kadın ve çocukların güvenliğinin riske attıkları için sığınaktan çıkarıldılar. Kendileriyle dayanışmamız, Mor Çatı Dayanışma Merkezi üzerinden devam ediyor.

1.2.4. Sığınakta Kalan Kadın, Çocuk ve Ergenlere Sağlanan Destekler

Sığınakta kalan kadın, çocuk ve ergenlere, bireysel ve grup çalışmalarıyla farklı destekler veriliyor. Sığınakta kalan her kadın, ergen ve çocuk haftada en az bir kere sosyal çalışmacısı ile görüşüyor. Bu görüşmeler, kadın ve çocukların şiddet mekanizmalarını tanımalarını ve yaşadıkları şiddetin kendi suçları olmadığını fark etmelerini güçlenmenin ilk adımı olarak gören bir perspektifle yapılıyor. Kadınlar, şiddetten uzak bir yaşam kurabilmeleri için hedeflerini, bu hedeflerin hayata geçirilebilmek için neler yapması gerektiğini ve süreç boyunca karşılaştığı zorlukları nasıl aşılabileceklerini düzenli görüştükları sosyal çalışmacısıyla birlikte ele alıyorlar.

Bu sene de sığınakta bireysel çalışmaların yanı sıra grup çalışmasını mümkün kılan atölyeler düzenlendi. Sadece kadınların katıldığı, “Bulaşıcı Hastalıklar ve Cinsellik”, “Aşk atölyesi” ve “Kadın Dayanışması” atölyeleriyle; çocuklar ve annelerinin birlikte katıldığı “Ben Nereden Geldim” ve “İyi Dokunma, Kötü Dokunma” atölyeleri 2015 yılında yapılan grup çalışmalarıydı.

Sığınak çalışması, kadın ve çocukların şiddetsiz bir ortamda barınma/sığınma ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra aynı ortamda güçlenmelerini de hedefler. Sığınağa yeni gelen çocuklar, ilk birkaç gün annelerinden ayrılmak istemiyorlar. Sığınağın gerçekten güvenli bir yer olduğuna inandıktan sonra rahatlayıp annelerinden bağımsız olarak evde hareket etmeye başlıyorlar. Evin günlük akışını planlamak ve kolektif yaşamı güçlendirmek için yetişkinlerin katıldığı ev toplantılarının yanı sıra düzenli çocuk toplantıları da yapılıyor. Bu toplantılar kadın ve çocukların şiddetsiz yöntemlerle sorun çözme becerilerinin gelişmesine katkı sunuyor. Anne-çocuk arasındaki iletişimi güçlendirmek, anne ve çocukların şiddetle mücadeleyi bir “ekip” olarak ortak yürütebilmelerini ve kuracakları yeni hayatta karşılaşılabilecekleri sıkıntıları birlikte aşabilmelerini sağlamak için düzenlenen “Annelerle Grup Çalışmaları” ve toplantılarına bu yıl da devam edildi.

Ayrıca bu dönemde, sığınakta kalan kadınlar ve çocuklarla sığınak çalışanları arasındaki dayanışmayı ve iletişimi güçlendirmek için çeşitli grup etkinlikleri ve geziler düzenlendi.

1.2.5. Sığınakta Kalan Kadın ve Çocukların Şiddet Yaşantısından Çıkmasına ve Güçlenmesine Katkı Sağlayan Diğer Destek, Çalışma ve Etkinlikler

- 15 kadın, İstanbul Barosu Adli Yardım Birimi'ne başvurarak kendilerine avukat atanmasını sağladı ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'dan yararlanarak koruma kararı çıkardılar. Çıkarılan gizlilik kararları sayesinde, annesi üzerinden sağlık sigortası olduğu için hamileliğinin yedinci ayına kadar muayene olamayan bir kadın, deşifre olma korkusu yaşamadan sağlık kontrollerine gidebildi.
- 1 kadın, kimlik değiştirmek için başvurdu ve sosyal çalışmacısı başvurusuna destek olmak amacıyla sosyal inceleme raporu (SİR) hazırladı.
- 8 kadın, boşanma davası açtı.
- Bir kadın, eşini anlaşmalı boşanmaya ikna etti ve tek celsede boşanabildi; diğer davaları ise halen devam ediyor.
- 2 kadın, babası ve dedesi tarafından cinsel istismara uğrayan çocukları için dava açtılar ve Dayanışma Merkezi'ndeki gönüllü avukatlardan destek almaya devam ediyorlar.
- Sığınakta kalan kadınların güvenli bir şekilde oy kullanmasını sağlayacak gerekli yasal düzenlemeler yapılmadığı için birçok kadın oy kullanmıyor. Sadece 1 kadın, kendi çabasıyla, 7 Haziran'daki genel seçimlerde, 6284 sayılı Kanun kapsamındaki koruma kararıyla polis merkezine giderek destek istedi ve polisin refakatinde oyunu kullanabildi.
- 14 kadın, gönüllü psikologlardan psikoterapi desteği aldı. Bazı kadınlar sığınaktan ayrıldıktan sonra da bu desteği almaya devam ettiler.
- Devlet hastanelerindeki psikiyatrik destekler yetersiz olduğu için, 4 kadın ve 1 ergen Mor Çatı gönüllüsü psikiyatlardan destek aldılar.
- Fiziksel olarak iyileşmek de güçlenme çalışmasının önemli bir parçasıdır. Kadınlar, ergenler ve çocuklar sıklıkla sağlık sorunlarıyla sığınağa geliyorlar. Sağlık sorunları olanlara, özellikle kadın hastalıkları ve diş sorunları yaşayanlara, Mor Çatı gönüllüsü hekimler destek verdiler.

- 1 kadına Gebelik İzleme Sistemi'ndeki (GEBLİZ) mahremiyet butonu konusunda bilgi verildi. Hastane hekimlerinin bu butonu kullanması sağlandı. Böylelikle GEBLİZ üzerinden ailesinin kendisini bulması engellendi.
- Bazı kadınlar, bilgisayar, emlak satışı, kuaförlük, manikür-pedikür, okur-yazarlık ve İngilizce kurslarına gittiler.
- Organize edilen bir makyaj kursu sığınakta kalan kadınların katılmaktan keyif duyduğu bir etkinlik oldu.
- Sığınakta düzenli olarak Yin Yoga yapıldı.
- Bazı kadınlar nefes çalışmasına katıldı.
- Lise son sınıfa giden genç bir kadına eğitim bursu sağlandı.
- Bir bağışçı 6 kadına üç ay boyunca maddi destek verdi.

Mor Çatı Sığınağı'nda çocuklar ve ergenlerin ayrı bireyler oldukları kabul edilerek her biriyle düzenli, birebir görüşmeler yapılıyor. Çocuk ve ergenlere, ihtiyaçları doğrultusunda pedagojik destek, eğitim desteği, okul değiştirme işlemlerinde refakat ya da görüşme desteği, eğitim ihtiyaçları için malzeme ve maddi destek, giysi desteği, aşı ve benzeri sağlık hizmetine yönlendirme desteği verildi. Bu yıl 8 çocuk ve ergene psikolojik destek verildi. Çocuk ve ergenlerin grup içerisinde sorumluluk almalarına ve birey olma becerilerinin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla orman ve deniz gezileri, tatil programları ve fırın atölyesi gibi etkinlikler düzenlendi. Bunun yanı sıra drama kurslarına katılanlar da oldu.

1.2.6. Sığınak Sonrası Yaşam

Kadınlar sığınakta kaldıkları süre içerisinde, güvenli bir ortamda şiddetsiz bir yaşam kurma, güçlenme ve yeni hayatları için hazırlık yapabilme fırsatına sahip oluyorlar. Ancak, sığınaktan ayrılıp bağımsız bir yaşam kurabilmek, örneğin ayrı ev tutabilmek büyük bir maddi birikim gerektiriyor. Özellikle İstanbul'daki yüksek kiralar, emlakçı ve depozito ücretleriyle birleştiğinde, kadınların yeni hayat düzenlerini kurmaları oldukça zor oluyor. Kadınlar maddi sorunlarını üstesinden gelip ev tutabiliyor olsalar da, psiko-sosyal, hukuki ve ekonomik desteklere olan ihtiyaçları genellikle devam ediyor. Sığınaktan ayrılarak ev tutan kadınlar, kira, eşya yardımı ve maddi destek için ASPB'nin sosyal hizmet merkezlerine, kaymakamlıkların sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına ve belediyelerin sosyal işler müdürlüklerine başvurabiliyorlar. Fakat

başvurabiliyor olmaları bu desteği alabildikleri anlamına gelmiyor ne yazık ki. Başvuruları, memurların inisiyatifine, farkındalık düzeyleri ve yaklaşımlarına bağlı olarak farklı şekillerde sonuçlanabiliyor. Örneğin ekonomik durumları benzer seviyede olan kadınlar bazı ilçelerde yardım alabilirken bazılarında alamıyorlar. Kadınların maddi yardım için başvurmalarının ardından, sosyal hizmet uzmanları, başvuran kişinin evini ziyaret ediyor ve bu ziyaret sonucunda maddi desteğin verilip verilmeyeceğine karar veriyorlar. Bu karar sürecinin tamamlanması ise iki ayı bulabiliyor. Kadınlar bağımsız hayatlarını devam ettirebilmek için yeterince ekonomik destek bulamadıklarında yeniden sığınağa başvurmak zorunda kalıyorlar.

Kadınların kurumlarda karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelebilmelerine destek olmak için sosyal inceleme raporları yazılıyor. Bir kadının boşanma davası için şahitlik yapıldı ve sosyal çalışmacısı ile psikoloğu tarafından sosyal inceleme raporları hazırlandı.

Sığındıktan ayrılan kadınlar, ihtiyaç duymaları halinde Dayanışma Merkezi'nden psikolojik, sosyal ve hukuki destekleri almaya devam ediyorlar.

2. SOSYAL HİZMET MEKANİZMALARININ İNCELEMESİ

Kadına yönelik şiddetle mücadelede sosyal, psikolojik ve ekonomik açıdan güçlendiren sosyal hizmetler kilit önemdedir. Güçlendirici bir sosyal çalışmanın temelinde, kadınları yargılamaksızın dinlemek, ortaya koydukları ihtiyaçları anlamak ve buna göre bir destek planı oluşturmak yer alır. Şiddete maruz kalmış kadın ve çocukları dinlerken, ihtiyaçlarını rahatlıkla ifade edebilecekleri koşulları oluşturmak, sosyal çalışmayı yürüten kişinin sorumluluğundadır. Bu ihtiyaçların nasıl karşılanabileceğini tarif eden yol haritası, destek veren kişi ve ihtiyaç sahibi kadın tarafından birlikte oluşturulmalıdır. Destek veren kişinin, kadının hangi kurumlardan ne tür destekler alabileceğini bilmesi, kurumlarda yaşanabilecek olası zorluklarla ilgili kadını bilgilendirmesi ve risk analizini yapabilmesi gerekir. Verilen her türlü desteğin odağında, kadınların ve çocukların bağımsız hayatlar kurabilmelerinin imkânlarını yaratmak yer almalıdır.

İstanbul Sözleşmesi 20 Maddesi'nin 1 ve 2. Fırkası'nda "*Taraflar, şiddete maruz kalanların şiddet sonrası iyileşmelerini kolaylaştıracak hizmetlere erişmelerini sağlamak üzere gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alır.*" ifadesinin yanı sıra "*Tedbirler, gerektiğinde yasal ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulma desteği gibi hizmetleri içerecektir.*" ibaresi yer almaktadır. Aynı Mad-

dede, “*Taraflar şiddete maruz kalanların sağlık ve sosyal hizmetlere erişmelerini, bu hizmetlerin yeterli kaynağa sahip olmalarını ve mağdurlara yardımcı olmak ve onları uygun hizmetlere yönlendirmek üzere uzmanların eğitimlerini temin edecek gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.*” denilmektedir.

Türkiye’deki mevcut sosyal hizmet sisteminin bu kriterleri karşılamadığı görülüyor. Türkiye’de, şiddete maruz kalan kadınlara destek vermek için hali hazırda var olan sosyal hizmet sistemi, büyük ölçüde, belediye kurumları dışında, ASPB’nin hiyerarşik idari yapısı altında hizmet veren kurumlardan oluşuyor. 2011 yılında 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle yapılan mevzuat değişikliğiyle kadınlara destek veren idari kurumların özerkliği kaldırıldı ve genel olarak idari ve yasal bakımdan aile politikalarına odaklanan ASPB’ye bağlandı.³ Kadına yönelik şiddetle mücadelede sorumlu ASPB’ye bağlı kurumlar: ŞÖNİM’ler, kadın sığınakları⁴ ve ilk kabul birimleridir.⁵

Bu bölüm, Türkiye’de mevcut kadına yönelik şiddetle mücadele yetki ve sorumluluğu olan sosyal hizmet kurumlarının değerlendirmesini ve var olan yasal düzenlemeleri referans olarak olması gereken sosyal hizmet sisteminin tarifini içeriyor.

2.1. Koordinasyon Birimi: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

İstanbul Sözleşmesi’nin 10. Maddesi’nin 1. Fıkrası’nda, Sözleşmenin taraflarına, “*Devletler şiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için politikaların ve önlemlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumlu bir veya birden fazla resmi birim görevlendirir veya kurar.*” denilerek sorumluluk verilmektedir. Bu birim aynı zamanda veri toplanmasının koordine edilmesinden, analizinden ve sonuçlarının yaygınlaştırılmasından da sorumludur.

3 <http://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanun-hukmunde-kararnameler/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanliginin-teskilat-ve-gorevleri-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname>

4 ASPB “sığınak” yerine “konukevi” ifadesini kullanmaktadır. Sığınakların işleyişini belirleyen Yönetmelikte de yine bu tanım yer almaktadır. Mor Çatı, 30.09.2014 tarihinde Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (Kadın Konukevleri Yönetmeliği) kapsamında yer alan “konukevi” adlandırmasının, İstanbul Sözleşmesi’ne aykırı olduğu gerekçesiyle, yönetmeliğin İstanbul Sözleşmesi’ne uygun olarak yeniden düzenlenmesi talebiyle ASPB’ye başvuruda bulunmuştur. Bakanlığın verdiği yanıtın ardından, 12.01.2015 tarihinde de idare mahkemesine başvurmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ek 1, 2, 3.

5 <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele>

Türkiye’de, İstanbul Sözleşmesi’nin imzalanması ve ardından 6284 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi, sosyal hizmet sisteminde yeni bir kurumu gündeme getirdi: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM). Kasım 2012’de, 14 pilot ilde kurulan ŞÖNİM’ler, hala ülke genelinde hizmet veren yaygın bir sosyal hizmet kurumu değildirler. ŞÖNİM’ler şu anda sadece 36 ilde hizmet veriyorlar.

ŞÖNİM’lerin işleyişine ilişkin yönetmelik hala yürürlüğe girmedi. ŞÖNİM’lerde birbirinden farklı bilgi ve uygulamaların olmasında yönetmeliğin olmamasının etkisi büyüktür. 6284 sayılı Kanun’un “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulması” başlıklı 14. Maddesi’nde şöyle denilmektedir:

“Bakanlık, şiddetin önlenmesi ile şiddet mağduru hakkında verilecek koruyucu tedbirler ile şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütüldüğü ŞÖNİM’i kurar.”

Mor Çatı, 26 Haziran 2015 tarihinde, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığına, Türkiye genelindeki ŞÖNİM’lerin faaliyetlerine ilişkin bilgi edinme başvurusu yaptı.⁶ Başvuruda, Türkiye genelindeki ŞÖNİM’lerin sayısı ve hangi illerde faaliyet gösterdikleri, yeni ŞÖNİM’lerin açılmasına yönelik herhangi bir çalışma yapılıp yapılmadığı, şu ana kadar kaç kadının ŞÖNİM’lerden hangi destekleri alabildiği ve ŞÖNİM’lerde hangi meslek gruplarından, toplam kaç personelin görev yaptığı soruldu. ASPB bilgi edinme başvurusunda yer alan soruların tamamını yanıtlamadı. Verilen yanıtta, Haziran 2015 itibarıyla 22 ilde daha ŞÖNİM açılmasına onay verildiğini, böylece Türkiye genelindeki ŞÖNİM sayısının 36’ya ulaşacağı ve ŞÖNİM’lerin 81 ilde yaygınlaştırılmasının hedeflendiği belirtildi. Bakanlıktan alınan bu bilgi üzerine, yeni ŞÖNİM’lerin açılmasının planlandığı 22 ilin ASPB İl Müdürlükleri telefonla aranarak ŞÖNİM faaliyetlerine ilişkin bilgi alındı. Yapılan görüşmelerde, ŞÖNİM yetki ve sorumluluklarına ilişkin bilgilerin ve uygulamaların illere göre farklılık gösterdiği görüldü. Kimi illerde açılacak ŞÖNİM’le ilgili yazışmalar ve somut planlar başlamışken, kimi

6 Bu konuda yapılan bilgi edinme başvurusu ve verilen yanıtın bütünü için bakınız: Ek 4 ve 5.

illerde çalışanların konuya ilişkin çok az bilgisi vardı. ŞÖNİM'lerin açılacağı belirtilen illerin birçoğuna açılma onay belgesi, araştırmanın yapıldığı Ağustos ayına çok yakın bir tarihte geldiği için, alt yapının oluşturulamamış olması (kadronun belirlenmemiş, var olan personele gerekli eğitimler verilmemiş, fiziki şartlar oluşturulamamış ve yeterli ödeneğin ayrılmamış olması) dikkat çekti.⁷ 2015 yılında yeni açılan ŞÖNİM'lerden 3 tanesi K-Bileşeni Örgütler'in bulunduğu Adıyaman, Çanakkale ve Muş illerindedir. K-Bileşeni Örgütler'in yeni ŞÖNİM'lere dair aktardıkları bilgilerin il müdürlükleriyle yapılan görüşmelerde edinilen bilgilerle aynı doğrultuda olduğu görüldü. K-Bileşeni Örgütler'in aktardığı deneyimlere göre, yeni açılan ŞÖNİM'lerin şehir merkezlerinde olması ise tek olumlu gelişme oldu.

CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi, Sözleşmeye taraf devletleri, kadınlara karşı her türlü şiddeti önlemek amacıyla gerekli yasal düzenlemeleri oluşturmak da dâhil olmak üzere diğer tüm tedbirleri almakla yükümlü kılıyor. İstanbul Sözleşmesi'nin Açıklayıcı Kitabı'nda atıf yapılan, 2008 (EG-TFV (2008)6) tarihli Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet Dâhil Olmak Üzere Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Görev Birimi, nihai faaliyet raporunda minimum standartlar belirlenmesini öngörüyor ve her 50.000 kadın için bir danışma / dayanışma merkezi açılması gerekliliğini vurguluyor. Türkiye genelinde sadece 40 ŞÖNİM'in var olduğu düşünüldüğünde, bu rakamın olması gereken ŞÖNİM rakamının çok altında olduğu görülüyor.⁸

ŞÖNİM'lerle şiddete maruz kalan kadınlara verilmesi gereken desteklerin merkezileştirilmesi ve denetim altında tutulması hedefleniyor. Buna göre, sığınağa gitmek isteyen bir kadının izlediği süreç şu şekilde oluyor: Öncelikle kolluk kuvvetlerine başvuruyor, polis/jandarma kadını ŞÖNİM'e bağlı ilk kabul birimine yerleştiriyor, sığınak için ŞÖNİM tarafından, belediye ve bakanlık sığınaklarında yer olup olmadığı veri sistemi ile öğreniliyor ve kadın sığınağa yerleştiriliyor.

Sığınakların işleyişine ilişkin Kadın Konukevleri Yönetmeliği'nin 11. Maddesi'nde, sığınağa *"Kabulünü isteyen kadınlar il müdürlüğüne, ŞÖNİM'e, benzeri görevleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili yönlendirici birimle-*

⁷ Raporun bütünü için bakınız: <http://www.morcati.org.tr/tr/327-yeni-siddet-onleme-ve-izleme-merkezleri-aciliyor-mu>

⁸ ŞÖNİM'lerin tamamının iletişim bilgilerine bu linkten <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/iletisim-erişebilirsiniz>.

rine veya kolluğa başvurulabilirler.” denilmektedir. 12. Maddede ise “Mülki amir, aile mahkemesi hâkimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı üzerine ŞÖNİM tarafından ilk kabul birimine veya konukevine kadın kabul edilir.” denilmektedir.

Yapılan izlemede, mülki amirliklerin konuyla ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları, İstanbul’da ve diğer birçok ilde belediyelere bağlı sığınakların, kadınları kendi inisiyatifleriyle sığınağa kabul edemedikleri, sadece ŞÖNİM’ler üzerinden kabul edebildikleri görüldü. ŞÖNİM’lerin buldukları illerde sadece bir tane ve genelde ulaşımın zor olduğu şehir merkezi dışındaki yerleşim yerlerinde oldukları ve personel sayısının yetersizliği de göz önüne alındığında, sığınağa yerleşmek isteyen bir kadının, polise ya da jandarmaya başvurmak dışında bir seçeneği kalmıyor.

İstanbul Sözleşmesi’nin 21. Maddesi, uzman desteği hizmetlerinin neler olduğunu tanımlar. İstanbul Sözleşmesi Açıklayıcı Kitapçığı’nda ise, *“Bu tür uzmanlaşmış bir desteğin amacı, mağdurların, kendi özel ihtiyaçlarına karşılık düşecek en uygun destek ve yardımla güçlendirilmeleri gibi karmaşık bir görevin yerine getirilmesidir. Bu hizmetlerin ülkede yeterince yaygın biçimde dağılmış ve tüm mağdurlar için erişilebilir olmasının sağlanması önemlidir.”* denilmektedir. ŞÖNİM’ler ise, mevcut halleriyle, şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınların ihtiyaçlarına karşılayamayan, yeterli uzman personeli olmayan ve erişilebilirlik sorunları olan merkezlerdir.

ŞÖNİM’ler de kadından yana bakış açısına sahip olmayan, az sayıda ve kadına yönelik şiddet alanında uzmanlaşmamış personelin olması temel sorunlardan biridir. Örneğin K-Bileşeni Örgütler’lerden biri, bulunduğu ilde yeni açılan ŞÖNİM’de görevli personel arasında uzman psikoloğun bulunmadığını aktardı. Mor Çatı’ya başvuran kadınların paylaştıkları deneyimler, ŞÖNİM personelinin kadınları yanlış ya da eksik bilgilendirdiklerini gösteriyor. Örneğin bir kadın, ŞÖNİM’i aradığında sığınaktayken dışarı çıkamayacağı, çalışamayacağı gibi bilgiler verildiği için sığınağa gitmekten vazgeçtiğini paylaştı. ŞÖNİM personelinin sığınak ve ekonomik destek dışındaki desteklere ilişkin bilgi sahibi olmaması ve kadınları yönlendirmemesi, kadınların en sık karşılaştığı zorluklar arasındadır. ŞÖNİM, sığınak talebinde bulunan kadınları genellikle karakola, ekonomik ihtiyaçları olan kadınlar ise ASPB’nin çocuk hizmetlerine ya da mülki amirliklere bağlı sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına (SYDV) yönlendiriyor.

Sığınak desteğine ihtiyacı olan kadınların kolluk kuvvetlerine başvurmak zorunda kalmaları bir çok sorunla karşılaşmalarına neden oluyor. Kadınlar, kolluk kuvvetlerine başvurduklarında, çok sık bir şekilde yargılayıcı tutumlarla, ayrımcı ve önyargılı davranışlara maruz kalıyorlar. Örneğin koruma kararı olan bir kadın, şiddet uygulayanın tehdit etmesi üzerine karakola başvurduğunda, polis şiddet uygulayanın ifadesinden yola çıkarak, “*Sen zaten akıl hastasıymışsın*” diyerek herhangi bir destek vermediğini paylaştı.

Kadınların sığınağa ulaşmak konusunda yaşadıkları bir diğer zorluk ise, kolluk kuvvetlerinin kadınları sığınağa götürecek yeterli personel ve aracı olmadığı için kadınların saatlerce karakolda beklemek zorunda kalmalarıdır.

Her kadının şiddetten uzaklaşmak için ihtiyaç duyduğu destekler birbirinden farklıdır. Kadınlar sığınağa gitmeden de alabileceği desteklerle güçlenebilir, şiddet yaşantısından uzak bir hayat kurabilirler. Feminist ilke ve yöntemlerle yürütülen da(ya)nışma merkezlerinin, kadınların talep ve ihtiyaçlarını yargılamadan ve ayrımcılık yapmadan verdikleri destekler bu anlamda oldukça önemlidir. Yasalar, yerel yönetimlerden idari amirliklere, sağlık kurumlarına kadar birçok kuruma bu konuda sorumluluk yüklüyor.⁹ Buna rağmen, başta dayanışma merkezlerinin devlet kurumlarındaki muadili olan ŞÖNİM’ler olmak üzere, kadın örgütlerinin dayanışma merkezleri dışındaki başvuru merkezlerinin bu ilkeleri gözetmedikleri görülüyor. Kadınların yaşadıklarını çekinmeden anlatabildiği meslek elemanlarıyla konuşması ve bu konuşmanın her başvuruda farklı kişilerle yapılmaması da(ya)nışma merkezleri ve ŞÖNİM’lerdeki çalışmanın esasını oluşturmalıdır.

2.2. İlk Kabul Birimleri

Sığınakların işleyişine ilişkin Kadın Konukevleri Yönetmeliği’nin 3. Madde’sinde ilk kabul birimleri, “*ŞÖNİM’e başvuran kadınlar ve beraberindeki çocukların geçici kabulleri yapılarak ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, iki haftaya kadar kalabilecekleri birim.*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Mor Çatı’nın, yaptığı bilgi edinme başvurusuna verilen yanıtı göre, 2015 yılı Haziran sonu itibarıyla 24 ilde 25 ilk kabul birimi bulunuyor. Yönetmelikte ilk kabul birimleri, ŞÖNİM’den sonra gidilen merkezler olarak tanımlanıyor, an-

⁹ Erkek Şiddeti İle Başa Çıkmak Sosyal Çalışmacı Ve Gönüllü El Kitabı, Der. Mor Çatı Kolektifi, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2014, s. 29

cak yukarıda da belirtildiği üzere, sığınağa gitmek isteyen kadınların neredeyse tamamı, karakola başvurduktan sonra ilk kabul birimine yerleştiriliyorlar.

Temmuz 2015'te Mor Çatı'ya başvuran bir kadın, sığınağa yerleşmek için başvurduğu karakolda, bulunduğu yakada yer alan ilk kabul biriminin salgın hastalık nedeniyle tahliye edildiği için diğer yakadaki polis merkezlerinden birine başvurması gerektiği söylenerek gönderildi. Oysa, sığınağa gitmek isteyen bir kadın, herhangi bir yerdeki karakola başvurabilir ve polis, başvuran kadını ilk kabul birimine götürmekle yükümlüdür. Bu görüşmeye istinaden Mor Çatı, öncelikle İstanbul ŞÖNİM'i aradı. Telefonda görüşülen kişi ilk adım biriminin faaliyette olduğunu ve polisin verdiği bilginin doğru olmadığını söyledi. Daha sonra, başvuran kadına bu bilgiyi veren polis memuruyla da görüşüldü. Polis memuru, Vakıf yetkilimize, başvuran kadına verdiği bilgiyi tekrarladı, ilk kabul biriminin salgın hastalık nedeniyle tahliye edildiğini söyledi. Mor Çatı, polisin verdiği bilgiyi teyit etmek için ASPB'ye bilgi edinme başvurusu yaptı. ASPB, bilgi edinme başvurusuna verdiği yanıtta, ilk kabul biriminin tahliye edildiğini teyit etti ancak tahliyenin nedenini salgın hastalık değil de kısa süreli tadilat olarak açıkladı.¹⁰ Bu bilgiye, ancak bilgi edinme başvurusu aracılığıyla ulaşılmış olması, sığınak desteğine ihtiyacı olan kadınların ve Mor Çatı gibi bu alanda faaliyet gösteren kadın örgütlerinin ilk kabul biriminin durumuna ilişkin hiçbir şekilde bilgilendirilmemiş olması düşündürücüdür.

Aynı bilgi edinme başvurusuna verilen yanıtta, İstanbul ilinde bulunan 2 ilk kabul birimi bulunduğu, her bir birimin 40 kapasite ile hizmet verdiği belirtildi. Buna karşın Mor Çatı'ya başvuran kadınlar her bir birimde yaklaşık 100-150 kadın ve çocuğun kaldığını paylaştılar. Mor Çatı'ya başvuran kadınların ilk kabul birimlerine ilişkin dile getirdikleri sorunların başında, kapasitenin çok üzerinde kabul yapıldığı için kalabalıktan kaynaklanan sorunlar geliyor. Çocuklar için ayrı yatak olmaması, anne ve çocukların aynı yatakta yatmak zorunda kalmaları, aşırı gürültü nedeniyle diyalog kurmanın dahi imkansız olması, hijyen, sağlık ve beslenme sorunları kalabalığa ilişkin kadınların paylaştıkları sorunlar oldu.

İlk kabul birimlerinde yaşanan bir diğer sıkıntı ise "2 haftaya kadar" diye tanımlanan geçici kalma süresinin uzamasıdır. Mor Çatı'ya başvuran ve ilk kabul birimlerinde kalmış olan kadınlardan bazıları, 1 aydan fazla bir süre kalıcı

10 Bu konuda yapılan bilgi edinme başvurusu ve verilen yanıtın tamamı için bakınız: Ek 6, 7 ve 8.

bir sığınağa nakledilmeyi beklediklerini paylaştılar. Kalma süresi uzadıkça açığa çıkan bir diğer sorun da, bu merkezlerde sosyal hizmetin neredeyse hiç sunulmuyor olmasıdır. Bir kadın, bu merkezde kaldığı 1 ay boyunca çocuğunun okul kaydının yapılmadığını ilettiler. Çocuğunun okul kaydını gizleme kararını ise ancak sığınağa geçtiğinde alabileceği söylendi. Bir başka kadın, evden can havliyle kaçarken nüfus cüzdanını yanına alamadığı için ilk kabul biriminde kaldı, bir sığınağa yerleştirilmedi. Nüfus cüzdanını çıkarmak için görevli personelden destek istedi ancak personel, bu sorunu kadının kendisinin çözmesi gerektiğini söyledi. Nüfus Müdürlüğü ile yapılan görüşmede, şiddet gördüğü ortamdan kimliğini alamayan kadının, yeni kimlik alması için gerekli işlemleri ŞÖNİM'in yapacağı yönlendirmeye rahatlıkla yapılabileceği öğrenildi.

İlk kabul birimlerinde var olan kuralların da kadınların hayatını zorlaştırdığı görüldü. İlk kabul birimlerinde kalan kadınlar, telefonlarına el konulduğunu, sadece belli saatlerde telefonla görüşmelerine izin verildiğini söylediler. Ortak bir alanda ve aynı anda herkesin telefonla konuştuğu saatte, telefonla iletişim kurmak ise oldukça zordur. İlk adım birimlerinin kadınlar tarafından “toplama merkezi” olarak tanımlanması dikkat çekiyor. Bu tanımlı çalışanların da kullandığını ileten kadınlardan bazıları, bu birimlerin aslında kadınların sığınakta kalmalarını engellemeye yönelik “geri gönderme merkezleri” olduğunu düşündüklerini paylaştılar. Nitekim ilk adım birimlerinin fiziksel koşullarının olumsuzluğu ve çalışanların kötü davranışları nedeniyle birçok kadının kendini çaresiz hissederek şiddet gördükleri evlerine geri döndükleri görüldü.

2.3. Sığınaklar

Sığınaklar, erkek şiddetine maruz kalan kadınların çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri, şiddetten uzak ve bağımsız bir yaşam kurmak için, barınmanın yanı sıra ihtiyaç duydukları diğer psikolojik, sosyal, hukuki vb destekleri alabilecekleri kurumlardır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli mekanizmalardan biri olan sığınakların temel hedefi, kadınların güçlendirilmesi olmalıdır.

Sığınaklara ilişkin, İstanbul Sözleşmesi Madde 23'te, “Yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınakların kurulması için, taraflar hukuki ve diğer tedbirleri alır.” denilmektedir. Sözleşmenin Açıklayıcı Kitapçığı'na göre ise, sığınaklar kadınlar ve çocuklara sadece geçici barınma hizmeti sunmaz, bunun yanı sıra “travmatik deneyimlerini atlatmalarına, şiddet içeren ilişkilerden ayrılmasına, özsaygılarını kazanmalarına ve kendi tercihlerine göre bağımsız bir yaşantının temellerini atmada yardımcı olur.”

Türkiye’de sığınakların işleyişine ilişkin Kadın Konukevi Yönetmeliği’nde sığınaklar, “*Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşu*” olarak tanımlanmaktadır. (Madde 3/i). Avrupa Konseyi Ev içi Şiddet Dâhil Olmak Üzere Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Görev Birimi Nihai Faaliyet Raporu (EG-TFV (2008) her bölgede özel kadın sığınma evlerinin bulunmasını ve her 10 bin nüfusa bir aile yeri bulundurulmasını tavsiye etmektedir. Mor Çatı’nın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına yaptığı bilgi edinme başvurusu sonucuna göre, Haziran 2015 itibarıyla Bakanlığa bağlı 97, belediyelere bağlı 32, STK’lara bağlı 3 olmak üzere 3402 kapasiteli toplam 132 kadın sığınağı bulunuyor.¹¹

5393 Sayılı Belediyeler Kanunu’nun 14. Maddesi’nin a Bendi ’ne göre, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için sığınak açmakla yükümlüdürler. Buna karşın, Türkiye’de belediyelere bağlı sığınak sayısı sadece 32’dir. Sığınak açmayan belediyeler ise herhangi bir yaptırımla karşılaşmıyorlar. K-Bileşeni Örgütler’den biri bulunduğu ilde sığınak sayısı yetersiz olduğu halde, belediyeye ait sığınak bir süredir tadilat sebebiyle kapalıdır. Bu sığınanın ne zaman açılacağı ve açıldığında da ŞÖNİM’e mi bağlı olacağı yoksa belediye sığınağı mı olacağına dair de herhangi bir bilgilendirme yapılmadı.

Türkiye’de, sığınaklara kabul konusunda bir ayrımcılık olduğu görülüyor. Sığınakların işleyişine ilişkin Yönetmeliğin 13. Maddesi’nde, “*Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan konukevine kabul edilir.*” denilmektedir. Oysa Yönetmelikteki aynı Madde de, 12 yaşından büyük erkek çocuğunun, engelli çocuğu olan kadınların ve 60 yaşından büyük kadınların devlet sığınaklarına kabul edilmemekte olduğunu belirtiyor. 12 yaşından büyük erkek çocuğu ya da engelli çocuğu olan kadınlar ve çocukları için, “*Can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iâşesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidilir.*” denilmektedir. Bununla birlikte, kadınlar bu yasal düzenlemeye dayanarak ŞÖNİM’e yön-

11 Bu konuda yapılan bilgi edinme başvurusu ve verilen yanıtın bütünü için bakınız: Ek 9 ve 10.

lendirildiğinde, böyle bir hizmetin olmadığı ya da şu anda sunulmadığı ifade edildi, dolayısıyla bu Maddenin hiçbir şekilde uygulanmadığı görüldü. Mor Çatı Sığınağı'nda ise, her yaştan ve cinsiyetten çocuk kalabiliyor. Ancak sığınak kapasitesi gereği tüm başvurular kabul edilemiyor.

12 yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar, çocuklarının sığınağa alınmaması karşısında çaresiz hissediyorlar ve çocuklarından ayrılmak yerine şiddet uygulayan kişiye dönmek zorunda kalıyorlar. 14 yaşında engelli erkek çocuğu olan bir kadın, Yönetmelikteki ev tahsisini talep etmek üzere ASPB İl Müdürlüğüne başvurduğunda, 'Devlet böyle bir destek vermiyor' denilerek geri çevrildi. Kadına ev tahsis etmek yerine tek seferlik çok az bir miktarda maddi yardım verildi. 13 yaşında erkek çocuğu olan bir kadın, eşi tarafından boğulmak üzereyken çocukları tarafından kurtarıldı. Kadın bu travmatik olay sonrası çocuğuyla birlikte karakola başvurduğunda, çocuğu 12 yaşından büyük olduğu için annesinden ayrılarak sosyal hizmetlere verildi. Bu süreçte Mor Çatı Sığınağı'nda kalan anne, sığınaktan çıkıp ev tutana kadar çocuğuyla sadece haftada bir gün kurumun bahçesinde ve en fazla 45 dakika görüşebildi. 12 yaşından küçük çocukların erkek oldukları için sığınağa alınmadığı örneklere de rastlandı. ASPB İl Müdürlüğüne sığınak desteği için başvuran bir kadın, 11 yaşındaki erkek çocuğunun sığınağa alınamayacağı söylendiği için sığınağa gitmekten vazgeçti.

Sığınaklara ilişkin Yönetmeliğin 13. Maddesi'nde, *"Altmış yaşından büyük şiddet görmüş kadınlar ile akıl ve ruh sağlığının bozuk olduğu gözlemlenen veya zihinsel engelli kadınlar uygun sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir."* denilmektedir. Bu Maddeyle, kendi hayatı hakkında karar verme yetisine sahip 60 yaş üstü kadınların, şiddetin etkisinden uzaklaşmak için sığınak desteğine ihtiyaç duydukları görmezden geliniyor. Ayrıca, adresleri kamuya açık olan huzurevi gibi yaşlı bakım hizmeti sunan kurumlarda kadınların can güvenliği de riske atılıyor.

Eski eşinin şiddetine maruz kalan 62 yaşındaki bir kadın, ısrarlı takip ve tehditlere dayanamayarak evinden ayrıldı. ASPB'den sığınak desteği alamadığı için huzur evlerinde kalmak için başvuran kadın, 2 sene bekleme süresi verildiği için her türlü riski göze alarak eve geri dönmek zorunda kaldı.

Ruh sağlığı bozukluğu olan kadınlar için ise sığınak desteği tek başına yeterli olmuyor. Ruh sağlığı hizmetlerinin yetersiz olması, şiddete maruz kalan ve ruh

sağlığı bozukluğu olan kadınların ihtiyaç duydukları destelere erişememelerinin önemli bir nedenidir. Şiddetten uzaklaşmak için sığınak desteği alan kadınlar, sığınakta kaldıkları süre içinde ve sığınaktan ayrıldıktan sonra yeterli desteği alamadıkları için şiddetsiz hayatlar kurmakta zorlanıyorlar. Mor Çatı'ya başvuran ve ruh sağlığı bozukluğu olan bir kadın, bir süre sığınakta kaldıktan sonra yeni bir hayat kurabildi, ancak, ruh sağlığıyla ilgili sorun yaşayan bireylerin ihtiyaç duyduğu diğer sosyal ve ekonomik destekleri alamadığı için bu hayatı sürdüremeyip tekrar tekrar sığınaklarda kalmaya başladı. Son kaldığı sığınaktan ise, ruh sağlığı bozuk olduğu için daha fazla sığınakta kalamayacağı, isterse bir ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde yatabileceği söylenerek çıkartıldı. Yani, yatılı tedaviye ihtiyacı olmayan, aldığı ilaçlarla hayatını idame ettirebilen kadına seçenek olarak ömrünü hastanede kapalı geçirmesi sunuldu. Seçeneksiz kalan kadın, tekrar Mor Çatı'ya başvurdu ve yeniden Mor Çatı Sığınağı'nda kalmaya başladı.

Sığınak kabullerinde ayrımcılığa maruz kalan bir diğer grup da göçmen kadınlardır. Özellikle oturma veya çalışma izni olmayan göçmen kadınlar, şiddete maruz kaldıklarında herhangi bir devlet kurumuna başvurmaya çekiniyorlar; başvurduklarında ise sığınaklara kabul edilmiyorlar. Mor Çatı'ya başvuran göçmen bir kadın, tecavüze maruz kalıp hamile kaldığını ve hamileliğinin son ayında can güvenliği nedeniyle sığınak talebinde bulunmasına rağmen oturma veya çalışma izni olmadığı gerekçesiyle sığınağa kabul edilmediğini paylaştı. Toplumda çifte ayrımcılığa maruz kalan, yaşlı, engelli, ruh sağlığı bozukluğu olan, göçmen, lezbiyen-biseksüel-trans vb kadınlar, bu alanlardaki sosyal hizmetlerin de eksikliği nedeniyle zorluklar yaşıyorlar.

Kadın Konukevleri Yönetmeliği'nin 4. Maddesi'nde, sığınak çalışması yürütülürken: "*İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygunluk esas alınır.*" denilmektedir. Kadınların ve çocukların paylaştıkları deneyimleri, bu ilke ve esasların defalarca ihlal edildiğini gösteriyor.

Kadınların güvenlik gerekçesiyle cep telefonlarına el konulması, giriş çıkış saatleriyle ilgili katı ve uygun olmayan kuralların belirlenmesi insan haklarına yaraşır uygulamalar değildir. Kadınlar, cep telefonu ve internet kullanımında kısıtlamaların olmasının ve sığınak giriş çıkış saatlerinin mesai saatleri ile uyumlu olmamasının iş bulmalarını ve sığınaktan sonra bir hayat kurmaları için gerekli diğer işlerini yapmalarını zorlaştırdığını paylaştılar. Bir kadın, işyeri, kaldığı sığınağa çok uzak olduğu ve çalışma saatleri ile sığınak giriş çıkış

saatleri uymadığı için işinden ayrılmak zorunda kaldı. Bir diğer kadın ise sığınak personelinin, işyeri, sığınağa uzak olduğu gerekçesiyle çalışmasına izin vermediği için işsiz kaldı. Sığınakların şehir merkezlerine uzak olmasının kadınların hayatını zorlaştırdığına dair benzer deneyimleri K-Bileşeni Örgütler de paylaştı. K-Bileşeni Örgütler'den birinin bulunduğu ilde, şehir merkezinden sığınağa erişimin 4 saat sürdüğü söylendi.

Bazı sığınaklarda ise dışarı çıkmanın tamamen yasaklandığı görüldü. Bir kadın, sığınak desteği için başvurduğu ŞÖNİM'deki uzmanın, "*Sığınmaktayken çalışamazsın hatta dışarı da çıkamazsın. Güvenlik nedeniyle dışarı çıkmak yasak.*" demesi üzerine sığınağa gitmekten vazgeçti. Aynı kadın, "*Peki bu durumda ben oradan çıkınca ne yapacağım, çalışmazsam nasıl yeni bir hayat kuracağım*" sorusuna ise yanıt alamadı. Mor Çatı gönüllüsünün sığınaklarla ilgili bu bilgiyi veren ŞÖNİM görevlisiyle yaptığı görüşmede, görevli, kadına verdiği bilgiyi teyit etti ve bu kuralların neredeyse tüm sığınaklar için geçerli olduğunu söyledi. Sığınak desteği için başvuran kadınlar, bu kısıtlamaları duyduklarında sığınağa gitmekten vazgeçiyor ya da gittikten kısa bir süre sonra, yine bu kısıtlamalardan dolayı, sığınaktan ayrılıp şiddet yaşadıkları evlere geri dönüyorlar. Sığınaklarda kalan kadın ve çocukların paylaştıkları bir diğer sorun, sığınaklarda temel ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır. Yemek yeme saatleri dışında herhangi bir besine ulaşamama, hijyen koşullarının kötü olması nedeniyle sağlık sorunları yaşama, sağlık hizmetlerine erişememe, temel ihtiyaçlarının karşılanmamasına ilişkin paylaşılan sorunlardan bazılarıdır.

Kadın Konukevleri Yönetmeliği'nin 19. Maddesi'nde, sığınaklarda verilecek hizmetler: "*güvenlik, danışmanlık, yönlendirme, psikolojik, hukuki ve tıbbi destek, geçici maddi yardım, iş bulma konusunda destek, kreş, mesleki eğitim kursu, grup çalışmaları, çocuklar için burs ve sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler*" şeklinde sıralanmaktadır. Yönetmelikteki bu düzenlemeye karşın uygulamada kadınlar ve çocuklar bu desteklerin çoğuna erişemiyorlar. Bu desteklere erişemedikleri için güçlenemeyen kadınlar, şiddetsiz hayat için alternatifler üretmekte zorlanıyorlar ve bu yüzden şiddet gördükleri evlere geri dönmek zorunda kalıyorlar. Düzenli görüşmelerin yapılmaması, psikologların sosyal çalışmayı yürütmemesi ve ayrı bir psiko-terapi desteğinin sunulmaması, yapılan sosyal çalışmanın kadının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmaması, iş bulma konusunda gerekli danışmanlık ve yönlendirmenin yapılmaması, çocuklarla ilgili bir sosyal çalışma yürütülmemesi, çocukların okula kaydettirilmemesi, gizli kayıt yapılmadığı için okul kaydının deşifre olması, özellikle 3 yaşından küçük çocuklar için kreş, 7 yaşından büyük çocuklar için ise çocuk kulüplerine

yönlendirme yapılmaması, sığınaklarda kalan kadın ve çocukların paylaştıkları olumsuz sığınak uygulamalarından bazılarıdır.

Mor Çatı'ya başvuran bir kadın, sığınağa gitmeden önce ŞÖNİM'de, çalışabileceği ve çocuğunu ise okul dışı zamanlarda ASPB desteğiyle çocuk kulüplerine gönderebileceği bilgisi verildiği için sığınağa gitti, ancak bu destekleri alamadı. Tekrar ŞÖNİM'i arayarak bu taahhütlerin gerçekleşmediğini söylediğinde ise kendisine öyle bir şey söylenmiş olamayacağı, sığınakta bu desteklerin verilmediği söylendi. K-Bileşeni Örgütler'den biri, bulunduğu ilde kadınların sığınakta yeterli desteği göremeyeceğini düşünerek sığınağa gitmek istemediklerini ya da ihtiyaç duydukları destekleri alamadıkları için kısa süre kalıp ayrıldıklarını belirtti. Başka bir K-Bileşeni Örgüt, bulunduğu ilde ASPB'ye bağlı sığınaklara giden kadınların yeterli hukuki desteği alamadıklarını paylaştı.

Sığınaklarda kalan kadınların, verilen sosyal hizmetin niteliksizliğine ilişkin deneyimleri ise kaygı verici düzeydedir. Kadınlar, şiddete maruz kalan kadınlarla çalışma konusunda yeterli donanıma sahip olmayan hemşire, güvenlik görevlisi, temizlik elemanı, bakım elemanı gibi görevli personelin sığınak işleyişinde söz sahibi olduğunu ve sıklıkla personelle muhatap olmak zorunda kaldıklarını paylaştılar

Sığınaklarda var olan yasal düzenlemeler ihlal edilerek arabuluculuk yapılıyor. Bir kadın, sığınak psikoloğunun eşi ve kendisini barıştırdığını ancak eve döndükten sonra eşinin tekrar şiddet uyguladığını paylaştı. Bir diğer kadın ise, bir sığınak çalışanının "*İlk defa gelmişsin buraya bak, eşine tekrar şans ver*" diyerek kendisini sığınaktan çıkmaya teşvik ettiğini paylaştı. Bir başka kadın, sığınakta kalırken babasıyla görüşürüldüğü için eve dönmek zorunda kaldı. Bir diğer kadın ise, "*Çocuğun eski okuluna devam etmek zorunda, buraya kaydı alınamaz.*" denilerek şiddet uygulayanın olduğu eve dönmeye teşvik edildi.

Bulunduğu ilçedeki sığınakta kalması tehlikeli olduğu halde başka bir sığınağa nakledilmemesi ya da zor nakil yapılması, kadınlara rızası dışında, tehditle evrak imzalatılması, herhangi bir şikâyetini dile getirdiğinde ya da talepte bulunduğu sığınaktan çıkarılmakla tehdit edilmesi, suçlayıcı davranılması, gıda vb temel ihtiyaçlarını karşılamayarak cezalandırılması, belli sayıda ve belli saatlerde sigara içmeye izin verilmesi, kadınların sığınaklarda maruz kaldıklarını paylaştıkları diğer kötü muamelelerdir. Örneğin, K-Bileşeni Örgütler'den biri bulunduğu ilde, bir kadın yaklaşık bir ay kaldığı sığınakta, eşya ve kira

desteği almak isterken tartıştığı gereğesiyle sığınaktan çıkarıldı ve talep ettiği destekleri alamadı.

K-Bileşeni rgtler'in sığınaklara dair aktardıkları bir diğer sorun da, küçük şehirlerde sığınak yerlerinin deşifre olması nedeniyle kadınların güvenlik sorunları yaşıyor olmalarıdır.

2.4. İstihdam, Kreş Destekleri ve ocuk Hizmetleri

Kadınlar, şiddet döngüsünü kırıp hayatlarına ilişkin kararlarını ve planlarını gerçekleştirebilmeleri için ekonomik desteklere ihtiyaç duyuyorlar. Bu açıdan şiddete maruz kalan kadınların, gerek kendileri gerek çocukları için ekonomik yardım ve desteklerden yararlanmaları ve ücretli bir işte çalışabilmeleri çok önemlidir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 20. Maddesi'nde tanımlanan genel hizmet desteklerine göre, şiddetin yarattığı mağduriyetin giderilmesi için taraf devletler, şiddete maruz kalanlara hukuki ve psikolojik danışmanlık, maddi yardım, konut, eğitim, ğretim ve iş bulmalarına yardım gibi gerekli destekleri sağlamakla yükümlüdür.

6284 sayılı Kanu'nun 3. Maddesi'nde belirtilen mlk amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararlarına göre, iş desteğine ihtiyacı olan kadınlar mülki amirliklere başvurarak rehberlik ve danışmanlık hizmeti talep edebilirler. Ayrıca Kanunun, şöNİM'in başvuran kadınlara vereceği destekleri düzenleyen 15. Maddesi'nde de, verilecek destekler arasında, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına yönelik faaliyetlerde bulunmak yer almaktadır.

Kadınlar, şiddet yaşantısından çıkmaya çalıştıklarında bir yandan güvenlik, sağlık vb. gibi sorunlarla da uğraştıklarından geinebilecekleri bir iş bulmaları oldukça mücadele gerektiren ve uzun bir süreç olabiliyor. şiddet uygulayanın, kadını sosyal ve ekonomik çevresinden izole etmesi, ücretli iş bulma ya da iş bulduktan sonra çalışmaya devam etmesini zorlaştırıyor. Kadınların iş saatlerinde, çocuklarını bırakabilecekleri güvendikleri birinin olmaması ya da ücretsiz kreş bulamamaları, ücretli çalışma hayatına katılmalarının önündeki engellerin başında geliyor. Kadınların cretli işlerde karşılaştıkları bir diğer sorun ise iş piyasasının cinsiyetçi yapısından dolayı, uzun ve esnek çalışma saatleri olan, düşük maaşlı ve güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalıyor olmalarıdır. Sigortalı işlerde çalışan kadınlar ise gelir seviyeleri oldukça düşük

olduğu halde sigortaları olduğu gerekçesiyle ekonomik yardımlardan yararlanamıyorlar. Bu durum birçok kadının güvencesiz işleri tercih etmesine neden oluyor. ASPB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Ekim 2015'te yayınladığı “*Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) Hizmetleri İdarecilere ve Meslek Elemanlarına Yönelik El Kitabı*”nda SED hizmetinden yararlanabilecek kişiler şu şekilde belirtiliyor:

“Ekonomik yoksunluk nedeniyle, desteklenmedikleri takdirde korunmaya muhtaç duruma düşecek olanlardan haklarında bakım tedbiri kararı alınmaksızın sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlandırılarak ailesi veya yakınları tarafından bakılabilecek çocuklar.”

Bu kapsamda 2015 Temmuz-Aralık tarihlerinde verilen sosyal yardım miktarları, aşağıdaki gibidir:

Eğitim Grupları	Oranlar %	2015 Temmuz – Aralık Sosyal Yardım Tutarı TL
Okul Öncesi Çocuk	50	394,65
İlköğretime Devam Eden Çocuk	75	591,97
Ortaöğretime Devam Eden Çocuk	80	631,44
Ortaöğretim Seviyesinde Olup Okula Devam Etmeyen Çocuk	50	394,65
Yüksek Öğretime Devam Eden Çocuk	90	710,37
Yetişkinler için	40	315,72

Çocuklar için olan sosyal ve ekonomik desteklerin dağıtılmasında da, diğer sosyal yardımlarda olduğu gibi, görevli memurların keyfi uygulamaları dikkat çekiyor. İlköğretim çağındaki çocuğuyla Mor Çatı Sığınağı'ndan ayrılarak ev tutan bir kadın, çocuğunun okulunun yarım gün olması ve çocuğunu günün kalanında bırakabileceği bir kurum olmaması sebebiyle tam zamanlı bir işte çalışmıyor, zaman zaman temizlik işlerine giderek kendisinin ve çocuğunun geçimini sağlamaya çalışıyordu. Sığınaktan ayrılmasının ardından ASPB'ye bağlı bir Sosyal Hizmet Merkezine (SHM) başvurduğunda çocuk yardımı talebi reddedildi. Mor Çatı gönüllüsü, reddin gerekçesini öğrenmek için SHM'yi aradığında, kadının komşularının kadının çalıştığını söylediğini, bu sebeple de başvurusunu reddettiklerini öğrendi. Resmi kayıtlardan güvencesiz

bir işte çalıştığı, tek ebeveyn olarak çocuğuna baktığı ve sığınaktan yeni ayrıldığı Mor Çatı tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporuyla belgelenmişken, komşunun sözleri referans alınarak desteğin verilmemesi bu desteklerin dağıtımındaki keyfiyeti gözler önünde seriyor. Bunun yanı sıra, SHM, reddedilen müracaatların ancak 3 ay sonra tekrar edilebileceği bilgisini vererek kadının ihtiyacının acilliğini de görmezden geldi. Daha sonra kadın, SHM'yi ısrarla ziyaret etti, SHM Müdürü ve İlçe Kaymakamını devreye sokmayı başarabildi ve bu sayede dahi ancak tek seferlik ekonomik destek alabildi.

Kadınlar, yasal hakları olan ekonomik desteklere başvurduklarında, kurum çalışanlarının ayrımcı söz ve tutumlarına maruz kalıyorlar. Eve çıkmak için hazırlık yapan bir kadın, iki çocuğu için ASPB'ye bağlı bir SHM'ye başvurduğunda aldığı yanıt, *“Kadınlar buraya devletin parasını yemek için geliyor.”* oldu.

Şiddet uygulayan tarafından takip edilen ve tehdit edilen kadınlar, iş bulduklarında, şiddete maruz kaldıklarını çoğunlukla işyerlerinde gizlemeyi tercih ediyorlar. Gerek “şiddet gören” ya da “sığınakta kalan” olarak damgalanma riskinin olması gerekse işverenlerin kendilerini “sorunlu” çalışan olarak görmelerinden çekinmeleri, kadınların bu tercihi yapmalarına neden oluyor. İşverenler, şiddet uygulayanın iş yerine gelip sorun çıkarması, iş yerinde kadına şiddet uygulaması gibi durumlarda, kadınları işe almak istemiyorlar ya da işten çıkarmayı tercih ediyorlar. İşverenlerin kadından yana olmayan bu tür tutumlarından dolayı kadınlar, sigorta kayıtlarını gizlemekte, acil durumlarda iş arkadaşlarından destek almakta ve acil durum planlarına iş yerini de dâhil etmekte zorlanıyorlar.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin diğer birçok desteğe ve hizmete erişimde olduğu gibi ücretli iş yaşamına katılımda da zorluklar yarattığı göz önüne alındığında, kadınlara güvenceli ve iyi ücretli istihdam sağlanması, ancak bütünsel bir devlet politikasıyla mümkün olabilir. Bu politikanın önemli bir ayağı da, başta 0-3 yaş çocukların için olmak üzere, her yaş grubu çocuk için ücretsiz kreş, gündüz bakımevi ve çocuk kulüpleri sayısının artırılmasıdır.

CEDAW, çocuk bakımında kadın ve erkeğin ortak sorumluluğu olduğunun altını çizer (5. Madde b Bendi). Bu sözleşme, evlilik ve annelikte üstlenildikleri kalıplaşmış roller sebebiyle kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek ve kadınların çalışma hakkını korumak üzere taraf devletleri tedbirler almakla yükümlü kılar. Bu amaçla, çocuk bakımevleri ağının kurulması ve geliştirilmesinin önemine değinir (Madde 11- 2c).

6284 sayılı Kanun kapsamında (Madde 3-1d) mülki amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları içerisinde süreli kreş hizmeti de yer almaktadır. Bu Maddede: “Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşama katılımlarını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.” denilmektedir.

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik’in (Sayı: 29342 R.G.) 50. Maddesi, ücretsiz bakım hizmetinden yararlanabilecek çocukların kimler olabileceği ile ilgilidir. Buna göre; “Ekonomik gücü yeterli olmayan ailelerin çocukları ile ekonomik güçlük içindeki anne veya babası vefat etmiş çocuklar, tek ebeveyni ile yaşayan çocuklar, engelli ebeveyni olan çocuklar, kadın konukevinde bulunan veya ayrılan kadınların çocukları.” bakım hizmetlerinden ücretsiz yararlanırlar. Bu maddeye göre, kuruluşların kapasitelerinin %3’ü İl Müdürlüğü kontenjanına ayrılır. Aynı yönetmeliğin 8 Ekim 1996 tarihli bir önceki düzenlemesinde (Sayı : 22781 R.G.) ücretsiz kontenjanlar için daha geniş bir pay ayrıldığı görülüyor: “İl Müdürlüğü kuruluşların kapasitelerine göre en az iki çocuk olmak üzere % 5 ücretsiz kontenjan kullanılır” (Madde 27). Bu düzenlemeyle, kontenjan %5’ten %3’e düşürülmekle kalmayıp en az 2 çocuğun ücretsiz kreşten yararlanma kontenjanı da yok edildi. Böylece 34 çocuktan az kapasiteli özel kreş, gündüz bakımevi ve çocuk kulüplerinin yasal olarak ücretsiz kontenjan ayırma yükümlülüğü de ortadan kalktı.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2014-2015 eğitim öğretim yılı istatistiklerine göre 36-66 ay arası çocuklara okulöncesi eğitim vermek üzere İstanbul’da MEB’e bağlı resmi 1.507 kurumdan 110.879 çocuk yararlanırken ve ASPB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne (ÇHGM) bağlı 286 anaokulundan 8.985 çocuk yararlandı. İstanbul ASPB İl Müdürlüğü’nün web sitesinde yer alan bilgiye göre, ÇHGM’ye bağlı kurumlardan sadece %3,71’i çocuk kulübü, %13,85’i ise kreştir. Kadınların kreş, gündüz bakım evi ve çocuk kulübü hizmetlerinden faydalanamaması şiddetsiz hayatlar kurmaları önünde engeldir.

Mor Çatı’ya başvuran bir kadın yaşadığı şiddet yaşantısından çıkmak için ikametgah adresini değiştirdi ve gizlilik kararı alarak yeni bir hayat kurdu. Ancak 11 yaşındaki çocuğunu bırakabileceği ücretsiz bir çocuk kulübü olmadığı ve

destek alacağı hiç kimse olmadığı için çocuk okuldan çıktıktan sonra annesinin iş yerine gelmek zorunda kaldı. Kadının işvereni bu durumdan rahatsız oldu ve onu işten çıkarabileceğini söyledi. Ücretsiz çocuk kulübünden yararlanmak için ASPB İl Müdürlüğüne başvuran kadına böyle bir hizmetin bulunmadığı söylendi ve başka bir destek de verilmedi. Sığınakta kalan bir kadın, 8 yaşındaki çocuğu için ASPB'ye yazılı başvurdu ve yine aynı şekilde böyle bir hizmetin olmadığı yanıtını aldı. Bir başka kadın, 15 aylık çocuğu için kreş talebinde bulundu ve çocuğu için uygun kreşin olmadığı yanıtını aldı.

K-Bileşeni Örgütler de, buldukları illerde çocukların istismara maruz kaldığı vakalarda çocuk hizmetlerinin gerektiği gibi verilmediğini paylaştılar. Örneğin, bir ilde istismara uğrayan bir kız çocuğu, hayati tehlikesi olmasına rağmen devlet koruması altına alınmadı ve ailesinin yanında bırakıldı. Erkek akrabalarının tecavüz ettiği ve tecavüz sonucu hamile kalan ve K-Bileşeni Örgütler'den birine başvuran bir kız çocuğu kürtaj olamadı. Kadın örgütü, ildeki ASPB İl Müdürlüğü ve Kaymakamlık ile yaptığı görüşmelerde, bu gibi vakaların münferit olduğu, kürtaja izin veremeyecekleri, ancak doğurduktan sonra bebeği koruma altına alabilecekleri yanıtını aldı. Yine aynı ilde, 18 yaş altında olan ve cinsel istismara maruz kalan kız çocuklarının kaldığı yurttaki hizmetin yetersiz ve niteliksiz olduğu, 18 yaşını doldurduklarında yeterince güçlenmeden kurumdan çıkarıldıkları görüldü.

2.5. Mülki Amirlikler

6284 sayılı Kanunun 3. Maddesi'ne göre mülki amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları şunlardır:

- Başvuran kadına ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlamak.
- Geçici maddi yardım yapmak.
- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek.
- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına almak.
- Gerekli olduğu durumlarda kadının çalışma yaşamına katılımını sağlamak ve kolaylaştırmak için beraberindeki çocuklara kreş imkânını sağlamak.

Mor Çatı'ya başvuran kadınların paylaştıkları deneyimlere göre, mülki amir-

liklerden çoğunlukla bu destekleri alamıyorlar.

Bu destekler arasında yer alan geçici maddi yardım, CEDAW ve İstanbul Sözleşmelerinin gereği olarak, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve orantısız bir biçimde etkilendiği şiddet göz önüne alınarak ve asla ayrımcılık olarak nitelenmeyecek bir takım özel tedbirlerden biridir. Ancak kadınlar kanunda yer alan geçici maddi yardımını alamıyorlar. Maddi destek talebiyle mülki amirliklere başvurduklarında yoksulluk yardımı veren SYDV'lere yönlendiriliyorlar. SYDV'lerin verdiği yardımlar ise şiddete maruz kalan kadınların ihtiyaçlarını karşılayamadığı gibi bu desteğin verilmesi de çoğu zaman görevlilerin keyfiyetine ve ağır kriterlere bağlıdır. Örneğin bir kadının maddi yardım talebi, evinde buzdolabı olduğu gerekçesiyle reddedildi.

Kadınların şiddetsiz hayat kurabilmeleri için hayati önemde olan kreş desteğini de mülki amirliklerden alamadıkları görülüyor. Mülki amirliklerde kadınların başvurabileceği kadına yönelik şiddetle ilgili bir birimin olmaması da bir sorundur. Kadınlar, taleplerini doğru kişiye iletebilmek için yaşadıkları şiddet deneyimini birden fazla kişiye anlatmak zorunda kalıyor ve maddi desteğe ihtiyaçları olduğunu söylediklerinde de yargılayıcı davranışlara maruz kalıyorlar. Mor Çatı'ya başvuran kadınlardan bazıları, mülki amirliklerde başvurularının dahi alınmadığını paylaştılar.

İlgili kişi olarak yönlendirme yapılan personelin konuyla ilgili hiç bilgi sahibi olmaması ya da eksik bilgi sahibi olması da kadınların desteklere erişmesinin önündeki bir diğer engeldir. Örneğin, valiliğe sığınak desteği için başvuran bir kadına, sığınak kabulü için yaklaşık 10 gün sürecek yazışma yapılması gerektiği söylendi. Oysa mülki amirin başvuran kadının "*hayati tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alma*" yetkisi vardır.

Kadınlar, ev tutmak istediklerinde ve bunun için maddi desteğe ihtiyaç duyduklarında kaymakamlıklara başvurup tek seferlik kira desteği alabiliyorlar. Bu desteklerden faydalanabilmek için ikametgâhının bulunduğu ilçedeki kaymakamlığa başvurmaları gerekiyor. Fakat kadınlar başvuru için gerekli olan ikametgâh belgesini, şiddet gördükleri evin olduğu muhitte gidemedikleri için çıkarmakta zorluk yaşıyorlar. Kadınlar kreş, istihdam ya da diğer destekleri alamadıkları için ev tutamıyorlar, ev tutamadıkları için ise kira desteğinden faydalanamıyorlar. İkametgâhla ilgili bir diğer sorun da mülki amirliklerden destek almak için kayıt olduktan sonra kadınların adreslerinin deşifre olmasıdır. Birçok kadın kaymakamlık yardımından yararlanabilmek için güvenlikle-

rini riske atmakla yardım almak arasında seçim yapmak zorunda kalıyor.

2.6. Acil Durumlarda Verilen Destekler

İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelede önleme, koruma, cezalandırma ve politika üretmede taraf devletlere sorumluluklar yüklüyor. Taraf devletlerin bu sorumluluklarından biri de, acil durumlarda kadınların ve çocukların uygun şekilde ihtiyaç duydukları desteklere ulaşmalarının sağlanmasıdır. Buna göre, acil durumlarda sıkça başvuru yapılan kolluk güçlerinin görevlerini gerektiği şekilde yapması, acil yardım telefon hatlarının kurulması ve cinsel şiddet kriz merkezlerinin açılması gerekiyor.

Acil durumlarda ve hayati tehlike söz konusu olduğunda, şiddete maruz kalmış kadınların ve yanındaki çocuklarının ihtiyaç duydukları desteklere vakit kaybetmeksizin erişebilmeleri, bürokratik işlemler içinde kaybolmamaları gerekir. Özellikle travmatik durumlarda, kadın ve çocukların yaşadıklarını tekrar tekrar anlatmalarına gerek kalmadan, başvurdukları ilk kurumdan destek alabilmeleri önemlidir. Kadınlar acil durumlarda, genelde doğrudan suçla ilişkilendirdikleri ve başvurmadan korktukları karakola/jandarma komutanlığına gitmekten çekinebiliyorlar. Mor Çatı'ya başvuran kadınlardan bazıları, polislin kötü muamelesinden çekindikleri ya da hiçbir müdahalede bulunmayacağını düşündükleri için polise başvurmadıklarını paylaştılar. Kadınlar görüşmelerde, kadınların yanlarında koruma polisi olmasına rağmen öldürebildiğini dile getirerek, kolluk güçlerine olan güvensizliklerini altını çizdiler. Kolluk güçlerinin yetersizliği ve kadınların karakollara/jandarma komutanlıklarına başvurmaya çekindikleri dikkate alındığında, acil durumlarda kolluk dışında destek alınabilecek kurumların varlığının önemi ortaya çıkıyor.

İstanbul Sözleşmesinin 24. Maddesi'nde *"Bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili olarak arayanlara, gizlilik içerisinde ya da arayanın kimliğinin gizli kalmasına gereken özeni göstererek danışmanlık vermek için ülke çapında, kesintisiz (7/24) çalışan, ücretsiz telefon destek hattı hizmeti sağlamak amacıyla gereken yasal veya diğer tedbirleri alır."* denilmektedir. Buna göre, kriz durumlarında veya sair zamanlarda destek ve danışmanlık hizmetlerinin alınabileceği, numarası herkes tarafından bilinen ve kolaylıkla ulaşılabilen, 24 saat açık, ücretsiz ve gerektiğinde kimlik bilgilerini açıklamak zorunda kalmadan veya gizleyerek destek alınabilecek bir acil yardım hattının olması gerekiyor. İstanbul Sözleşmesi'ne göre, taraf devletler, kısıtlama veya koruma kararlarının acil koruma sağlamaya yönelik olmasını ve şiddete maruz kalana gereksiz mali veya idari külfet doğurmamasını sağlamakla yükümlüdürler. Ücretli te-

lefon hatları, görüşmelerin tespit edilmesine neden olabileceğinden özellikle riskli durumlarda kadınları tehlikeyle karşı karşıya getirebilir. Ayrıca söz konusu telefon hattında ülke içinde konuşulan her dilden destek verilmelidir.

Türkiye’de, kadına yönelik şiddet alanında destek veren ayrı bir acil telefon hattı yoktur. 7 gün 24 saat hizmet veren ASPB’ye bağlı Alo 183, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Danışma Hattı, bu ihtiyacı karşılamaya yönelik bir telefon hattı olarak kurulmuş olmakla birlikte ne yazık ki bu ihtiyacı karşılamıyor. Alo 183’e kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar acil vakalar için de çağrılar bırakılabiliyorlar. Bu gibi durumlar için emniyet, jandarma ve il sosyal hizmetler müdürlüğünde görevli acil müdahale ekip sorumlusu ile irtibata geçilmekte olduğu belirtiliyor¹². Alo 183 Hattı’nın, sorunları ve ihtiyaçları birbirinden farklı olan gruplara aynı anda destek vermeye çalışması şiddete maruz kalan kadınlara gerektiği gibi destek vermesini engelleyen nedenlerin başında geliyor. Bu nedenle, özellikle kadına yönelik şiddet alanında uzman personelin çalıştığı ve sadece kadınlara 7/24, ücretsiz destek veren bir acil yardım hattına ihtiyaç vardır.

Mevcut Alo 183 Hattı’ndaki görevli personel kadına yönelik şiddet alanında uzman olmadıkları için kadınları eksik veya yanlış bilgilendirebiliyorlar ve ihtiyaç tespitlerini yapmadan kolluk güçlerine yönlendiriyorlar. Hat personelinin yanlış yönlendirme ya da hiçbir destek vermemesinden dolayı kadınların şiddet yaşantısından çıkmakta zorlandıkları görüldü. Örneğin bir kadın, daha önce defalarca Alo 183’ü aradığını fakat bir türlü destek alamadığını, hatta son aradığında görevlinin, kendisine, daha önce de aradığına istinaden “*Bu hat, intihar aşamasına gelenler için acil durum hattıdır, bir daha ararsan görüşmeyiz.*” dediğini paylaştı. Sığınak desteği almak için Alo 183’ü arayan başka bir kadına ise güncel olmayan ve çoktan kapanmış bir kurum numarası ve adresi verildi. Bu yanlış yönlendirme, kadının sığınak desteği için vakit kaybetmesine neden oldu.

Alo 183 Hattı’na yapılan ihbarlara ilişkin herhangi bir işlem yapılmayıp sadece yönlendirmelerin yapılması da yaşanan bir diğer sorundur. ASPB’nin müdahalesini gerektiren çocuk istismarı gibi acil durumlarda yapılan ihbarların değerlendirilmediği görülüyor. Bir rehber öğretmen, istismar yaşayan öğrencisi için Alo 183’ü arayıp ihbarda bulundu ancak ihbarı değerlendirmeye alınmadı ve konuyla ilgili okul yönetimine yazılı ihbarda bulunması önerildi.

12 <http://sosyalpolitikalar.com.tr/duyurular/414-alo-183.html>

Mor Çatı da başka bir çocuk istismarı ihbarı yapmak için Alo 183'ü aradığında personel destek vermedi ve gün içinde Mor Çatı'nın aranacağı söylenerek telefon kapatıldı. Gün içinde ise dönüş yapılmadı, tekrar aramaların tümünde aynı olay başka kişilere defalarca anlatılmak zorunda kalındı. Neticede "yetkili kişiye" ulaşmak mümkün olmadı ve başka bir kamu kurumuna ihbar edildi.

Başka kurumlarda yaşananlara benzer şekilde Alo 183 Hattı'ndan da kimi zaman arabuluculuk yapıldığı veya şiddet uygulayanla birlikte çalışmaya öncelik veren, kadından yana olmayan yaklaşımlar görülüyor. Örneğin bir kadın, aile danışmanlığı desteği almak için Alo 183'ü aradığında, görüşme yaptığı psikoloğun, şiddet uygulayan kocasına bir daha onu dövmemesi gerektiğini söylemesini ve kocasıyla beraber gidip darp raporu almasını tavsiye ettiğini paylaştı.

Türkiye'de, sadece aile içi şiddete maruz kalan kadınlara 7/24 ücretsiz destek veren tek Acil Yardım Hattı, 2007 yılında Hürriyet Gazetesi'nin desteğiyle açılmış olan Acil Yardım Hattıydı. Şiddete uğrayanlara psikolojik, hukuki destek verebilen Hat, acil durumlarda polis ve sosyal hizmetlerle işbirliği yaparak şiddete maruz kalanları koruma altına da alıyordu. Türkiye'nin her ilinden ve çeşitli ülkelerden çağrılar alan Hat, Hürriyet Gazetesi'nin finansal desteğini kesmesiyle 31 Ocak 2015 tarihinde, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'na devredildi. Hat, 2015 yılının Eylül ayından itibaren ise acil yardım hattı olma özelliğini yitirdi ve sadece mesai saatleri içinde kadınlara destek veren bir hatta dönüştü.

Cinsel şiddet olaylarına da acil müdahale edilmesi, özellikle, tecavüz, çocuk istismarı gibi olaylarda vakit kaybetmeksizin işlem yapılması soruşturma ve kavuşturma süreçleri için büyük önem taşıyor. Fakat cinsel şiddet, çoğu zaman dile getirilmesi zor olan bir şiddet biçimidir. Bu nedenle, spesifik olarak cinsel şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara destek veren, kadın ve çocukların maruz kaldıkları şiddeti tekrar tekrar anlatmaya mecbur kalmayacakları ve her an ulaşabilecekleri merkezlere ihtiyaç vardır.

İstanbul Sözleşmesi'nin 25. Maddesi'nde "*Taraf Devletler, mağdurlara yönelik tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlamak üzere, yeterli sayıda, uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezlerinin kurulması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.*" denilmektedir.

Sözleşmede bahsedilen cinsel şiddet konusunda uzman personelin çalıştığı cinsel şiddet kriz merkezleri sayesinde cinsel şiddet vakalarına derhal ve etkin müdahale etmek kolaylaşır. Merkezlerin adli tıpla koordineli bir şekilde

çalışmasıyla da ortaya çıkabilecek aksaklıklar en aza indirgenir. Söz konusu çalışma, İstanbul Sözleşmesi Uygulama Kitapçığı'nda *"Bu tür şiddete maruz kalanların acil tıbbi bakıma ve travma desteğine ihtiyacı vardır; ayrıca, kovuşturma için gerekli kanıtların toplanmasında gene ivedi adli tıp incelemeleri gerekir."* şeklinde ifade ediliyor. Özellikle kişi hemen şikayetçi olmak istemiyorsa, bunun için zamana ihtiyaç duyuyorsa, bildirim olsun veya olmasın ilk aşamada adli tıp incelemelerinin yapılması, delillerin toplanması için faydalıdır. Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi yükümlü kıldığı halde tecavüz kriz merkezleri ya da cinsel şiddet kriz merkezlerinin kurulmasına yönelik henüz herhangi bir adım atılmadı. Diğer şiddet vakalarında olduğu gibi cinsel şiddete maruz kalan kadın ve çocuklar da kolluk güçlerine, sağlık kurumlarına ya da savcılığa başvuruyorlar. Kolluk güçleri şiddete maruz kalan kişinin ifadesini aldıktan sonra gerekli işlemler için yönlendirme yapıyorlar. Ancak kolluk güçlerine başvuran kadınlar, görevlilerin yargılayıcı söz ve davranışlarına maruz kalmaları, yaşadıklarını defalarca anlatmak zorunda olmaları, zamanında ilgili kuruma yönlendirilmemeleri gibi nedenlerle yeterli desteği alamıyorlar ve tüm bu süreçte tekrar tekrar travma yaşıyorlar.

Tecavüz kriz merkezlerinin veya cinsel şiddet kriz merkezlerinin bir ihtiyaç olduğu, Mor Çatı'ya başvuran kadınların deneyimlerinde de ortaya çıkıyor. Örneğin akrabası olan bir erkek tarafından sistematik olarak tecavüze maruz kalan bir kadına, Alo 183 ilgisiz davrandı, gittiği ASPB psikoloğu cinsel şiddetle ilgili bilgisi olmadığından yeterli desteği veremedi ve kadın, sonrasında kolluk güçlerine başvurdu. Bu süreçte kadın, her seferinde yaşadığı şiddeti yeniden anlatmak zorunda kaldı. Mor Çatı'ya başvuran bir başka kadın, tecavüze maruz kaldığını polise bildirmesine rağmen hiçbir işlem yapılmadığını paylaştı. Kadın, şikayet sürecinin olması gerektiği gibi işlemesi için önce konsolosluğa, sonra Mor Çatı'ya başvurdu; kişisel ilişkilerini kullanarak işlem yapmaya çalıştı. Bir başka kadın ise, çocukken maruz kaldığı tecavüzü aldığı desteklerle 15 yıl sonra dile getirebildi. Yaşadıklarıyla ilgili adli sürecin başlaması için kolluğa başvurdu ancak polis onu aşağılayarak *"Ben sana küfredsem sen beni 15 sene sonra şikâyet etsen olur mu?"* dedi ve kadının şikâyetiyle ilgili hiçbir işlem yapmadı. Kadın karakolda yaşadıklarını şu şekilde ifade etti: *"Karşımda beni küçük gören bir erkek polis vardı, zaten anlatmam zor. Bir de böyle deyince ağlayarak çıktım oradan."*

Avrupa Konseyi Ev içi Şiddet Dâhil Olmak Üzere Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Görev Birimi'nin Nihai Faaliyet Raporu (EG-TFV (2008) 6) her 200 bin yurttaş için bir tecavüz kriz merkezi olmasını ve merkezlerin çoğ-

rafi yerleşimlerinin kentsel olduğu kadar kırsal kesimdeki mağdurlara da kolay erişim sağlayacak şekilde düzenlenmesini tavsiye ediyor. İstanbul Sözleşmesi, 1 Ağustos 2014 tarihinden itibaren yürürlükte olmasına rağmen, Sözleşmede öngörülen tecavüz kriz merkezlerinin kurulmasına yönelik herhangi bir adım atılmadığı gibi cinsel şiddet konusunda kadınlara destek verebilecek başka bir mekanizma da oluşturulmadı.

3. HUKUKİ MEKANİZMALARIN İNCELEMESİ

3.1. 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları

3.1.1. Kolluk Güçleri Tarafından Verilen Hizmetler

Kadınların ve çocukların, şiddete uğradıklarında ilk başvurdukları kurumların başında karakollar ve jandarma komutanlıkları geliyor. Erkek şiddetiyle mücadelede, 6284 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi sonrası yetki ve sorumluluğu artan kolluk güçlerine, ASPB düzenli eğitimler ve seminerler veriyor. 2012-2015 Ulusal Eylem Planı'na göre, Temmuz ayı itibarıyla ASPB, 71 bin polise eğitim ve seminer verdi. Polisler, kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitim alan kamu görevlileri arasında birinci sırada yer alıyor.

2015 yılında Mor Çatı'ya ulaşan kadınlar, hukuki mekanizmalardan sonra en fazla kolluk güçlerine başvurular. Kadınların kolluk güçlerine başvurma nedenleri, şiddet uygulayanı şikâyet etmek, koruma kararı almak, sığınağa gitmek, tedbir kararının ihlali halinde şikâyet etmek vb oldu.

İstanbul Sözleşmesi'nin 50. Maddesi'ne göre, "*Sorumlu kolluk kuvvetleri, bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin önlenmesi ve bunlara karşı koruma sağlanması için, önleyici operasyonel tedbirlerin alınması ve delillerin toplanması da dahil, anında ve gerektiği gibi müdahale etmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.*" Dolayısıyla kolluk güçlerinin sadece şiddet gerçekleştikten sonra akut durumlarda müdahale etmek değil şiddeti önlemek için gerekli tedbirleri alma sorumluluğu da bulunuyor.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin (6284 sayılı Kanun Yönetmeliği), "İhbar ve Şikâyet" bölümünde kolluk güçlerinin görevleri şu şekilde tanımlanıyor: "*Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapar. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun*

kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylanmak üzere tedbirin niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunar. Kolluk, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bilgi verir.”

Kolluk güçlerinin Kanunda tanımlanan bu yetki ve sorumluluklarını çoğu zaman şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara destek olmak için kullanmadıkları, Kanun uygulamasında sıklıkla sorunlar yaşandığı görüldü. Kadınların kolluk güçlerine başvurduklarında yaşadıkları sorunların başında, kolluk güçlerinin hiçbir işlem yapmamaları ve kadınlara şikâyetçi olmamaları için baskı yapmaları geliyor. Kolluk güçlerinin işlem yapmaması bu suçların savcılığa intikal etmemesi ve herhangi adli bir işlemin de başlatılamaması anlamına geliyor. Örneğin, 17 yaşında üvey babasından şiddet gördüğü için evden kaçan kızının bulunması için polise başvuran bir kadın, kızının uyuşturucu kullandığını ve intihar edeceğini polise söylemesine rağmen, polis kızını bulmak için herhangi bir girişimde bulunmadı. Bir diğer kadın, polisin “Çocuklarını al, şikâyetini alayım, çocukların yanında olsaydı şikâyetini alırdım Çocukların olmadan şikâyet edersen çocukların velayetini almak için çok uğraşırısın.” diyerek şikâyetini almadığını paylaştı. Can güvenliği riski nedeniyle eve dönemeyen ve işlem yapılması için ısrar eden kadın, çocuklarını yanına alamadığı için de suçluluk hissettiğini paylaştı.

Başka bir kadın ise 155 Polis İmdat'ı araması üzerine gelen polislerin “*Olur böyle şeyler aile içinde*” dediğini ve vücudundaki darp izleri gördükleri halde polislerin işlem yapmadıklarını anlattı. K-Bileşeni Örgüt'ün bulunduğu ilde, karakola başvuran bir kadına, polis, “*yine mi sen*” diyerek şikâyetini almadı ve tutanak tutmadı. Başka bir K-Bileşeni Örgütler'den biri, bulunduğu ilde, evi kundaklanan kadın şikâyetçi olmak için karakola gittiğinde, kadının ölüm riski olmasına rağmen polisin faili gözaltına bile almadığını ve kadına “*olur böyle şeyler*” diyerek kadının yaşadığı olayı küçümsediği görüldü. K-Bileşeni Örgütler'den birinin aktardığı deneyime göre, 20 yıllık evli olan bir kadına, eşini şikâyet etmek için karakola başvurduğunda, polis “*Bugüne kadar öldürmediyse merak etme, öldürmez*” dedi. Bir başka ildeki bir kadın, ailesinin uyguladığı şiddet nedeniyle şikâyetçi olmak için karakola başvurduğunda ve failer için uzaklaştırma tedbir kararını alabildiğini, ancak yine aynı karakolda bulunan bir amirin kendisine “*Onlar senin ailen, onlar da senden şikâyetçi olursa bu iş uzar*” ve “*Şikâyetçi olursan evlenemezsin, evlenmek için seni araştıran olursa ben dosyanı, sicilini gösteririm*” dediğini aktardı. Aynı ilde, karakola başvuran başka bir kadın, polislerin “*Sen de kocanı tabrik etmeseydin*” veya “*Eşinize karşılık vermeseydiniz o da sizi dövmezdi*” dediklerini paylaştı.

Kolluk güçlerinin kadınların başvurularıyla ilgili herhangi bir işlem yapmadıkları gibi kimi zaman akut olaylara da müdahale etmedikleri görüldü. Bir kadın, eşinden şiddet gördüğü için 155'i aradığını ancak eşinin ailesinin kapıya gelen polisleri içeri almadığını, polislerin saatlerce dışarıda beklediklerini ama bu süre içinde hiçbir şey yapmadıklarını anlattı. Bir başka kadın ise polisin gözü önünde sokakta darp edildiğini, buna rağmen polisin hiçbir müdahalede bulunmadığını söyledi.

İstanbul Sözleşmesi'nin, Koruma Önlemleri başlıklı 56. Maddesi'nin "d" Bendi'ne göre, taraf devletler, soruşturma ve hukuki işlemlerin tüm aşamasında, *"mağdurun iç hukuk kurallarının usulüne uygun olarak sesinin duyulmasını, kanıt temin etmesini ve kendi görüşlerini, ihtiyaçlarını ve kaygılarını doğrudan veya bir aracılıyla sunmasını ve bunların dikkate alınmasını sağlamakta"* yükümlüdür. Soruşturma aşamasında delillerin gerektiği gibi toplanmaması, genelde sadece şiddete maruz kalanın ve şiddet uygulayanın tanığı olduğu kadına yönelik şiddet olaylarının hukuki süreçlerinin kadın aleyhinde ilerlemesine ve nihayetinde şiddet uygulayana ceza verilmemesiyle sonuçlanabiliyor. Bu nedenle, suçun kovuşturma aşamasında yetki ve sorumluluğu olan kolluk güçlerinin görevlerini nasıl yaptığı büyük önem taşıyor. Uygulamada, kolluk güçlerinin delillerin kayıt altına alınmasında gereken hassasiyeti göstermediği görülüyor. Örneğin bir kadın, karakola başvurduğunda yaşadığı şiddet sonucunda kolunun kırılmış olmasına rağmen polislerin kolundaki kırığı kayıt altına almadığını paylaştı.

Yargılayıcı ve aşağılayıcı davranılması, şiddet uygulayanla işbirliği yapılması, sürekli başvuruda bulunmak zorunda bırakılmak ve azarlanmak kadınların kolluk güçleriyle karşılaşmalarına ilişkin aktardıkları diğer olumsuz deneyimler oldu. Örneğin bir kadın, yaşadığı ağır fiziksel ve psikolojik şiddeti durdurmak ve gerekli önlemleri almak için defalarca karakola başvurduğunu ancak her seferinde hiçbir önlem alınmadan eve geri gönderildiğini, hatta polisin, *"yine mi sen geldin"*, *"biz koruma kararı vermiyoruz"* dediğini paylaştı. Başka bir kadın da polise başvurduğunda, polislerin, *"bizim vaktimiz yok, sürekli seni koruyamayız"* dediğini ve tekrar şiddet yaşadığında polisin bu tutumundan dolayı karakola başvurmadığını ifade etti. K-Bileşeni Örgütler'den biri, bulunduğu ilde, yaşadığı şiddet sebebiyle karakola başvuran kadına polis, alkollü olduğu için seks işçiliği yaptığını iddia ederek önyargılı davrandı. Bir başka ilde ise yaşadığı cinsel şiddet nedeniyle karakola başvuran bir kadın, polislerin faile ayrıcalıklı davrandığını, failin amirin odasında oturduğunu ve kendi ifadesi alınırken polisin *"bu olaydan bir şey çıkmaz"* diyerek kendisini şikayetçi olmak-

tan vazgeçirmeye çalıştığını aktardı. Bir tanıdığı tarafından alıkonulan ve bu süre içinde fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalan başka bir kadın ise şikâyetçi olmak istediğinde polisin “*Sen seks işçisi misin, ailenle mi yaşıyorsun, uyuşturucu kullandığını ailen biliyor mu, nereden bileceğiz sen doğru mu söylüyorsun.*” diyerek kendisini yargıladığını, bu yargılanma karşısında kendisini kötü hissedip ağladığını, ancak ağladıktan sonra polislerin kendisine inandığını ve işlem yaptığını paylaştı. Polislerin bu tutumu, kadınların “gerçekten mağdur” ya da “mağdur değil” şeklinde ayrıştırıldığının ve şiddetin normalleştirildiğinin de göstergesidir.

6284 sayılı Kanun’un 1. Maddesi’nde, Kanunun amacı şu şekilde tanımlanıyor: “*Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocuklarının, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*” Buna göre, Kanun, şiddet mağdurunu sadece aile şiddete maruz kalan olarak tanımlamıyor. Ancak uygulamada, kolluk güçlerinin bazı kadınlara, aile içi şiddete maruz kalmadığı gerekçesiyle Kanunda yer alan koruyucu ve önleyici tedbirleri vermediği görüldü. Örneğin eskiden tanıdığı bir erkek tarafından öldürülmekle ve dükkânının basılmasıyla tehdit edilen bir kadın karakola koruma kararı için başvurduğunda polisler, koruma kararının sadece aile içi şiddet vakaları için verildiğini söyleyerek kadına koruma kararı vermediler.

6284 sayılı Kanun Yönetmeliği’nin 7. Maddesi’nin 3. Bendi’nde “*Korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edilir. ŞÖNİM tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edilir ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderleri karşılanır.*” düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenlemeye karşın uygulamada ŞÖNİM’in her olayda araç tahsis edemediği, yeterli sayıda araç ve personelinin bulunmadığı görüldü. ŞÖNİM’in bu yetersizliği ise kadın ve çocukların sığınağa yerleşmek için saatlerce karakolda beklemek zorunda kalmalarına neden oldu. Yine Yönetmelikte yer alan kolluk güçlerinin refakat desteğinin de her kadına verilemediği görüldü.

Şiddet uygulayan erkekler, sığınakta kalan kadınları bulmaya çalıştıklarında karakola, jandarma komutanlığına, ŞÖNİM’e ya da Mor Çatı’ya başvurabiliyorlar. Mor Çatı’ya, şiddet uygulayanların yanı sıra, kadınların Mor Çatı Sığınağı’nda kalıp kalmadığını öğrenmek isteyen kolluk görevlileri de başvur-

du. Örneğin, bir kadının ailesiyle işbirliği yapan polis, kadının hangi sığınakta kaldığını öğrenmek için, Mor Çatı Dayanışma Merkezi'ni arayarak kadının sığınakta kalıp kalmadığını sordu. Telefonda bilgi alamayan polis, Dayanışma Merkezi'ne tam beş kez resmi yazı göndererek, koruma kararı olan kadının sığınakta mı kaldığını yoksa kayıp mı olduğunu sordu. Bir başka örnekte ise ailesi kadının kayıp olduğunu düşünerek kayıp ilanı verdi. Bu ilan üzerinde kadın, karakola giderek ifade vermek zorunda kaldı. Polisler, ifadesini aldıkları esnada, kadına ısrarla nerede kaldığını sordular. Kadına, *"Biz sisteme baktık, devlet sığınaklarında görünmüyorsun, nerede kalıyorsun, bak biz polisiz bize söylemezsen kime söyleyeceksin."* dediler.

6284 sayılı Kanun'un 5. Maddesi'ne göre kolluk güçleri, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, şiddet uygulayan kişiyi, müşterek konuttan, okuldan, işyerinden ya da kullanılan diğer müşterek alanlardan uzaklaştırılmasına ve müşterek konutun kendisine tahsis edilmesine resen (herhangi bir talep olmaksızın kendiliğinden) ya da kadının talebi üzerine karar verebilir. Bu yetkiye rağmen, kolluk güçlerinin şiddet uygulayanı evden uzaklaştırmadığı pek çok örnek bulunuyor. Şiddete maruz kaldığı esnada 155'i arayıp yardım isteyen bir kadın, eve gelen ekibin, kocasının, boğazına bıçak dayayarak eğer polisler içeri girerse kendisini keseceğini söylemesi üzerine, polislerin geri çekilip hiçbir şey yapmadıklarını paylaştı. Polisler, elinde bıçak olan adamı evden uzaklaştırmadığı gibi kadını ve çocuğu da evde söz konusu kişiyle baş başa bırakarak olay yerinden ayrıldılar. Koruma kararı olmasına rağmen şiddet uygulayanın evine saldırması üzerine şikâyetçi olan başka bir kadın, uzaklaştırma kararı vermesi gereken polislerin kendisiyle hiç ilgilenmediklerini ve ifadeleri aldıktan sonra herhangi bir işlem yapmadıklarını paylaştı. Bir diğer kadın, kendisini öldürmekle tehdit eden, daha önce zorla alıkoyan, evcil hayvanını öldüren, evini ve işletmesini yakan kişiye karşı uzaklaştırma kararı aldığını, ancak kişinin işletmesine ve evine gelerek defalarca bu kararı ihlal ettiğini anlattı. Bu ihlaller üzerine kadın, jandarma karakoluna giderek şikâyetçi oldu ancak karakol komutanı, işletmesinin ve evinin bekçisi olmadıklarını, kendilerini uğraştırmamasını söyleyerek herhangi bir işlem yapmadı.

Kolluk güçlerinin Kanunda tanımlanan bu yetkilerini çoğu zaman kullanmadıkları görüldü. Örneğin, bir kadın madde ve alkol bağımlısı olan abisinin şiddetine maruz kaldığı için kolluk güçlerine başvurdu. Polis, kadının bulunduğu yere gelip bıçakla tehdit eden abisini, hakkında denetimli serbestlik kararı olduğu halde tutuklamadı ve kadını acilen resen koruma altına alması gerekirken koruma kararını vermedi.

Kolluk güçlerinin verebileceği tedbir kararlarından bir diğeri de, şiddete maruz kalan kadınlara yakın koruma tahsis etmektir. 6284 sayılı Kanun'un, "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3. Maddesi'nde, "*Hayati tehlikesi bulunan şiddet mağdurunun kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması*" amacıyla bu tedbirin alınacağı belirtilir. Uygulamada ise, kadınlar, yakın koruma tahsis etmekte zorluklar yaşıyorlar. Yakın koruma istediği için kolluk güçlerine başvuran kadınlardan, herkese koruma verilemeyeceği söylenerek geri çevrilenler oldu. Bir kadın yakın koruma talebiyle kolluk güçlerine başvurduğunda görevli polis yaşadığı durumla ilgili bir şey yapamayacaklarını, koruma polisi veremeyeceklerini belirtti. Bunun yanı sıra, polis, kadınının yakın koruma talep ettiğini, kadın tutanağa geçilmesini istediği halde tutanağa geçmedi. Yakın koruma talebiyle karakola başvuran başka bir kadına ise polis, "*Yakın koruma veremeyiz, öyle bir şey yok.*" dedi ve şiddet uygulayan kişinin silahı olmasına rağmen kadına önleyici veya koruyucu hiçbir tedbir kararı vermedi.

İstanbul Sözleşmesi'nin 56. Maddesi'nin "c" Bendi taraf devletleri, "*İç hukuk kurallarının öngördüğü koşullar altında mağdurlara hakları ve faydalanabilecekleri hizmetler ve şikâyetlerinin takibi, masraflar, sorgulama veya davaların genel prosedürü ve onların prosedür içindeki rolleri, ek olarak davalarının sonuçları hakkında bilgi vermek*"le yükümlü kılar. Şiddete maruz kalan kadınların başvurdukları ilk kurumların başında karakol/jandarma komutanlığı geldiğinden, kadın hakları konusundaki ilk bilgileri de genelde bu kurumlardan alıyorlar. Polisin/jandarmanın kimi zaman kadınları caydırmak için kimi zamanda doğru bilgiye sahip olmamalarından dolayı kadınlara yanlış bilgiler verdikleri görüldü. Örneğin, polis, bir kadına, koruma kararı verebileceğini, şiddet uygulayan kişiyi evden uzaklaştırılabileceğini ve şiddet uygulayan kişinin bu kararlara uymaması halinde hapse girebileceği bilgisini verdi ancak bu tedbirleri istemesi durumunda "*mecburen boşanması gerekeceğini*" söyledi. Bir başka örnekte ise polis, kadına, "*Adamı evden uzaklaştırırız fakat 3 ay evden çıkmazsın. Kapı arkasından konuşman gerekir.*" diyerek kadının gözünü korkuttu. Başka bir kadın ise, 2 yıl önce, şiddet uygulayan kişiyi şikâyet etmek için karakola başvurduğunda, polislerin 6284 sayılı Kanun'da yer alan haklarından hiç bahsetmediklerini ve sadece şikâyet etme hakkı olduğunu söylediklerini, bu yüzden koruyucu ya da önleyici hiçbir tedbir kararını alamadığını paylaştı.

Kolluk güçlerinin, kadınları yanlış ya da eksik bilgilendirmeleri telafi edilemez hak kayıplarına neden oluyor. Kolluk güçlerinin en sık yaptığı yanlış bilgilendirme

dirmelerden biri de, kadının koruma kararı alabilmesi için olayın gerçekleştiği bölgedeki karakola başvurması gerektiğinin söylenmesidir. Bu yanlış bilgilendirmeden dolayı, kendisine şiddet uygulayan kişinin olduğu bölgeye gitmek istemeyen, güvenlik riski olan çoğu kadın hem 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarını alamıyorlar hem de şikayetçi olmaktan vazgeçiyorlar. İstanbul Sözleşmesi'nin, Koruma Tedbirlerini düzenleyen 56. Maddesi'nin g Bendi taraf devletleri "*Mağdur ve failler arasındaki iletişimin mahkemede ve kolluk kuvvetlerinin mevkiinde, mümkün olduğu ölçüde önlenmesini sağlamak*"la yükümlü kılıyor. 6284 sayılı Kanun Yönetmeliği'nin "35. Maddesi'nin 3. Bendi'nde "*Koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşma ya da arabuluculuk önerilemez.*" deniliyor. Her iki yasal düzenleme de şiddete maruz kalan ile şiddet uygulayan arasındaki teması ve arabuluculuğu açıkça önlemeye yöneliktir.

Fakat bu yasal düzenlemelere rağmen kolluk güçlerinin şiddete maruz kalan ile şiddet uygulayan arasında yaygın bir şekilde arabuluculuk yaptığı görüldü. Karakola başvuran kadınlar, karakoldayken şiddet uygulayanla barıştırılmaya çalışıldıklarına ilişkin deneyimlerini paylaştılar. Örneğin bir kadın, eğitimini engelleyen ve evden dışarı çıkmasına izin vermeyen ailesinden şikâyetçi olmak için gittiği karakolda, ailesiyle barıştırılmaya çalışıldı. Başka bir kadın ise kendisini öldürmekle tehdit eden babasını şikâyet ettiğinde polisin, "*Ben de çocuğuma seni öldürürüm diyorum ama öldürmüyorum, baban gelsin elini öp barışın*" dediğini belirtti. Bir başka kadın ise daha önce kendisine şiddet uygulayan eşine karşı aldığı koruma kararının süresini uzatmak için karakola başvurduğunda polisin, kendisini kocasıyla barıştırmaya çalıştığını ve eve gönderdiğini söyledi. Babası tarafından cinsel istismara uğrayan bir kız çocuğunun annesi, kızıyla beraber şikayetçi olmak için karakola başvurduklarında, polis ifadelerinin alınması esnasında anneye uzlaşma teklif formunu vererek, "*İyice oku, düşün, belki kocanla uzlaşırsın, davadan vazgeçersin*" denildi. İstismarın tüm ayrıntıları çocuk tarafından anlatılmış olmasına rağmen polis memuru çocuğa "*Baban özel bölgeni nasıl okşadı*" şeklinde sorular sordu, daha sonra da "*Babanı affeder misin? Uzlaşmak istemez misin? Sonuçta babandır. Yırtılma yok, zorlama yok, zor kanıtlarsın*" diyerek çocuğun cesaretini kırmaya çalıştı. Görüşmeye katılan sosyal hizmet uzmanı ise anneye, kızının önünde, "*Kızımızı sizden alıp bir kuruma yerleştirebiliriz*" diye önerdi. Kız çocuğu, karakolda maruz kaldığı bu tutum ve davranışlardan dolayı bir süre okuluna devam edemedi

3.1.2. Tedbir Kararlarının Süresi

6284 sayılı Kanun'un 8. Maddesi'nde "*Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir*" deniliyor. Kanunun yürürlüğe girdiği 2012 yılında, tedbir kararları çoğunlukla 6 ay süreli olarak veriliyordu. Hakimlerin, zamanla kadınların içinde buldukları şiddet tehlikesini ve diğer ihtiyaçlarını gözetmeden, somut bir gerekçe olmadan, tedbir kararlarını kısa süreli vermeye başlamaları, tedbir karar sürelerinin fiilen kısalmasına, genellikle de 1 ila 4 ay süreli verilmeye başlanmasına neden oldu. K-Bileşeni Örgütler'in aktardıkları deneyimlere göre de, tedbir kararları, Kanunun yürürlüğe girdiği 2012 yılına göre daha kolay verilmekle birlikte olayın içeriği değerlendirilmeden, kısa süreli ve birbirinin aynısı koruma kararları verildiği görüldü.

Özellikle 1 ay, 2 ay gibi çok kısa süre geçerli olan tedbir kararlarının fiilen kadını korumaktan ve şiddeti önlemekten uzak olduğu, dolayısıyla kanunun amacı ve ilkeleriyle tedbir kararı sürelerinin çeliştiği görüldü. Tedbir kararlarının şiddet uygulayana en erken bir haftalık sürede tebliğ edilebildiği, zaman zaman tebligat süresinin birkaç ayı bulduğu hatta tebligatın yapılmadığı, şiddet uygulayanın yeni adreslerinin araştırılarak yeni adreslere yeniden tebligat gönderildiği durumlar söz konusu olduğunda, 1 ya da 2 ay geçerli olan tedbir karar süresi, şiddet uygulayana tebliğ edilemeden bitiyor. Bu gibi durumlarda tedbir kararından haberi olmayan şiddet uygulayan, şiddet uygulamaya devam ediyor ve herhangi bir yaptırımla karşılaşmıyor. Şiddet uygulayan eşinin uzaklaştırılması için tedbir kararı talep eden bir kadın, 1 aylık uzaklaştırma kararı aldığını ancak kararın verildiğini tedbir karar süresinin bitimine 3 gün kala öğrendiğini ifade etti. Tedbir kararının, ilgili kişilerin varsa cep telefonlarına kısa mesaj olarak tebliğ edilmesi gibi süratli çözümler getirilmesi, tedbir kararlarının etkin uygulamasına katkı sağlar.

Kısa süreli verilen tedbir kararları nedeniyle, şiddete maruz kalan kadınlar, tedbir kararının uzatılması için defalarca başvuru yapmak zorunda kalıyorlar. Tedbir kararının geçerli olduğu süre boyunca şiddete maruz kalmazlarsa uzatma talepleri geri çevriliyor, tedbir kararı süresi biter bitmez ise yeniden şiddete maruz kalabiliyorlar. Her ne kadar 6284 sayılı Kanun uyarınca istenen tedbirler için delil aranmasa da uzatma taleplerinde genellikle delil arandığı, aksi halde yeni bir şiddet olgusu olmadığı gerekçesiyle tedbir kararı taleplerinin reddedildiği görüldü. Örneğin bir kadın, hala risk altında olduğu için sığınakta kalmak zorunda olduğu ve tüm resmi kayıtlarının gizlenmesi için tedbir kararı alması gerektiği halde hakim tedbir karar süresini uzatmadı.

3.1.3. Geçici Velayet ve Nafaka

İstanbul Sözleşmesi'nin 45. Maddesi'nin 2. Bendi'nde, çocuğun güvenliğini de içeren menfaatleri başka bir şekilde teminat altına alınamıyorsa şiddet uygulayan kişiden velayet hakkının alınabileceği belirtilir. İstanbul Sözleşmesi'nin Açıklayıcı Kitapçığı'nda bu Madde, “Özellikle bir ebeveyninden diğerine yönelik ve çocuğun tanıklık ettiği ev içi şiddet olaylarında, fail durumundaki ebeveynle temas çocuğun yararına olmayabilir. Bu temasın sürmesi çocuğun üzerinde yaratabileceği olumsuz etkinin yanı sıra, failin mağdur duruma düşürdüğü kişinin güvenliği açısından da ciddi bir risk oluşturabilir; çünkü böyle bir temas sayesinde fail söz konusu mağdur ile de temasa geçip onu görebilir, verilen kısıtlayıcı veya engelleyici emri bu bahaneyle boşa çıkartabilir. Mağdurları korumaya yönelik tüm hukuk önlemlerinin başka bağlamlarda alınan hukuk önlemleriyle tutarlı olması, birinin diğerini çelmemesi önemlidir.” şeklinde açıklanır.

6284 sayılı Kanun'un 5. Maddesinin 3. Fıkrası, “Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.” hükmünü içerir.

6284 sayılı Kanun Yönetmeliği'nin 17. Maddesinin 2. ve 3. Fıkraları ise “Hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verebilir. Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkim, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir. Tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususlar 43. maddedeki usul ve esaslara göre yerine getirilir.” hükümlerini içerir.

Bu yasal düzenlemelere rağmen 6284 sayılı Kanun gereği, geçici velayetin şiddete maruz kalan kadınlara nadiren verildiği görüldü. Şiddet uygulayan erkeklerle karşı uzaklaştırma kararı alan kadınlar, şiddet uygulayanlarla çocukların kişisel ilişkilerinin sınırlanmadığı durumlarda, sürekli şiddet uygulayanlarla karşı karşıya gelmek durumunda kalıyorlar. Birçok kadın bu durumda tekrar tekrar şiddete maruz kalıyorlar.

Geçici velayet tedbiri konusunda, 6284 sayılı Kanun eğitimi alan Baroların Adli Yardım bürolarında çalışan avukatlar dâhil olmak üzere birçok avukatın bilgi sahibi olmadığı görüldü. Örneğin, çocuklarının geçici velayetini almak için uzun süre çaba sarf ettiği halde, geçici velayeti alamayan bir kadın Mor Çatı'ya hukuki destek almak için başvurduğunda, Adli Yardım Bürosu'ndan atanan avukatının geçici velayetin ancak boşanma davası açıldığında istenebileceğini söylediğini paylaştı. Kadına, 6284 sayılı Kanun gereği tedbir başvurusunda geçici velayet talep edebileceği bilgisi verildi ve kadın da bu bilgiyi avukatına aktardı. Bunun üzerine avukatı Mor Çatı ile bağlantıya geçerek bilgi aldı, karara geçici velayetin verilmesi istemi ile itiraz etti, ancak itirazı reddedildi. Mahkemenin itirazı ret gerekçesi incelendiğinde, itirazın sanki şiddet uygulayan koca tarafından yapılmış gibi değerlendirildiği, matbu ve soyut ifadeler kullanıldığı ve itiraz dilekçesinin açıkça okunmadığı anlaşıldı. Kadın, bu nedenle sadece geçici velayet istemiyle yeni bir tedbir kararı verilmesi için adliyeye giderek bizzat başvuru yaptı, ancak başvurusu "...bir mahkemeden elde edilemeyen istek başka bir mahkemeden denenerek elde edilmeye çalışılması hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir. Ayrıca iddialara ilişkin somut bir delil de eklenmemiştir..." şeklindeki bir gerekçeyle reddedildi. Bunun üzerine kadın, ilk tedbir kararını veren mahkemeye bizzat başvurarak geçici velayet için ek karar verilmesini talep etti. Mahkeme ise "*müşterek çocukların okula devam etmeleri, mevcut düzenlerinde değişikliğin menfaatlerine olup olmayacağı hususunda yargılama gerektiği, tedbir isteyeninin açacağı boşanma davasının TMK 169. Maddesi kapsamında değerlendirme yapılmasının daha sağlıklı olacağı, uzman raporu alınması yönünde karar verilebileceği*" gerekçesiyle kadının talebini reddetti. Kendisinden 43 yaş büyük biriyle zorla evlendirilmiş ve evliliği boyunca kocasının şiddetine maruz kalmış olan başka bir kadın, yaşadığı şiddetten kurtulmak ve çocukları ile beraber yeni bir hayata başlamak üzere ailesinin olduğu şehre taşınmıştı. Sonrasında 70'li yaşlarında olan koca, çocukları kaçırarak memlekete götürdü ve çocukları önceki evliliğinden olma yetişkin kızına bırakarak, kadını bu şekilde geri dönmeye zorlandı. Çocukların geçici velayetini alamayan ve bu süreçte çocukların sağlık ve eğitim durumlarının, ruh hallerinin iyi olmamasından da endişelenen kadın, yasaların uygulanmaması karşısında pes ederek şiddet gördüğü kocasına dönmek zorunda kaldı.

3.1.4. Gizlilik

6284 sayılı Kanun'un 8. Maddesinin 6. Bendi, "*Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri*

ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.” ifadesine yer verir.

6284 sayılı Kanun Yönetmeliği'nin 32. Maddesi'nde ise, “Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır. Adli işlemlerde, şiddet mağduruna ilişkin gizlilik işlemleri Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerine getirilir. (3) Korunan kişiye yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılır. (4) Birinci fıkra hükmüne göre bilgilerinin gizli tutulmasına karar verilen korunan kişinin, Milli Eğitim Bakanlığı, Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, kolluk, bankalar, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgileri gizli tutulur. (5) Korunan kişi hakkında gizlilik kararı verilmesi halinde, karar ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına işlenir. Gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısı bulunur. Bu durumda korunan kişilerin resmi başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanı istenilmez. Gizlilik kararı verilen kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur. (6) Korunan kişinin nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhi, tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden onbeşinci gün MERNİS veri tabanından silinir. Gizliliğe ilişkin tedbir kararının değiştirilmesi veya kaldırılması halinde ise nüfus müdürlüğü tarafından karar gecikmeksizin yerine getirilir.” denilir.

Mor Çatı'ya başvuran kadınlar, gizlilik kararlarının verilmesinde ve verilen gizlilik kararlarının uygulanmasında ciddi sorunlarla karşılaştıklarını paylaştılar. Mor Çatı Sığınağı'nda kalan birçok kadın, 6284 sayılı Kanun'dan yararlanmak üzere başvurdukları ilk seferde gizlilik kararı alamadılar, ancak çıkan kararlara itiraz ettiklerinde gizlilik kararını alabildiler. Gizlilik kararı olan ancak Sığınakta kalmayan kadınların ikametgâh adreslerinin e-devlet dâhil olmak üzere sistemde bazen “hiç gözükmendiği”, bazen “kod adres verildiği”, bazen de tebligat adresinin “ŞÖNİM adresi” ikamet adresinin İl Müdürlüğü adresi olarak görüldüğü, dolayısıyla standart bir uygulamanın olmadığı görüldü

6284 sayılı Kanun kapsamında gizlilik kararı talep ederken, gizliliğin uygulanacağı kurumların (örneğin çocukların okul kayıtlarının gizlenebilmesi için MEB, sigorta kayıtlarının gizlenebilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vb.) dilekçede tek tek belirtilmesi gerekiyor. Aksi halde ilgili kurumlar, mahkeme kararında isimleri açıkça belirtilmediği için gizlilik kararını uygulamıyorlar. Mahkemece verilen gizlilik kararları, resmi kurumların sistemlerine otomatik olarak işlenmeyebiliyor. Bu nedenle kadınlar, gizlilik kararı ile birlikte kurumları tek tek dolaşmak zorunda kalıyorlar. Hastaneler, okullar, nüfus müdürlükleri vb gibi kurumlarda çalışan personelin gizlilik kararlarının nasıl uygulanacağını tam olarak bilememesi nedeniyle gizlilik kararının uygulanmasında ciddi zaman kayıpları yaşanıyor hatta zaman zaman gizlilik kararları hayata geçemiyor.

Sığınaktan çıktıktan sonra sığınacağın bulunduğu ilden başka bir ile yerleşen kadınların, gizli kayıtları olduğu halde, yerleştikleri ilin nüfus müdürlüklerinden ikametgâh alamadıkları, nüfus müdürlükleri tarafından kendilerine, daha önce kaldığı sığınacağın bulunduğu şehre giderek kayıtlarını oturdukları şehre aldirmaları gerektiği bilgisinin verilmesi, başvurularının işleme konulmaksızın reddedilmesi, gizlilik kararlarının uygulanmasında sıkça karşılaşılan diğer sorunlardır. Bir kadın, gizlilik kararından sonra nüfus cüzdanını kaybetti. Bunun için gittiği nüfus müdürlüğü, adresinin gizli göründüğünü, yer belirtilmediğini, bu nedenle ikametgâh belgesi verilemeyeceğini söyledi. Daha sonra gizli kaydında belirtilen adresin İl Müdürlüğünün olduğu bölgede olduğunu öğrenen kadın, kayıtlı olduğu bölgenin muhtarına gittiğinde, ikametgâh belgesi vermesi gereken muhtar, *“Sen burada oturmuyorsun, seni tanımıyorum. Sığınmakta kalan kadınları sürekli buraya gönderiyorlar, ben bir şey yapamam”* diyerek belgeyi vermedi. Tüm bunlardan dolayı kadın nüfus cüzdanını çıkaramadı. Bu konuyla ilgili Mor Çatı gönüllüsü ŞÖNİM’i aradığında, telefonda görüşülen ŞÖNİM yetkilisi, devlet sığınaklarından ayrılıp gizlilik kararıyla yeni adreslerine taşınan kadınların da benzer sorunları yaşadıklarını, bu soruna ŞÖNİM’in de bir çözüm bulamadığını söyledi.

İkametgâh belgesinin alınamaması, sosyal yardımlardan yararlanma, genel sağlık sigortası için başvurma gibi işlemlerin yapılmasına da engel oluyor. Şehir değiştiren, adresleri gizli olan kadınların, geçici maddi yardımdan ve diğer sosyal yardımlardan yararlanamamaları, gizlilik kaydı nedeniyle kadınların sigortalarının yapılamaması karşılaşılan başka zorluklardır. İkametgâh veya fakirlik kağıdı çıkarmak, doktora gitmek, ilaç almak gibi en basit işlemleri dahi

yaptırmak için dahi ciddi çaba harcayan kadınların, çeşitli kurumlar arasında gidip gelmeleri nedeniyle zaman, para, moral kaybı ve bu sürecin sonunda bıkkınlık yaşadıkları görüldü. Bunun yanı sıra, genellikle kadınların başvurularının sonuçlanması uzun zaman alıyor ve başvuruları sonuçlanmadan 6 aylık koruma kararlarının süresi doluyor.

Gizli kayıt olduğu halde, şiddet uygulayanların sistemdeki eksiklikler nedeniyle kadınların ve çocukların bilgilerine erişebildikleri görüldü. Örneğin kadınların gizlilik kararı olduğu halde, hastane randevu bilgileri, Alo 182 Merkezi Hekim Randevu Sistemi'ni arayan herhangi bir kişiye anında veriliyor. Mor Çatı, konuya ilişkin 25 Nisan 2014 tarihinde, Sağlık Bakanlığına, bu uygulamanın ulusal ve uluslararası mevzuata aykırı olduğunu belirterek bilgi edinme başvurusu yaptı. Bilgi edinme başvurusuna Bakanlık tarafından verilen yanıtta, bir güvenlik açığı olduğu reddedildi¹³ Gizliliğin hayata geçip geçmediğinin tespiti için Mor Çatı gönüllüsü Alo 182'yi aradı. Randevu bilgisine ulaşmak istediği kadının sadece TC kimlik numarasını söyleyerek tüm hastane randevularının bilgisine ulaşabildi. Telefonda görüşülen görevliye randevu bilgilerini verilmesinin, hastaya ait gizli bilgilerin ifşası olduğu söylendiğinde ise görevli, bu konuda kendilerine iletilen herhangi bir genelgenin olmadığını söyledi. Hastane randevularını internetten alan ve sığınakta kalan bir başka kadın, hastane randevu hesabının şifresi kocası tarafından ele geçirildiği için Sağlık Bakanlığı İhbar Hattı 184'e başvurdu. Hastane, randevu hesaplarının yenileneceğini söyledi ancak hemen yenilenmedi. Hem kadın hem de çocuğu bu güvenlik açığı nedeniyle uzun süre sağlık hizmetlerinden yararlanamadılar.

Gizlilik konusunda yaşanan bir diğer aksaklık, çocukların bilgilerinin gizlenmesinde ortaya çıkıyor. Gizlilik kaydı yapılan kadınların velayetindeki çocuklar hakkında ayrıca gizlilik kararı verilmediğinde şiddet uygulayanlar, çocuğun okul ya da hastane kayıtlarından kadınların gizli adreslerine kolaylıkla ulaşabiliyorlar. Çocukların kayıtlarıyla ilgili gizlilik kararı çıkarıldığında ise sistemdeki aksaklıklar ve alt yapı yetersizliklerinden dolayı sorunlar yaşanıyor. Sağlık hizmeti alırken gizlilik kararı alan kadınların bilgileri, hastane personeline sisteme girildiğinde, sistem "gizli kayıt" uyarısı veriyor. Ancak çocukların gizlilik kararı olsa da var olan hastane sistemi bu uyarıyı yapmıyor.

Çocukların kayıtlarının gizlenmesi konusunda en sık sorun yaşanan kurumlardan biri de Milli Eğitim Bakanlığıdır. ASPB'ye bağlı bir sığınakta kalan

¹³ Bu konuda yapılan bilgi edinme başvurusu ve verilen yanıtın bütünü için bakınız: Ek 11 ve 12.

bir kadının çocuğunun okul kaydı gizli kayıt olarak yapılmadığı için şiddet uygulayan, kadın ve çocuğun kaldıkları yeri bulabildi. Okullarda gizli kayıt konusunda farklı uygulamalar görülebiliyor. Okul yönetimindeki sorumlu çalışanların verdiği eksik veya yanlış bilgiler nedeniyle çocuğunu okula gönderemeyeceğini düşünen ve bu nedenle şiddet uygulayandan uzaklaşamayan kadınların sayısı oldukça fazladır. Liseye giden bir çocuğun okul kaydı, okul yönetimi tarafından “6284 tedbir kararı 3 aydan kısa süreli” denilerek yapılmadı, gizli kaydın yapılabilmesi için yeniden koruma kararının çıkması beklendi. Sığınaktan çıkan bir kadın çocuğunu yeni okula kaydederken okul müdür yardımcısı, gizli kayıt diye bir şey olmadığını, öyle bir şey bilmediğini ve yapamayacağını ifade etti ve gizli kayıt yapmadı. Kaydın gizli olarak yapılabilmesi için Mor Çatı, Milli Eğitim Bakanlığıyla iletişime geçti ve ancak bu görüşmenin ardından okul kaydı gizlenebildi. Nakil işlemleri gerçekleştirilirken eski okul müdürleri yeni okulun adını görebiliyorlar, bu durumda şiddet uygulayanlar, çocukların yerini eski okul müdürlerinden öğrenebiliyorlar. Bu yüzden, şiddet uygulayanların çocukların bilgilerini erişmesini engellemek için, Mor Çatı Sığınağı’nda kalan çocukların eski okul müdürleriyle konuşularak, yeni okul bilgilerini hiç kimseye paylaşmamaları gerektiği her seferinde anlatılmak zorunda kalınıyor.

Gizlilik tedbir kararı, özellikle hayati tehlikenin bulunduğu durumlarda tehlikenin önlenmesi açısından büyük önem taşıyor. Uygulamada gizlilik tedbir kararlarının, yanlışlıkla karşı tarafa tebliğ edilmesi halinde kadınların hayatlarının tehlike altına gireceği gözetilerek Kanunda ya da Yönetmelikte açıkça hasımsız olarak gizlilik vb tedbirlere başvurulabileceğine ilişkin düzenleme yapılması gereklidir. Örneğin Mor Çatı’ya başvuran ve evlilik dışı hamile kalan bir kadın, ailesinin çocuk doğurduğunu öğrenmesi halinde onu öldüreceklerini veya kötü bir şey yapacaklarını ifade etti, bu nedenle yalnızca ikametgâhının, sağlık kurumlarındaki tüm kayıtlarda gizlenmesi ve hasım göstermeksizin gizlilik tedbir kararı almak için başvurdu ve 6 aylık gizlilik tedbir kararı verildi. Başka bir kadın ise, evlilik dışı hamileliğini sadece annesinin bildiğini, diğer aile fertlerinin durumu öğrenmesi halinde hayatının tehlike altında olduğunu paylaştı. Kanunda, gizlilik kararı alabilmesi için hasımı olması gerektiği yer aldığı için annesini hasım göstererek gizlilik tedbir kararını alabildi. Ancak, gizlilik tedbir kararı alabilmiş olmasına rağmen, aile hekimliğine başvurduğunda hasta kaydının açık olduğunu öğrendi; gizlilik kararının kayıtlara geçmesi için Sağlık Bakanlığına bağlı başka kurumlara yönlendirildi.

3.1.5. Geçici Maddi Yardım

İstanbul Sözleşmesi'nin 20. Maddesi “*Taraflar, mağdurların şiddet sonrası iyileşmelerini kolaylaştıracak hizmetlere erişimlerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bu tedbirler, gerektiğinde, yasal ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulma desteği gibi hizmetleri içerecektir.*” düzenlemesini içermektedir. 6284 sayılı Kanun’un 3. Maddesi’ne göre, geçici maddi yardım yapılması mülki amirin verebileceği koruma kararları arasında yer alıyor. Kanunun 15. Maddesi’nin 1/b Bendi’ne göre, ŞÖNİM’ler korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmekle yükümlüdür. Geçici maddi yardım, 6284 sayılı Kanun’un 17. Maddesi’nde düzenlenmiştir. Buna göre:

“ (1) *Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrada belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.*(2) *Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.*(3) *Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edildiğinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.*”

6284 sayılı Kanun Yönetmeliğinin 8. Maddesi’nde geçici maddi yardım ayrıntılı şekilde yer alır. Ödenen geçici maddi yardım bedelleri yönetmeliğin 42. Maddesi’ne göre şiddet uygulayandan tahsil edilir. Bununla birlikte, şiddete maruz kalan kadınlar geçici maddi yardıma erişimde zorluklar yaşıyorlar. Kanun ve Yönetmelikte açıkça ifade edildiği halde, bununla ilgili kaymakamlıklara başvuruda bulunan kadınlar, başvurularına yanıt alamıyorlar ya da böyle bir yardım olmadığı söylenerek geri çevriliyorlar. Geçici maddi yardım almak için ŞÖNİM’e başvuran kadınlara, diğer sosyal yardımların kesileceği, bu yardımın şiddet uygulayandan tahsil edileceği ve tahsil edilmesi durumunda da şiddet uygulayanın öfkeleneyeceği ve bu nedenle tekrar şiddet uygulayabileceği gibi bilgiler verilerek başvurularını engellenmeye çalışılıyor. Bunları duyan

kadınların büyük bir bölümü, korktukları için kendiliğinden bu yardıma başvurmaktan vazgeçiyorlar. ŞÖNİM, kadınları geçici maddi yardıma başvurmak yerine sosyal yardımlara başvurmaya teşvik ediyor.

3.1.6. Verilen Kararların İhlali

6284 sayılı Kanun'un 13.Maddesi.'ne göre, ilk kez tedbir kararını ihlal edenler için üç günden on güne, ihlalin tekrar etmesi durumunda ise on beş günden otuz güne kadar şiddet uygulayana zorlama hapsi uygulanır. İlgili hüküm şu şekildedir:

“Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur. Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez. Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.”

6284 sayılı Kanun gereğince verilen tedbirlerin ihlali halinde, şiddet uygulayanın disiplin hapsine mahkûm edilmesi için öncelikle şiddet uygulayana kararın tebliğ edilip edilmediği araştırılıyor. Kararların tebliği konusunda da sıkıntılar yaşanabiliyor. Şiddet uygulayanların adres değişikliği yapması, tedbir talebi iletilirken şiddet uygulayana ait TC kimlik numarası gibi bilgilerin eksik olması gibi nedenlerle tebliğin gerçekleştirilmediği durumlar olduğu görüldü. Tebliğ edilmesine rağmen kararın ihlal edilmesi durumunda, koruma tedbiri olan kadının yeniden aile mahkemesine veya savcılığa şikâyet dilekçesi vermek zorunda kaldıkları ve ihlal halinde kolluk güçlerinin resen işlem yapmadıkları görülebiliyor. Birçok kadın, tedbir kararının ihlal edildiğini birkaç kez bildirdikten sonra ihlalleri bildirmekten vazgeçiyor. Her seferinde şikâyetçi olmanın zorluğunun yanı sıra, şiddet uygulayanı durduracak hiçbir önlemin alınmıyor olması, kadınların şikâyetçi olmalarının önündeki en büyük engeldir. Örneğin bir kadın, koruma kararı olmasına rağmen defalarca bu kararı ihlal edip kendisini takip etmeye devam eden kişiyi kolluğa şikâyet ettiğini, ancak kolluk görevlilerinin ya hiç ilgilenmediğini ya da şikâyetini almadıklarını anlattı. Bazı durumlarda şikâyetin duruşma açılarak incelendiği, duruşma gününün ise aylar sonraya verilebildiği, ihlal için delil arandığı görüldü. K-Bileşeni Örgüt bir örgütün bulunduğu ildeki bir kadın, koruma kararını çıkarttıktan sonra bu kararı ihlal eden faili polise şikâyet ettiğinde, polis *“suçüstü olmadan bir şey yapamayız”* diyerek, ihlalle ilgili hiçbir işlem yapmadı.

6284 sayılı Kanun kapsamında verilen kararların ihlalinde, hangi noktada yaptırım uygulanacağı konusunda belli bir standardizasyonun olmaması dikkat çekiyor. Mor Çatı'ya başvuran ve 2 yıl boyunca ısrarlı takibe maruz kalan bir kadın, bu 2 yıl içerisinde kişi hakkında defalarca şikâyetle bulunduğunu, ceza davası açıldığını, ancak herhangi bir ceza almadığı için ısrarlı takibin sonlanmadığını paylaştı. Bu kişiyle ilgili 6284 sayılı Kanun'u ihlalden kişi hakkında zorlama hapsi talebiyle dava açıldı, ancak hakim zorlama hapsi almasına karar vermedi.

3.2. Boşanma Davaları

Şiddetten uzaklaşmak için mücadele eden kadınlar, şiddet uygulayan kocalarından mümkün olan en kısa süre içinde ayrılarak yeni bir hayat kurmayı istiyorlar. 2015 yılında Mor Çatı'ya başvuran 105 kadın boşanma davası açmak için mahkemeye başvurdu.

Çekişmeli boşanma davalarının bilhassa büyük şehirlerdeki yerel mahkemelerde yaklaşık 1-2 yıl sürdüğü görülüyor. Hâkimler bu sürecin sonunda boşanmaya karar verse dahi karar kesinleşmeden taraflar boşanmış sayılmadığından karara karşı yasal yollara başvurulduğunda boşanma kararının kesinleşmesi uzun yıllar alabiliyor. Örneğin davanın Yargıtay'a taşınması halinde bu süre 3 yılı aşabiliyor. Kararın bozulması halinde ise yeniden yargılama yapıldığından sürecin uzun yıllara yayılabildiği biliniyor. Uzun süren dava süreçlerinin kadınları bıktırdığı, travmatize ettiği, kadınların zaman zaman bu sürece dayanamadıkları ve bir an önce boşanabilmek için haklarından feragat ederek kocalarının anlaşmalı boşanma tekliflerini kabul ettikleri ve bu yüzden çeşitli hak kayıplarına uğradıkları görüldü. Bir kadın uzun süredir devam eden boşanma davasının bir türlü sonuçlanmamasının, tedbir nafakası bağlanmasına rağmen eşinin nafakayı ödememesinin ve ödememesine karşın ise herhangi bir yaptırım uygulanmamasının kendisini maddi ve manevi olarak ne kadar zorladığını paylaştı.

İstanbul'da açılan çekişmeli boşanma davalarında, genellikle ilk duruşma günü dava açıldıktan en az 6 ay sonra, sonraki duruşma günleri ise 2-3 ay arayla veriliyor. Karşılıklı açılan boşanma davalarında dahi boşanma kararını kesinleştirmek uzun zaman alabiliyor. Taraflar karşılıklı olarak boşanmayı istedikleri halde, tazminat veya nafaka konularında anlaşamadıklarından dolayı, dosyanın temyiz edilmesi için Yargıtay'a gönderebiliyorlar. Yargıtay'dan

dosyanın gelmesi uzun zaman alıyor. Bu süre içinde sadece tazminat, nafaka gibi konularda çekişme sürerken, kararın yalnızca boşanma yönünden kesinleşmesini sağlamak son dönemlerde güçleşti. Bazı mahkemeler yalnızca boşanma yönünden kısmi olarak kesinleşme kararı verseler de bazıları dosyanın Yargıtay'dan dönüşünü bekleyerek kısmi kesinleşme kararı vermemektedirler. Sonuç olarak, boşanmanın kısmen kesinleşmesi konusunda standart bir uygulama bulunmuyor.

Boşanma davası devam ederken ve dava bitiminde kadın ve çocuklar lehine verilen nafaka miktarları, genellikle kocanın, sosyal ve ekonomik durumunun çok altında belirleniyor. Kocalar, düşük nafaka miktarlarına rağmen nafaka ödememeyi, kadını boşanmadan vazgeçirmek ya da istedikleri anlaşmalı boşanma koşullarını kabul ettirmek için bir baskı aracı olarak kullanıyorlar. Kadınların, nafakayı tahsil edebilmek için öncelikle icra takibi yapmaları, icra takibine rağmen ödeme yapılmıyorsa nafakanın ödenmediği gerekçesiyle nafaka hükümlerine uymamak suçundan şikâyetçi olmaları gerekiyor. Nafakanın ödenmemesi nedeniyle mahkeme 3 aya kadar tazyik hapsi cezası verebiliyor, bu ceza nedeniyle eşlerin nafakayı ödemek zorunda kaldıkları görülüyor. Bu sürecin sonuçlanıp, nafakayı tahsil edebilmeleri aylar alabiliyor. Dava süreleri uzadıkça kadın ve çocuklar ciddi geçim sıkıntısı yaşıyorlar. Nafakayı tahsil edemedikleri için geçimlerini sağlayamayan kadınlar ya çocuklarıyla birlikte şiddet uygulayana geri dönüyorlar ya da bakamadığı için çocukları şiddet uygulayana vermek zorunda kalıyorlar.

Kadınlar, maruz kaldıkları erkek şiddetinden bir an önce kurtulmak ve sorunsuzca velayeti alabilmek için var olan haklarından feragat etmeyi seçebiliyorlar. Şiddet uygulayan erkekler, çoğunlukla hiçbir nafaka ve tazminat verilmemesi kaydıyla velayetin annede kalmasını kabul edeceklerini beyan ediyorlar. Şiddet uygulayan erkeklerin çoğu, nafaka ve tazminat ödememek için mal varlıklarını başka kişilere devretme, gelirini olduğundan az gösterme gibi yöntemler kullanıyorlar. Bunun yanı sıra, şiddet uygulayan erkekler, çocukların ihtiyacını keyfi olarak karşılamamak ve kadına resmi yollardan ödeme yapmayı reddetmek gibi yöntemlerle de parayı kadınların hayatında bir kontrol aracı olarak kullanıyorlar. Mor Çatı'ya başvuran bir kadın, kocasının malvarlığını üçüncü kişiler üzerinden yönettiğini, nafakayı ödemekten kaçındığını ve *"Benden bir şey alamazsın, ya dediğim rakamı kabul edersin ya da tek kuruş alamazsın."* şeklinde sözlerle kendi üzerinde baskı kurarak haklarından feragat etmeye zorladığını anlattı. Bazı durumlarda da eski koca kadını seçeneksiz bırakmak ve ondan intikam almak için nafakayı ödemeyerek psikolojik şiddet ve ekonomik

şiddet de uyguluyor. Örneğin bir kadının eski kocası, evliliklerinde kullandıkları müşterek konutun elektrik, su, doğalgaz aboneliklerini sonlandırdı, müşterek çocuk anne yanında kalmasına rağmen nafaka ödemeyerek kadın ve çocuğu ekonomik olarak çok zor durumda bıraktı

3.3. Ceza Davaları

Şiddet uygulayanı caydırmak, şiddete maruz kalan kadınları güçlendirmek, adaleti sağlamak için, etkin ve süratli soruşturma ve kovuşturma usullerinin hayata geçmesi halen büyük bir ihtiyaçtır. Ceza soruşturma ve kovuşturma sürecinin makul sürede ve etkin bir şekilde gerçekleşmesinin önemi uluslararası hukuk belgelerinde de vurgulanıyor. İstanbul Sözleşmesi'nin 49. Maddesi'nde de bu husus, "*Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili soruşturma ve yargılamaların usule aykırı bir gecikme olmaksızın görülmesini ve ceza davasının tüm aşamalarında mağdurun haklarının dikkate alınmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. Taraf Devletler, bu Sözleşme'de tanımlanan suçların etkili biçimde soruşturulmasını ve kovuşturulmasını sağlamak üzere, temel insan hakları ilkelerine uygun biçimde ve cinsiyetlendirilmiş şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak, gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.*" şeklinde düzenlenir.

Sözleşmenin Açıklayıcı Kitapçığı'nda 49. Maddesi'nde, erkek şiddeti olaylarına hukuki yaklaşımda düşük öncelik tanınmasını önlemek amacıyla hukuki sürecin nasıl yürütülmesi gerektiği şu şekilde açıklanır:

"Metni hazırlayanlar, Kadınlara karşı şiddet ve ev içi şiddet olaylarına araştırmalarda ve hukuk süreçlerinde düşük öncelik tanınmasını önlemek istemişlerdir. Bu düşük öncelik nedeniyle failer bir tür dokunulmazlık güveni kazanabilmekte ve gene bu yüzden bu tür şiddet olayları sineye çekilmektedir... Bu amaca yönelik olarak, bu Sözleşme kapsamındaki her tür şiddetle ilgili araştırmaların ve hukuk süreçlerinin hiçbir gecikme ve savsaklama olmadan yürütülmesini sağlama yükümlülüğü getirmektedir. Böylece, önemli kanıtların elde edilmesinde, mahkûmiyet oranlarının artırılmasında ve dokunulmazlık durumlarına son verilmesinde ilerlemeler sağlanabilecektir. Burada, araştırmaların ve hukuk süreçlerinin çabuklaştırılmasına önem verilirken, bu aşamalarda mağdurların haklarına saygı gösterilmesinin taşıdığı önem de gözden kaçırılmamalıdır. Dolayısıyla Taraflardan, mağdurun zaten yaşamış bulunduğu olumsuzlukların araştırma ve hukuk süreçlerinde daha da ağırlaştırıcı durumlardan kaçınılmasını ve ceza davalarında kendilerine yardımcı olunmasını sağlayacak önlemleri mümkün olduğunca almalarını talep etmektedir...

Başka bir deyişle, örneğin, ilgili kanıtları derleyerek, mevcut tüm tanıkları dinleyerek, çok disiplinli yaklaşım temelinde adli tıp incelemelerini yürüterek, en son suç inceleme yöntemlerine başvurarak eldeki dava neyse bunun kapsamlı bir analizi yapılmalıdır. Metni hazırlayanlar, bu yükümlülüğün bir parçası olarak başka bir gerekliliğe dikkat çekmişlerdir: Tüm araştırmalar ve başvuru olan tüm usuller insan hakları temel ilkelerine uygun olmalıdır ve şiddet olayına toplumsal cinsiyet temelli bir anlayış getirmelidir. Burada kastedilen, özellikle, bu hükmün uygulanmasına yönelik olarak alınan önlemlerin, AİHS'nin 6. Maddesine uygun olarak savunma tarafının haklarını zedeleyecek ve adil ve tarafsız yargılama gereklerine ters düşecek içerikte olmamasıdır.”

Türkiye’de, özellikle büyük şehirlerde, cezai soruşturma ve kovuşturma süreçleri çok uzun sürüyor. Ne yazık ki erkek şiddetini önlemek açısından ciddi tedbirler alınıyor gibi bir izlenim yaratılsa da kadına yönelik erkek şiddetine konu olan suçlar olağan ve önemsiz sayılıyor, süratli ve etkin bir soruşturma ve kovuşturma süreci yürütülmüyor.

Hakaret, basit yaralama gibi erkek şiddetinin tezahür ettiği “hafif” suçlarda soruşturma (savcılık) aşaması, İstanbul’da ortalama 1 yıl sürüyor. Kovuşturmaya geçilmesi (dava açılması) halinde duruşma günlerinin ortalama 3-4 ayda bir verilmesi nedeniyle dava süreci ortalama 1 yıl sürüyor. Toplamda en az 2 yıl süren savcılık ve yerel mahkeme sürecinde, kadınların benzer şiddet türlerine tekrar tekrar maruz kaldıkları görülüyor.

Mor Çatı’ya başvuran kadınların çoğu şiddet uygulayan kocası, partneri, yakını tarafından hakaret, tehdit, yaralama, şantaj, cinsel taciz, tecavüz gibi Ceza Kanunu’nda suç olarak tanımlanan şiddet biçimlerine maruz kalıyorlar. Kadınlar, ilk şikâyetlerinden sonra, şiddet uygulayanın kendilerini korkutması veya ikna etmesi ya da caydırıcı bir yaptırımla karşılaşmamaları gibi nedenlerin yanı sıra yargılama süreçlerinin uzun sürmesinin de etkisiyle şikâyet etmekten kaçınabiliyorlar veya varolan şikâyetlerinden vazgeçebiliyorlar.

CMK 231/5 uyarınca, “Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.” Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, 5 yıllık süre içinde kasten yeni bir suç işlemez ise 5 yılın sonunda dava düşer. Uzun süren soruşturma aşamasından sonra hakaret,

tehdit, basit yaralama gibi suçlar için dava açılması halinde genellikle faillere hükmün açıklanmasının geri bırakılması veya adli para cezası kararları verildiği görülüyor. Mor Çatı'ya başvuran bir kadın şiddet uygulayan kocasına verilen hapis cezası için hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiğini, 5 yıl boyunca kocasının kendisine doğrudan dayak atmak yerine masaya, duvarlara vurduğunu, bu şekilde kendini kontrol ettiğini, 5 yıl dolduktan sonra ise yine dayak atmaya başladığını paylaştı. Kimi şiddet uygulayan erkekler için bu ceza kısmen caydırıcı olmakla beraber çoğu zaman bu cezalar şiddet uygulayanı durdurmamaktadır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verildikten sonraki 5 yıl içerisinde, şiddet uygulayan kişi başka bir suç işlese ve şikayet edilse dahi, yeni şikayet nedeniyle soruşturma ve kovuşturmanın uzun sürmesi, cezaların caydırıcı özelliklerini yitirmesine yani fiilen "cezasızlık" a yol açıyor. Çünkü, suçun işlendiği tarih değil mahkumiyet kararının kesinleştiği tarih itibarıyla kişi suçlu kabul edildiğinden, söz konusu 5 yıllık denetim süreci içinde kesinleşen suç olmadığına, suç işlememiş olarak kabul ediliyor. Böylece, 5 yıl içinde suç işlememe hükmünü ihlal etmemiş oluyor. Bir hakim, kadının başına silah dayayarak öldürmekle tehdit eden, ciddi şekilde darp eden akrabası için, en fazla para cezası verebileceğini, adamın gerçekten öldürme potansiyeli olan biri olduğunu gördüğünü bu nedenle kadının can güvenliği için şikayetinden vazgeçmesi yönünde yönlendirme yaptı. Kadın şikayetinden vazgeçmedi, kişi hakkında 5 aylık hapis cezası verildi ancak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildi.

İstanbul Sözleşmesi'nin 48/2 maddesindeki, "*Taraf Devletler, bir para cezası emredildiği takdirde failin mağdura karşı mâli yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini göz önünde bulundurmak üzere gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.*" şeklindeki düzenleme ile kadının dolaylı mağduriyeti engellenmek istenmiş ve devletin bu konuda gerekli tedbirleri alması gerektiği vurgulanmaktadır. Adli para cezaları, kimi zaman para ödemek istemeyen failerin şiddet uygulamasını durdurabiliyor. Ancak genellikle adli para cezalarının dolaylı mağdurları şiddet gören kadınlar oluyor. Zira birliktelik bir şekilde sürüyorsa, birçok erkek ödediği adli para cezasının bedelini ekonomik şiddet olarak kadına yansıtır.

Türkiye'de kanunen öngörülen cezaların uluslararası hukuk normlarına uygun olduğu ancak erkek şiddetine konu suçların etkin ve adil bir yargılamadan ziyade cinsiyetçi, kadın-erkek eşitliğine aykırı bir yargılamanın gerçekleştiği, böylece davaların düşük cezalar verilmesiyle veya cezasızlıkla sonuçlandığı görülüyor. Bunun en tipik örnekleri, kanunda var olan iyi hal indiriminin derin-

lemesine araştırma yapmaksızın şiddet uygulayan erkeklere otomatik olarak uygulanması ve “haksız tahrik” indiriminin kanuni tanımından uzaklaşarak cinsiyetçi şekilde erkekler lehine yorumlanarak düşük cezalar verilmesidir.

3.4. Cinsel Şiddet Davaları

Cinsel şiddet, kadının rızası dışında zorlama yoluyla cinsel bir eyleme veya cinsellik içeren bir duruma maruz bırakılmasıdır. Cinsel şiddet tecavüz, taciz, teşhircilik, porno izlemeye zorlamak, başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak gibi farklı biçimlerde karşımıza çıkıyor
İstanbul Sözleşmesi'nin 36. Maddesi'nde tecavüz dâhil cinsel şiddet şu şekilde yer alıyor:

“Taraflar Devletler, aşağıdaki kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır:

a-vücudun herhangi bir bölümüyle veya herhangi bir cisimle rızası olmadan başka bir kişinin vücuduna vajinal, anal veya oral yolla cinsel nitelikte girme;

b-rızası olmadan bir kişiye karşı diğer cinsel nitelikte eylemlerde bulunma;

c-rızası olmadan bir kişiye karşı üçüncü bir kişinin cinsel nitelikte eylemlerde bulunmasına sebep olma.

Rıza, çevreleyen koşullar bağlamında değerlendirildiğinde kişilerin özgür iradelerinin sonucunda gönüllü olarak gösterilmiş olmalıdır.

Taraflar Devletler, 1. fıkranın hükümlerinin iç hukuk tarafından tanındığı biçimiyle eski veya şimdiki eşlere ya da partnerlere karşı gerçekleştirilen eylemler için de geçerli olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

Mor Çatı'ya başvuran kadınlar, kocalarından, babalarından, diğer erkek akrabalarından, partnerlerinden, arkadaşlarından, iş arkadaşlarından ya da tanımadıkları erkeklerden cinsel şiddet gördüklerini paylaştılar. Kadınlar, sanılanın aksine çoğunlukla tanımadıkları erkeklerin değil daha ziyade yakını olan, güvendikleri erkeklerin cinsel şiddetine maruz kalıyorlar. Amerika Birleşik Devletleri Adalet İstatistikleri Bürosu'nun 2005-2010 yıllarını kapsayan araştırmasına göre tecavüz vakalarının % 78'inde, tecavüz eden kişi kadının akrabası, partneri, samimi yakını, tanıdığı veya bir şekilde güvendiği bir erkektir¹⁴.

14 <http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&iid=4594>

Ceza Kanunu'nun 102. Maddesi cinsel saldırı suçunu düzenler.¹⁵ Anılan düzenlemede cinsel saldırı “*cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl edilmesi*” olarak tanımlanır. Cinsel saldırının vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, hapis cezası artar. Cinsel saldırının eşe karşı işlenmesi hâlinde yargılama mağdurun şikâyetine bağlıdır. Tecavüz suçuna Ceza Kanunu'nda yeterli ceza öngörülmüş olmakla birlikte uygulamada cezasızlık sık rastlanan bir durumdur. Mor Çatı'ya tecavüz nedeniyle başvuran kadınların, devam eden davalarında, kadının beyanını esas almayan yaklaşımlarla karşılaşıldı. Kadının tecavüz esnasında ve sonrasındaki tepkilerini, olaydaki tehdit, hile ve benzeri davranışları irdelemeden, genellikle erkek lehine yorumlayan mahkeme süreçlerinin ve kararlarının kadınları bıktırdığı görüldü. Kadınlara, mahkemede sıklıkla “*neden bağırmadın, karşı koymadın*” şeklinde sorular soruldu. Kadınlar bu sorulara genellikle “*beni öldürmekle tehdit etti*”, “*bağırırsam daha da kötü şeyler yapacaktı*” gibi cevaplar verdiklerini ve “*bağırmadığım için ceza almayacak mı*” gibi kaygılar yaşadıklarını paylaştılar.

İstanbul Sözleşmesi'nin Açıklayıcı Kitapçığı'nın 36. Maddesi'nde, taraf devletlerin cinsel şiddet ve tecavüz karşısında mağdurların verdiği tepkilerin çok çeşitli olabileceği, “*tipik davranış*”a ilişkin varsayımların esas alınmaması gerektiği önemle belirtilir.¹⁶ Yine Sözleşmenin Açıklayıcı Kitapçığı'nın 36. Maddesi'nde 2003 tarihli M.C. v Bulgaristan kararına atıfla, “*Cinsel suçların kovuşturulmasına yönelik herhangi bir katı yaklaşımın, örneğin durum ne olursa olsun fiziksel direnç gösterildiğinin kanıtının istenmesinin, belirli tecavüz olaylarının cezasız kalmasına yol açtığı ve dolayısıyla kişinin cinsel dokunulmazlığının etkili biçimde korunmasını tehlikeye düşürdüğü kanaatine varılmıştır. Bu alan-*

15 (Değişik: 18/6/2014-6545/58 md.), “(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.”

16 Madde36/192 “Bu ihlalin kovuşturulması, mağdurun gerçekleştirilen cinsel fiile serbestçe onay vermiş olup olmadığının belirlenmesi bakımından tek tek durumlar karşısında kanıtların bağlama duyarlı biçimde değerlendirilmesini gerektirir. Böyle bir değerlendirme, mağdurların cinsel şiddet ve tecavüz karşısında verebilecekleri çok çeşitli davranışsal tepkileri tanımalı ve bu tür durumlarda tipik davranışa ilişkin varsayımlar temel alınmamalıdır. Bunun kadar önemli bir husus da, tecavüzle ilgili yasal düzenlemelerin ve vakaların kovuşturulmasının, erkek ve kadın cinselliği ile ilgili toplumsal cinsiyet kalıplarının etkisi altında kalmamasının sağlanmasıdır.”

daki çağdaş standartlar ve eğilimler doğrultusunda, üye devletlerin Sözleşme'nin 3 ve 8. Maddeleri gereği olan pozitif yükümlülükleri, mağdur tarafından fiziksel direnç gösterilmediği durumlar dâhil olmak üzere, karşı tarafın rızasının olmadığı her tür cinsel fiilin etkili biçimde kovuşturulması zorunluluğu şeklinde yorumlanmalıdır” denilerek bir direnç kanıtı aramaksızın kovuşturmanın yapılması esas kılınmıştır. Türkiye’de ise özellikle tecavüz olaylarında etkili soruşturma ve kovuşturma mekanizmalarının olmadığı ve yargı sürecinde kadının defalarca mağduriyet yaşadığı görülüyor.

Mor Çatı’ya başvuran, yeni tanıştığı birinin tecavüzüne maruz kalan bir kadın, tecavüzü birine anlatması veya şikâyetçi olması halinde öldürülmekle tehdit edildi. Fail, kadını tehditle kendisiyle vakit geçirmeye zorladı. Kadın ölüm korkusu nedeniyle faili idare ederek bir kurtulma stratejisi çizdi, kurtulduktan sonra aynı gün tüm delillerle birlikte şikâyetçi oldu. Fail hakkında ceza verildi ancak zorla geçirdikleri zamana dair bir belge nedeniyle verilen cezanın bozulması istendi.

Kadın ve Kız Çocuklarına Karşı İşlenen Cinsel Şiddet Suçlarında Cezasızlık Sorunu Raporu’nda cinsel şiddet suçlarında soruşturma ve kovuşturma aşamasında uyulması gereken uluslararası standartlar şu şekilde sıralanır:

- 1. Etkili bir soruşturma yapılmalı ve gerek soruşturma gerekse kovuşturma sürecinde “cinsiyetlendirilmiş şiddet anlayışı” esas alınmalıdır.*
- 2. Cinsel şiddetin “doğrudan” kanıtlarının mevcut olmadığı hallerde yetkili makamlar tüm olguları incelemelidir.*
- 3. Cinsel şiddet iddialarıyla ilgili eksiksiz bir soruşturmanın, bağımsız tıp uzmanlarınca yapılacak psikolojik muayeneyi de içermesi gerekmektedir.*
- 4. Mağdurun soruşturma sürecine etkin katılımı sağlanmalı, bunun için gerekli önlemler alınmalıdır.*
- 5. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde mağdur ve tanıklara yeterli koruma ve destek hizmetleri sağlanmalıdır.*
- 6. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde mağdurun kişilik hakları ihlal edilmemelidir.*
- 7. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde mağdur davranışları suça gerekçe yapılmamalı ve mağdurun dolaylı rızasından bahsedilmemelidir.*
- 8. Alternatif uzlaşma yöntemleri yasaklanmalıdır.”¹⁷*

17 <http://www.ihop.org.tr/wpcontent/uploads/2015/06/CinselSiddetSuclarindaCezas%C4%B1zl%C>

Cinsel şiddete maruz kaldığı için Mor Çatı'ya başvuran kadınlarla yapılan görüşmeler ve K-Bileşeni Örgütler'in aktardıkları deneyimlerin sonucunda, cinsel şiddet suçlarının soruşturma ve kovuşturma aşamalarında yukarıda sayılan standartlara uyulmadığı görüldü. En sık karşılaşılan ihlal, resmi kurum çalışanlarının, cinsel şiddete maruz kalan kadınlara rızalarının olduğu varsayımıyla yaklaşımları, kadınlara suçlayıcı ve önyargılı davranışlarıdır. Eski nişanlısının tecavüzüne uğramış olan bir kadın, savcılığa ifade verirken savcının kendisine, tecavüzün kadının rızasıyla gerçekleştiğini ima ettiğini, yanı sıra *"Tecavüz ülkemizde normal bir şey"* dediğini anlattı. Kadından yana olmayan bu uygulamanın adli tıp raporu sürecinde de devam ettiğini ifade eden kadın, *"Sanki tecavüz eden benmişim gibi hissettim"* diyerek maruz kaldığı kötü muamele karşısında hissettiklerini paylaştı. Evine gelen erkek arkadaşı tarafından tecavüze maruz kalmış bir başka kadın ise karakoldaki polis, tecavüz eden kadının arkadaşı olması ve kadının evinde olması nedeniyle *"Ne işi var senin evinde, adamı eve alıyorsun sonra şikâyetçi oluyorsun"* dediğini aktardı. Tecavüze maruz kaldığı için K-Bileşeni Örgüt'ten destek alan bir kadın, yaşadığı cinsel şiddeti belgeleyen adli tıp raporu ve koruma kararıyla birlikte savcılığa başvurduğunda, savcı, *"bu olayı bu kadar büyütme gerek olmadığını, tecavüze uğradığımı kocasının duyacağını"* söyledi. Savcılıkta karşılaştığı bu kötü muameleden ve şikâyetçi olduğu kişinin koruma kararlarına karşın devam eden baskılarından dolayı kadın davasını geri çekmek zorunda kaldı. K-Bileşeni Örgüt'ün bulunduğu başka bir ilde ise eski eşi tarafından ısrarlı takibe ve tehdide maruz kalan bir kadın, bu durumu savcılığa şikâyet etti. Bir süre sonra tekrar ifadeye çağrılan kadına, tehditlerin devam edip etmediği soruldu. Tehditlerin devam etmediğini söylemesi üzerine savcılık, şikâyetini geri çekmesi için kadına baskı yaptı. Şikâyetinden vazgeçmeyen kadına bir süre sonra şikâyetinin "delil yetersizliği" sebebiyle değerlendirilmediği yazısı gönderilerek dosyası kapatıldı. Başka bir K-Bileşeni Örgüt gönüllüsünün aktardığına göre kadınların turist olması karşılaştıkları önyargılı tavırların derecesinin artmasına neden oluyor. Bir polis, turist kadınların tecavüze maruz kalmasını şu şekilde meşrulaştırdı: *"Kültür farkı var bizim adamlar kadını gezdiriyor, dansa yemeğe götürüyor sonunda gerisini istiyor buna da bazıları tecavüz diyor aslında birbirlerini tanıyorlar olur böyle şeyler."*

İstanbul Sözleşmesi'nin Açıklayıcı Kitapçığı'nın 25. Maddesi'nde cinsel şiddete maruz kalanlara destek verecek personelin cinsel şiddet konusunda eğitil-

miş ve duyarlı uzmanlardan oluşması gerektiği önemle vurgulanır. Mor Çatı'ya başvuran cinsel şiddet mağduru kadınların, başvurdukları kolluk birimleri ya da savcılıklarda, konuyla ilgili eğitilmiş ve duyarlı personelle karşılaşmadıkları, bazı kadınların erkek personele olayı anlatmakta güçlük çektikleri, rahat hissetmedikleri görüldü. Türkiye'ye turist olarak gelen tecavüze maruz kalmış yabancı uyruklu bir kadın, karakolda şikâyetinin alınmadığını, tutanak tutulmadığını, haklarının kendisine hatırlatılmadığını, polislin onu dikkate almadığını, erkek polislerin tacizkar bakışlarından rahatsız olduğunu aktardı. Söz konusu olayda yabancı ülke vatandaşlarının şikâyetleri için tercüman ve avukat istemesi gereken memur, kanuni yükümlülüklerini yerine getirmede. Bu nedenle, kadın şikâyetçi olamadı. Şikâyetçi olamayan kadın, bu aşamada korunmasız cinsel ilişkiden sonra olası bulaşıcı hastalıkları önlemek için kullanılan ilaçlara erişmek için Mor Çatı'ya başvurdu ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları önlemek için kullanılan ilaç talebinde bulundu. Kendisine olaydan sonraki ilk 72 saate kadar verilen ilaçların değişebildiği bu nedenle doktora gitmesi gerektiği bilgisi verildi. Kadın, doktora gitti ancak doktorun yazdığı reçetede ilacı çoğu eczanede bulamadı, en nihayetinde bir hastane yakınındaki eczaneden ilacı temin edebildi. İlişki üzerinden geçen zamana göre (24, 48, 72 saat gibi) çeşidi değişen bu ilaçlara erişim özellikle cinsel şiddete maruz kalan kadınlar için çok önemlidir. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi için verilen ilaçların neler olduğu, nasıl ulaşılabildiği konusunda devletin yaygın, kolay ulaşılabilir bir sağlık politikası bulunmadığı gibi cinsel şiddete maruz kaldığı için hastanelere başvuran kadınlara dahi hekimler bu bilgiyi vermiyorlar.

28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Ceza Kanunu'ndaki cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz suçlarının cezaları artırıldı. Fakat aynı Kanunla "*Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.*" düzenlemesi de kaldırıldı.

Tecavüze maruz kalan kadınlara, sağlık kurumuna yaptıkları başvurunun kayıtlara geçmesi ve adli tıptan konsültasyon yapılması konusunda ısrarcı olmaları tavsiye ediliyor. Ancak bunun için ısrar edilmesine rağmen sonuç alınmayan durumlarla karşılaşılıyor. Örneğin, tecavüze maruz kalmış bir kadına hastanede refakat eden K-Bileşeni Örgüt'ün gönüllüsü, doktorun raporu eksik yazdığını gördüğünde müdahale ettiğini ancak buna rağmen doktorun olayı olduğu gibi raporlamadığını aktardı. Aynı ilde bir başka tecavüz vakasında da acil servis doktoru kadını saatlerce muayene etmedi ve muayene ettiğinde de

kadına kötü davrandı.

2014 yılında Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle Adli Tıp Kurumu'nun verdiği raporlar delil olarak sayılmıyor. Bu sebepten, mahkeme ve savcılıkların Adli Tıp Kurumu'na sevk işlemini yüksek ihtimalle yapmayacağı düşünülerek tecavüze maruz kaldığı için Mor Çatı'ya başvuran kadınlar, fiziksel ve psikolojik muayenelerini yaptırarak yaşadıklarını kayıt altına alabilirler için, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına yönlendiriliyorlar. Ancak bu raporu almak isteyen kadınlar belli bir ücret ödemek durumundadırlar. Cinsel şiddete konu suçlar genellikle tanıkların olmadığı bir ortamda gerçekleşir. Cinsel suçlarda etkin bir soruşturma-kovuşturma sistemi oluşmadan, kadınların neredeyse tek dayanağı/delili olan Adli Tıp raporlarına ilişkin düzenlemenin kaldırılması failer için adeta cezasızlık anlamına geliyor.

3.5.İsrarlı Takip

Avrupa Birliği'ne üye devletlerin birçoğunda ısrarlı takip suç olarak tanımlanıyor. İsrarlı takibin cezası Almanya'da azami 10 yıl, İngiltere'de 5 yıl, Avusturya'da 1 yıldır.¹⁸ Bazı ülkelerde, bu suça dair istatistikler tutuluyor, raporlar yayınlanıyor ve yasalar düzenleniyor. Örneğin Amerika'da bulunan The National Center For Victims Of Crime (Suç Mağdurları için Ulusal Merkez) web sitesinde yayınlanan ısrarlı takip ile ilgili istatistiklere göre¹⁹, Amerika'da 2011 yılında 7,5 milyon kişi ısrarlı takibe maruz kaldı. Bu suça maruz kalmış kadınların %61'i ya halihazırda devam eden ilişkilerindeki kişiler ya da eski eş/partner tarafından takip edildi. Merkezin tahmini verilerine göre kadınların %15 ve erkeklerin %6'sı hayatları boyunca en az bir kez ısrarlı takibe maruz kalıyorlar.

Temel Haklar Ajansı'nın(Fundamental Rights Agency -FRA) 2014 yılında, Avrupa Birliği ülkelerinde yaptığı kapsamlı araştırmaya göre, görüşülen kişilerin %15'i ısrarlı takibe maruz kaldığını belirtti. Bunlardan sadece %26'sında polis olaya dâhil olmuş.²⁰ Hacettepe Nüfus Araştırmaları Enstitüsü'nün yaptığı Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'na göre ise Türkiye genelinde kadınların yüzde 27'si yaşamları boyunca en az bir kez ısrarlı takibe

18 <http://www.ankarabrosu.org.tr/siteler/ankarabrosu/tekmakale/2014-2/6.pdf>

19 <http://www.victimsofcrime.org/our-programs/stalking-resource-center/stalking-information/stalking-statistics>

20 <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

maruz kalıyor.²¹

İstanbul Sözleşmesi'nin 34. Maddesi'nde ısrarlı takip şu şekilde tanımlanıyor:

“Taraflar, başka bir kişiye yönelik, kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkar davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.”

Türk Ceza Kanunu'nda ısrarlı takip suç olarak düzenlenmiyor. İsrarlı takibe konu fiiller nedeniyle taciz, özel hayatın gizliliğini ihlal, tehdit, şantaj gibi fiillerden dolayı yargılanan erkekler ise gerçekte caydırıcı şekilde cezalandırılmıyorlar. Bu durumun, ısrarlı takip karşısında kadını koruyacak etkili önlemler alınmasını da engellediği görülüyor. Bu yüzden ısrarlı takibi işaret eden olaylar başlı başına ayrı bir suç olarak ele alınmalıdır. Zira ısrarlı takip suçu, bir kez yapıp biten değil sürece yayılarak devam eden, sistematik şiddet eylemleridir.²²

6284 sayılı Kanun'da ısrarlı takip kavramı yer almaktadır. Kanun ilk Maddesi'nde, Kanunun amacı *“Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek.”* olarak açıklanır. 6284 sayılı Kanun Yönetmeliği'nin 3. Maddesi'nin “ş” Bendinde ise ısrarlı takibin tanımı şu şekilde yapıyor.

“Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış.”

Mor Çatı'ya başvuran kadınların çoğu aynı zamanda ısrarlı takip mağdurlarıdır. Fakat bu suç, kadınlar tarafından çoğunlukla ısrarlı takip olarak değil sürekli rahatsızlık verilmesi, tacizde bulunulması, 6284 kapsamında alınan ted-

21 <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>

22 <http://www.ankarabaru.org.tr/site/ankarabaru/tekmakale/2014-2/6.pdf>

birlerin ihlal edilmesi, tehditte bulunulması olarak tanımlanıyor. Faili caydıracak cezaların verilmemesi, ısrarlı takibe maruz kalanların etkili olarak korunduğu yasal düzenlemelerin olmaması ya da ısrarlı takibin Ceza Kanunu'nda, İstanbul Sözleşmesi'nde tanımlandığı gibi ayrı bir suç olarak tanımlanmaması sebepleriyle, ısrarlı takip engellenemiyor. Halihazırda verilen tedbir kararları da ısrarlı takibin önüne geçemiyor. Örneğin Mor Çatı'ya başvuran bir kadın partneri tarafından ısrarlı takibe maruz kaldığını ve tedbir kararı olmasına rağmen partnerinin bu kararı sürekli ihlal ettiğini anlattı. Bir diğer kadın, uzun yıllardır bir erkeğin ısrarlı takibine maruz kaldığını paylaştı. Erkeğin, ısrarlı görüşme taleplerinin giderek tehdide dönüştüğünü, zaman zaman kendisine ve ailesine fiziksel şiddet uyguladığını ve takip ettiğini anlattı. Çok zor bir süreç yaşayan kadın, yargılama sürecinde de birçok zorlukla karşılaştı. Yaralama suçu nedeniyle cezaevinde yatan fail, izin tarihlerinde dahi kadını tehdit etmeyi sürdürdü. Kadın şiddet uygulayanın izin tarihlerinde evden çıkamadı, defalarca şikâyetçi olup koruma kararı aldı. Devam eden davalara ve koruma kararlarının defalarca ihlaline ilişkin fail bazı cezalar aldı. Ancak fail basit yaralama, tehdit gibi suçlardan yargılandığı için aldığı bu cezalar kısa süreli oldu, tüm bu süreçlerin sonunda kadının hayatını sürdürmesi neredeyse olanaksız hale geldi. Şiddet uygulayan kişi, kadının çalıştığı işyerini arayıp cezaevinden firar edeceğini, sahte pasaport alıp yurtdışına çıkacağını, kadının aile bireylerini öldüreceğini söyledi. Savcılık bu tehditleri dikkate alıp herhangi bir işlem yapmadı ve şiddet uygulayan bu sayede firar etti.

İsrarlı takibe maruz kalan kadınlar, çoğunlukla dijital şiddete de maruz kalıyorlar. Takipçi erkekler, sürekli telefonla aramak, sürekli mesaj ya da e-posta göndererek rahatsızlık vermek, sosyal medya hesaplarını denetlemek, kadın adına sosyal medya hesapları açmak, özel bilgilerini ifşa etmek, kadının arkadaşlarına, patronuna, ailesine mesaj ya da e-posta göndermek gibi ısrarlı takip yöntemlerini kullanıyorlar. Bu süreçler kadınların aile ve arkadaşlık ilişkilerini bozuyor, çalışma hayatlarını sekteye uğrattırıyor, kısacası kadınları şiddet içinde yaşamaya mahkûm ediyor.

Erkeklerin ısrarlı takiple kadınların hayatlarını kontrol etmesi, kadınların hayatlarını ciddi şekilde etkiliyor. Kadınlar, bu durumla mücadele edebilmek ve yasaların yeterli koruma sağlamadığı durumlarda riski en aza indirebilmek için kendi çabalarıyla çeşitli önlemler almak zorunda kalıyorlar. İşyerine giderken kullanılan güzergâhı değiştirmek, çalışma saatlerini değiştirmek, evde ilave güvenlik önlemleri almak, sıklıkla ev değiştirmek, dış görünüşte değişiklikler yapmak kadınların kendi çabalarıyla aldıkları önlemlerden bazılarıdır.

Israrlı takip, kadınların bedensel veya ruhsal sağlığının bozulmasına, iş yerindeki veriminin düşmesine, sosyal alışkanlıklarını veya sosyal faaliyetlerini değiştirmesine ya da askıya almak zorunda kalmasına neden olabiliyor.

KADINLARIN ŞİDDETLE MÜCADELESİNDE DEVLET KURUMLARININ ŞİDDETİN ETKİLERİNİ GÖREBİLMELERİNİN ÖNEMİ

İstanbul Sözleşmesi'nin 3. Maddesi'nde kadına yönelik şiddet, *“ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya ruhsal acı ve ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma”* şeklinde tanımlanır. Yakınları tarafından sistematik bir şekilde şiddet gören kişilerde, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), depresyon ve bedensel sorunlar görüldüğü ve sağlık sorunları açısından da daha yüksek risk altında buldukları bilinmektedir.²³ Judith Herman²⁴, aile içi şiddet, organize cinsel sömürü, tutsaklık, savaş mahkumu, konsantrasyon kampından sağ kalanlar, bazı dini kültürlerin üyeleri, çocukluk-çağı fiziksel ya da cinsel istismarı mağdurları gibi uzun süre totaliter kontrol altında bulunma öyküsü olanlarda “karmaşık travma sonrası stres bozukluğu”nun görüldüğünü belirtir.

Şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınlar bazen Mor Çatı'dan psikolojik destek talep ediyorlar. Mor Çatı'da, sosyal çalışma çerçevesinde yapılan ilk görüşmelerde kadının psikolojik/psikiyatrik destek ihtiyacı da değerlendirilir ve gerekirse Mor Çatı gönüllüsü psikologlara veya dayanışma içinde olunan ve psikolojik destek veren diğer adreslere yönlendirilir. Ancak kadınların, ilk etapta ihtiyacı olan fiziksel olarak güvenliğinin sağlanamaması ruhsal çalışmayı zorlaştırıyor. Bunun yanı sıra, varsa çocuklarının güvenliği ve yaşam koşulları, kadın ve çocuklarının ekonomik ve sosyal ihtiyaçları vb konularda yaşadıkları zorluklar ve çözümsüzlükler çoğu kadının psikolojik destek almaya devam edebilmesini, devam etse dahi fayda sağlayabilmesini engelliyor.

Şiddetten uzaklaşmış ya da hala şiddete maruz kalan kadın ve çocukların bazı durumlarda psikolojik destek almaya başlayabilmesi ve bu desteğin devamlılı-

23 Şahika Yüksel, Leyla Gülseren, Ayşe Devrim Başterzi, (Ed.) Kadınların Yaşamı ve Kadın Ruh Sağlığı, İstanbul: TPD Yayınları,2013

24 Judith Herman, Travma ve İyileşme: Şiddetin Sonuçları Ev içi İstismardan Siyasi Teröre, Çev. Tamer Tosun, İstanbul: Literatür Yayınları, 1992

ğı, talep ettiği sosyal ve hukuksal desteklerle birlikte sürmektedir. Bazı durumlarda ise kadınlar ve çocuklarla ilk temas sadece psikolojik veya psiko-sosyal destek talebiyle gerçekleşiyor, kadınlar şiddetten uzaklaşmak için herhangi bir adli süreç başlatmayı istemiyorlar. Psikolojik desteğin verilmesi ve devam etmesi, sosyal ve hukuksal desteklerde olduğu gibi kadının kararı ve inisiyatifiyle planlanmalıdır. Bununla birlikte, kadınlar, yaşadıkları şiddetin psikolojik etkileri sebebiyle yaşamının birçok alanında kayıplar ve zorluklarla karşılaşılıyorlar. Bu nedenle, muhakeme edebilme, uzun ve kısa vadeli plan yapma, karar alma ve uygulayıp sürdürebilme, duygularını kontrol etme ve kendisini güvende hissetme konularında zorluklar yaşayabiliyorlar Kadınlar şiddetle mücadele sürecinde, zamana, kendisi ve yaşadıklarıyla ilgili bilgilenmeye, alternatifleri, riskleri, çözüm yollarını görmeye ve tutarlı ve güvenli ilişkiler kurmaya ihtiyaç duyuyorlar. Dolayısıyla şiddete maruz kalan kadının destekleyici/yönlendirici bir dayanışmanın yanında kendisinin ve yaşamının kontrolüne sahip olmaya başlaması da psikolojik yönden güçlenmesinin önemli bir parçasıdır.

Uzun ve karmaşık bir şekilde maruz kalınan şiddetin etkileri (psikolojik, ekonomik, fiziksel, cinsel şiddet türlerinin farklı ilişki biçimlerinde farklı yoğunluklarda yaşanması ve şiddetin döngüsü içinde olma durumu) kadınlarda psikolojik travmanın ağır sonuçları olarak kendini gösterir. Şiddetten uzaklaşmak isteyen, şiddetle mücadele eden kadınlarla dayanışırken kadın odaklı psikoloji bilgisini kullanmamak veya şiddetin kadınların üzerindeki etkisini görmezden gelmek, psikolojik destek mekanizmaları da dahil olmak üzere, başvuru her kurumda ilerlemeyi engeller.

Şiddet yaşayan kadınların çoğu, şiddetten uzaklaşmak amacıyla başvurdukları devlet kurumlarıyla ilişkileneceklerinde, psiko-sosyal çerçevede güvenli ve kolaylaştırıcı tutum ve davranışları göremiyorlar. Bu kurumlarda daha çok umutsuzluk, yalnızlık, çaresizlik, suçluluk duygularıyla baş başa bırakılıyorlar. Bununla birlikte yukarıda da ifade edilen, yaşadıkları şiddetin sonucu olarak, içinde buldukları düşünsel, davranışsal ve duygusal zorluklar; sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar çoğu zaman çevrelerindeki kişiler ve başvurdukları kurumlar tarafından görmezden geliniyor. Şiddet gördüğü eski partnerinden çocuk sahibi olan bir kadın, babalık davası takibi için adliyeye gittiğinde yaşadıklarını şöyle ifade etti: *“Babalık davası takibi için adliyeye gitmek zorundayım ama oraya gitmek işkence benim için. Çocuğumla (10 aylık) adliye içinde hareket etmek çok zor, kimse yardım etmiyor ve çocuğu dikkate almıyor. Görevliler bana fazlalıklımışım gibi davranıyor bana garip garip bakıyorlar. Oradan oraya gönderiyorlar. Kendimi berbat hissediyorum. Belki de vazgeçmeliyim bilmiyorum.”* kadını kimi zaman içinden çıkmaya çalıştığı “mağdur”, “zayıf” kimi zaman da yaşadığı şiddetin “sorumlusu”, “suçlu-

su” rollerine hapsederek kadının fiili durumu görmezden geliniyor.

Şiddet gördüğü kişi ya da kişilerden uzaklaşmaya karar vermek, korku, çaresizlik ve izolasyondan kurtulmaya çalışmak ve adım atmak kadın için hiç de kolay olmazken bu süreçte başvurduğu kurumlar da kadını tekrar travmatize edebiliyor. Cinsel şiddete maruz kaldığı için hukuki sürece başvuran bir kadın, hissettiklerini şöyle ifade etti: *“Benim bir suçum yok ben istemedim böyle olmasını. Herkes beni suçluyor. Hâkim bana baktı ve ‘neden bu kadar zaman sakladın?’ dedi. Çok utandım, korktum. Tek hatırladığım bu. “Kurumlara duyduğu güveni zedelenen bir kadın ise bu durumu yaşadığı bir olayla anlatmıştır: “Eski eşim uzun yıllar bana şiddet uyguladı. Ayrılmayı, kaçmayı denedim ama yapamadım, bir yol bulamadım. Bir gün televizyonda Özgecan cinayet haberi vardı, eski eşim “mini etekli orospunun tekiymiş işte” dedi. “Ne alakası var kızın ne suçu var “ dedim. “Kes sesini, kendileri aranıyor bu tipler, o adamlara hiçbirşey olmaz zaten biraz yatar çıkarlar” dedi... İğrendim ondan ama haklı belki de dedim, bu adamlara hiçbirşey olmaz, olan bize olur diye düşündüm.”.*

Doğru bilgiye ulaşmak ve hukuki süreçlere ilişkin güçlenmeyi sağlayacak yaklaşımlar, kadınları cesaretlendirirken, aksi tutumlar haklardan faydalanmayı, bazı durumlarda ise şiddetten kurtulmayı zorlaştırıyor. Bir kadın, *“Polisler ‘bu adam sana nafaka falan vermez zaten işi gücü de yok’ dediler. Başıma bela olur diye uğraşmak da istemedim. En sonunda kızım için destek aldığım bir kurumdan avukat biriken nafaka borçlarımızı almaya beni ikna etti. Bunca yıldır bütün yük benim omuzlarımda, çok yoruldum.”* diyerek nafaka hakkına erişmesinin nasıl geciktirildiğini ve hayatını zorlaştırdığını anlattı.

Şiddetten uzaklaşmak için kadınların ve çocukların ihtiyaçlarının çok yönlü olarak görülebilmesi ve karşılanması gereklidir. Aksi halde, kadınlar ve çocuklar bazı desteklere erişseler dahi, bütüncül olarak ihtiyaçları görülmemekte, kurumlarda sunulan desteklerin yetersizliği ve/veya ayrımcı politikalar ile tekrar mağduriyet yaşamaktadırlar. Uzun yıllar psikolojik ve fiziksel şiddet gören ve uzaklaşan bir kadın yaşadıklarını; *“İlk zamanlar o kadar çok koşturdum, sağa sola başvurduğum ki ne yaşadığımı anlamadım... Biraz durunca yıkılmaktan korkuyorum, işimi kaybetmemem gerek, çocuklarım benden daha çok ilgi bekliyor ama o kadar bitkinim ki onu bile yapamıyorum. Ağlayamıyorum bile artık. Sürekli tetikte yaşadım yıllardır, hala öyleyim. Hiç geçmeyecek mi bu?”* şeklinde anlattı Bir başka kadın, yeterli destek alamayacağını öğrendiği için şiddetten uzun süre kurtulamadı: *“Şiddetten kaçıp ailemin yanına geçtikten sonra onların olumsuz tavırlarıyla karşılaştım. Çok üzüldüm beklemiyordum. Hiç param yoktu ve iki çocu-*

ğuma da bakmak zorundaydım. Sosyal hizmetler yoksulluk yardımı alabileceğimi söyledi ama neyime yeterdi ki? Eve döneyim dayak yer otururum daha iyi dedim ve o cehenneme geri döndüm. O zaman destek alabilseydim o kadar korkmazdım, hiçbirşey bilmiyormuşum.” Yeterli ve çok yönlü destek alamamak, kadınların ulaştıkları desteklerden fayda sağlayabilmelerinin önünde de engel oluşturuyor.

SONUÇ:

Türkiye’de şiddete maruz kalan kadın ve çocuklar, şiddetle mücadele politikalarının mevcut durumu, yasaların keyfi uygulamaya açık olması, yasa uygulamalarının standartlaştırılmamış olması gibi nedenlerle, erkek şiddeti karşısında “ikincil mağduriyetler” ile karşı karşıya kalıyorlar.

Yapılan izleme sonucunda, Türkiye devletinin, Mayıs 2011’de çekince koymadan imzaladığı ve 1 Ağustos 2014 yılında yürürlüğe giren, kadına yönelik şiddet konusunda Avrupa’daki ilk ve tek bağlayıcı hukuki metin olma özelliğine sahip olan İstanbul Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmediği görülüyor. Sözleşme, taraf devletleri, kadına yönelik her türlü şiddetin ve ev-içi şiddetin önlenmesi (Önleme/Prevention), şiddete maruz kalanları koruması (Koruma/Protection), suçların kavuşturulması ve suçluların cezalandırılması (Kavuşturma/Prosecution) ve kadına yönelik şiddetle mücadele alanında bütüncül, eş güdümlü, etkili, işbirliği içeren politikaların hayata geçirilmesinden (Politika/Policy) sorumlu tutmaktadır.

Mor Çatı, İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanması için gerekli mevzuat ve alt-yapı değişikliklerinin yapılıp yapılmadığını ve bu değişiklikler için herhangi bir hazırlık çalışmasının mevcut olup olmadığını öğrenmek için, Sözleşmenin uygulanmasında yetki ve sorumluluğu olan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, Adalet Bakanlığına, Dışişleri Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına, İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne ve İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğüne, Bilgi Edinme Kanunu kapsamında bilgi edinme başvuruları yaptı.

İlgili kurumların, bilgi edinme başvurularına verdikleri yanıtlarda, sorulara tam cevap vermekten kaçındıkları görüldü. Verilen yanıtlarda, sadece konuyla ilgili çalışma aşamasında olduğu belirtildi ve mevcut mevzuata ve uygulamalara referans verildi.²⁵ Örneğin, Adalet Bakanlığı, ceza mevzuatında kadınların hukuki yolları etkin kullanabilmesi hakkındaki sorularımıza verdiği yanıtta, mevcut uygulamanın İstanbul Sözleşmesi ile uyumlu olduğunu ifade

25 Bu konuda yapılan bilgi edinme başvurusu ve verilen yanıtın bütünü için bakınız: Ek 13-14.

etti ve ek herhangi bir uygulama değişikliğine gerek olmadığını belirtti.

İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü de İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan şiddete maruz kalan kadınların göçmenlik başvuruları ve uluslararası işbirliklerine ilişkin yükümlülükleri hakkında sorduğumuz soruya Adalet Bakanlığının yanıtına benzer bir şekilde yanıt verdi: İstatistiksel verinin tutulmadığı, yasal değişikliklerin gerçekleştirilmediği, Sözleşmenin daha etkin uygulanması için herhangi bir değişiklik yapılma amacının olmadığı ve yürürlükteki mevcut mevzuatın uygulanmaya devam edileceği söylendi.

Hem bilgi edinme başvurularına verilen yanıtlar hem de Mor Çatı'ya ve K-Bileşeni Örgütler'e başvuran kadın ve çocukların deneyimleri, İstanbul Sözleşmesi'nin taraf devletlere yüklediği sorumluluklara rağmen, Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadelede mevcut mekanizmaların korunduğu, Sözleşmenin hayata geçirilmesi için gerekli altyapı çalışmalarının yapılmadığı, yasal mevzuatın Sözleşmeyle uyumlu hale getirilmediği, yasa uygulayıcılarının Sözleşmeye ilişkin bilgi ve farkındalıklarını arttıran eğitimlerin verilmediğini gösteriyor.

Rapor, kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir diğer yasal düzenleme olan 6284 sayılı Kanun'un uygulamalarında da ciddi yanlışlıklar ve eksiklikler olduğunu gösteriyor. Şiddete maruz kalan kadınların Kanun kapsamındaki koruyucu ve önleyici tedbir kararlarını almakta zorluk yaşamaları, yasa uygulayıcıları tedbir kararlarını verseler dahi bu kararların kısa süreli ve kadınların farklı ihtiyaçlarını değerlendirmeyen birbirinin benzeri tedbir kararları olması, şiddet uygulayanı durdurmak için önemli tedbir kararlarından biri olan uzaklaştırma kararının ihlali durumunda yasa uygulayıcıların herhangi bir yaptırım uygulamaması ve bu yüzden uzaklaştırma kararının şiddet uygulayanlar açısından caydırıcı olmamaya başlaması, sıralanabilecek başlıca 6284 sayılı Kanun uygulama sorunlarıdır. 6284 sayılı Kanun'un etkisini zayıflatan bir diğer faktör ise, tedbir kararlarının kadın erkek arasındaki eşitsizlikleri görmeyen, "cinsiyetsiz" bir bakış açısıyla erkeklere de veriliyor olmasıdır.

Raporda, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların deneyimlerinin gösterdiği bir diğer önemli sonuç ise kadına yönelik şiddet alanında yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşların, kadın ve çocuklara karşı önyargılı davrandıkları, kadın ve çocukları şikâyetçi olmaktan vazgeçirmeye çalıştıkları, önleyici ve koruyucu tedbir kararlarını hayata geçiremedikleri, şiddet uygulayanları durduramadıkları ve cezalandırmadıkları, kadın ve çocukları koruyamadıkları, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında sistematik hak ihlalleri yaptıklarıdır.

Sonuç olarak Rapor, kadına yönelik şiddetle etkin mücadele için yasalar çıkarmanın, uluslararası sözleşmelere taraf olmanın yeterli olmadığını, yasal düzenlemelerin uygulanması için bu alanda yetki ve sorumluluğu olan tüm personele kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı eğitimlerinin ve kadına yönelik şiddet alanındaki yasal düzenlemelerin anlatıldığı eğitimlerin verilmesi gerektiğini, yasaları uygulamayan personele yaptırımlar uygulanması gerektiğini daha da önemlisi devletin, taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, kadınlar ve erkekler arasında yasal ve fiili eşitliğin sağlanmasının kadına yönelik şiddeti önlemede anahtar unsur olduğunu kabul eden siyasi bir yaklaşımın benimsemesi gerektiğini gözler önüne seriyor.

Ek 1

ASPB İstanbul Sözleşmesi sığınak / konukevi uyumsuzluğu

30 Eylül 2014, İstanbul

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

TALEPTE BULUNAN

:Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

KONU

:Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gereğince, 633 Numaralı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (633 No'lu KHK) ile, Sayın Bakanlığınızın yetkili ve görevli olduğu idari düzenlemelerin yapılmasına ilişkin taleplerimizin sunulmasıdır.

SAYI

: 2014/379

AÇIKLAMALAR

:

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (Mor Çatı), 1990 yılında kurulmuş olup, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız

EK-I olarak sunulan vakıf senedimizden de görüleceği üzere, vakfın kuruluş amaçlarından biri erkek şiddetine maruz kalan kadın ve beraberindeki çocuklara sığınabilecekleri sığınakların açılması bu doğrultuda kamuoyu yaratılması ve devletin ilgili birimlerinden gerekli taleplerin yapılmasıdır.

İşbu idari başvurumuz ile, 633 No'lu KHK ile yetkili ve görevli olan Sayın Bakanlığınızın, kadına yönelik şiddet nedeni ile açılan ve faaliyete geçirilen, sığınakların – 05.01.2013 tarihli ve 28519 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında tanımlanan "konukevi"- açılması, kurulması, idare edilmesinden sorumlu olması nedeni ile, mezkur idari düzenlemelerin, İstanbul Sözleşmesi ile uyumlaştırılması konusunda beyan ve taleplerimizi sunarız.

A) 633 No'lu KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin yönetim ve koordinasyonundan sorumlu olup, normlar hiyerarşisine uygun olarak idari işlem yapma yetki ve görevine sahiptir.

633 No'lu KHK, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektedir. Bu KHK'nın "Görevler" başlıklı 2. Maddesi'nin (ç) bendi uyarınca;

" kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkanlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak."

Olarak düzenlenmiştir. Aynı KHK ile, Bakanlığınız nezdinde faaliyet gösteren, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün görevleri, 9. Maddesi kapsamında, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığı önlemek, destek hizmetleri sunmak ve koordinasyon yapmak olarak düzenlenmiştir.

Nitekim, Anayasa ve 633 No'lu KHK'ya uygun olarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yetkili, görevli ve sorumlu olan Bakanlığınız tarafından, 5 Ocak 2013 tarihli Resmi Gazete ile Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik yayınlanmıştır.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in Amaç ve Kapsam başlıklı 1. Maddesi'nde, Yönetmelik'in amacı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konuk evlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak tespit edilmiştir.

Yönetmelik'in 2. Maddesi uyarınca Yönetmelik'in dayanaklarından biri 633 No'lu KHK'dır.

Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca;

"Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler."

Görülmektedir ki, 633 No'lu KHK ile, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık alanında önleme, yönetim, koordinasyon, teşkilatlanmaya ilişkin görevli olan Sayın Bakanlığınız, Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca, bu alanlarda kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarmaya yetkilidir.

B) Şiddete maruz kalan kadın ve çocukların başvuracağı mekanizmalardan sığınakların, idari mevzuatta ve uygulamada "konukevi" olarak tanımlanması, uygulamada sorunlara neden olmakta ve bu merkezlerin ulaşılabilir olması ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. Maddesi'nin (i) bendi uyarınca "konukevi" tanımlaması yapılmıştır. Bu tanımlamaya göre;

"Konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,"

Erkek şiddetine maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, şiddetten sığınmak için başvurdukları ve kendilerine çeşitli destek ve rehberlik hizmetlerinin sunulduğu sığınaklar, Yönetmelik isminde olduğu gibi, mevzuatta, bu birimler ile ilgili her türlü idari düzenlemede, resmi yazışmalarda "konukevi" olarak geçmektedir. Özellikle, birimlerin koordinasyonu, yönetimi çerçevesinde idari ifade konukevi olarak kullanılmaktadır.

Bununla birlikte, Yönetmelik'te düzenlenen tanımlamadan da görüleceği üzere, bu yerlerin resmi olarak konukevi, pratikte ise farklı farklı isimler ile açılması, uygulamada karışıklığa neden olmaktadır.

Önemle belirtmek isteriz ki, tüm dünyada, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların destek hizmeti alabileceği ve şiddetten kaçıp sığınabileceği bu yerler, İngilizcede "shelter" olarak ifade edilmektedir. Nitekim, İngilizce "shelter", sığınak anlamına gelirken, yasal mevzuatımızda düzenlenmiş olan "konukevi" ifadesinin İngilizcesi "guesthouse" olup bambaşka bir anlamı içermektedir.

Bununla birlikte, "sığınak" kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki tanımı, "çeşitli tehlikelerden korunmak için sığınılacak yer" iken, "konukevi" nin tanımı, "resmi veya özel kuruluşların kendi görevlilerinin yararlanması için yaptırdığı konut" olarak yapılmıştır.

Erkeklerin şiddeti sonucu öldürülme tehlikesi ile yaşayan, ruhsal ve fiziksel olarak kalıcı zararlar gören kadın ve çocukların ihtiyacı da kaçıp sığınabilecekleri sığınaklardır. Konukevi tanımı, geçiciliği, kısa süreli kalışı ve konuk olmayı vurgulamakta oysa ki, şiddete maruz kalan kadınlar ve çocuklar, gördüğü şiddet nedeni ile, yasal ve idari koruyucu-önleyici tedbirlerin alınmasına, yasalarda düzenlenen destek hizmetleri ile güçlenmeye ihtiyacı olan kişilerdir. Sığınaklar, konuk evlerinin aksine, şiddetten uzaklaşmak ve hayatta kalmak için can havliyle kaçtıkları yerler oldukları için sığınak olarak

adlandırılmıştır. Sığınaklar, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, şiddetten uzak ve bağımsız bir hayatı nasıl elde edebileceğinin stratejisini kurduğu, şiddetin yarattığı sosyal ve psikolojik etkilerin üstesinden gelmeyi kolaylaştırıcı destekler verilen mekanlardır.

Sığınak ihtiyacı nedeni ile Mor Çatı'ya başvuruda bulunan pek çok kadın, uygulamadaki, idari olarak konukevi ifadesinin yarattığı karmaşayı paylaşmaktadır. Konuk evi ifadesi, şiddet gören kadınlara, bu mekanlarda yasalarda düzenlenen rehberlik ve destek hizmetlerinin verileceği, şiddete karşı koruyucu ve önleyici tedbirlerin sağlanacağı mekanlar mı yoksa, sadece kısa bir süre kalabilecekleri bir barınma yeri mi olduğu konusunda sık sık karışıklık ortaya çıkarmaktadır.

Bahsi geçen tanım karmaşası, kadına yönelik şiddetle mücadele bakımından, gerek uluslararası mahkeme kararları ile gerekse de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereğince devletin pozitif yükümlülüğü olarak tespit edilmiş olup, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların, şiddete karşı başvuru mekanizmalarının ulaşılabilir olması ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır. Pozitif yükümlülüğü uyarınca, devlet, başvuru mekanizmalarının idari yapısını, ulaşılabilir bir kamu hizmeti olarak sağlamak zorundadır.

C) Bakanlığınız tarafından yürütülen Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında tanımlanan "konukevi" tanımlaması, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı olup, Yönetmelik düzenlemesinin yeniden, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye devleti, uluslararası alanda, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ile bunlarla mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin imzaya açılması ile, 11 Mayıs 2011 tarihinde, Sözleşme'nin ilk imzacısı devlet olmuş, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca, 24 Kasım 2011 tarihinde yasama organında onama sürecini işletmiş ve Sözleşme'nin onayına ilişkin uygun bulma kanunu, 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi kendi yürürlük şartlarının gerçekleşmesi ile, uluslararası alanda 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Önemle belirtmek isteriz ki, Sözleşme Türkiye devleti tarafından çekincesiz bir şekilde, taraf olunan sözleşmedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 23. Maddesi, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların başvuracağı sığınakları düzenlemektedir. Nitekim, sözleşmenin resmi dili olan İngilizce dilinde yazılmış metninde, 23. Madde'nin başlığı, sığınak anlamına gelen, "shelter" olarak düzenlenmiştir. Nitekim, Sözleşme'ye imzacı olunması ile birlikte, Sözleşme'nin resmi Türkçe çevrisinin yapılmış ve Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

8 Mart 2012 tarihli ve 28227 Sayılı Resmi Gazete'de yer alan Sözleşme'nin resmi çevirisi de aynı doğrultuda söz konusu başvuru birimlerini, sığınak olarak tanımlamıştır.

Anayasal ilkeler doğrultusunda normlar hiyerarşisi gereğince, hiyerarşik bir sıralama içinde olan hukuki düzenlemeler, kendilerinden önce gelen hukuk kurallarına aykırı olamaz ve her bir hukuk kuralı kendisinden önce gelen, hukuki belgelere uygun olarak düzenlenmelidir.

İstanbul Sözleşmesi, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş olup, kanun hükmündedir. Bu nedenle normlar hiyerarşisi kapsamında daha altta olan tüzük ve yönetmelikler, kanunlara aykırı olamazlar. Nitekim, İstanbul Sözleşmesi'nin temel insan hakları ile ilgili bir sözleşme olması nedeni ile, kanunlar ile çelişki yaratan hükümler olduğu taktirde, kanunun üstünde olup, öncelikli uygulama alanına sahiptir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 23. Maddesi uyarınca;

"Sığınmaevleri: Taraflar, kadın ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma imkanı sunmak ve onlara ilişkin önceden önlem almak amacı ile yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınmaevleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır."

Yukarıda açıklandığı üzere, 1 Ağustos 2014 tarihinde Türkiye'nin taraf olduğu, İstanbul Sözleşmesi'nin gereği nedeni ile, Bakanlığınız tarafından yürütülen yönetmelik kapsamında sığınakların, "konukevi" olarak tanımlanması, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil ettiği gibi, uygulamada da pek çok açıdan kafa karışıklığına neden olmakta ve bu başvuru merkezlerini kolay ulaşılabilir olmaktan çıkarmaktadır. Bu birbiri ile çelişen, uyumsuz mevzuatın, Bakanlığınızca, giderilmesi ve üst hukuk normu olan İstanbul Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE TALEP :

Yukarıda açıklamış olduğumuz nedenler ile Sayın Bakanlığınızdan;

- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelikte geçen "konukevi" ifadelerinin İstanbul Sözleşmesi'ne uygun biçimde "sığınak" olarak değiştirilerek, sözleşmeye uygun hale getirilmesini talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu
Vakıf Başkanı

Açelya Uçan Karadeniz
Başkan Yardımcısı

Ek 2

ASPB sığınak / konukevi uyumsuzluğu / yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Sayı: 96559647-401-162328

05/11/2014

Konu: Talebiniz Hakkında.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFINA

İlgi: 30.09.2014 tarih ve 379 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda, 05.01.2013 tarih ve 28519 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te yer alan "konukevi" terimi ve tanımının İstanbul Sözleşmesi ile uyumlaştırılmasına ilişkin talebiniz yer almaktadır.

Bahsi geçen yönetmelikte, "konukevi, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevü, kadın sığınacağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşu" olarak tanımlanmıştır. Söz konusu tanımda "konukevi"nin geniş bir kapsamda ele alındığı değerlendirilmekte birlikte, Bakanlığımızca kurumsal hizmetler ve 6284 sayılı Kanunun uygulanması kapsamında yürütülmekte olan araştırma projelerinin sonuçlanmasının ardından ilgide kayıtlı yazınızda yer alan taleplere ilişkin mevzuat düzenlemesi ayrıca değerlendirilecektir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Gülser USTAOĞLU
Bakan a.
Genel Müdür V.

Güvenli Elektronik İmza

Aslı ile Aynıdır

05.11.2014

Aslı

Emel GÜLSAL
Genel Yürütme Kurulu

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177 Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon : 03127059026
e-posta : muberra.aydin@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : M. AYDIN Psikolog
Fax : 03127059194
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

Ek 3

Mor Çatı yönetmelik değişikliği

T.C. DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA

Gönderilmek üzere,

İSTANBUL NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ SAYIN BAŞKANLIĞI'NA

12 Ocak, 2015

Yürütmenin Durdurulması ve

Duruşma Talebidir.

DAVACI : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
VEKİLİ : Avukat Çiğdem Hacisoftaoğlu, Avukat Deniz Bayram
ORTAK ADRES : Anadolu Mah. Katip Çelebi Mustafa Sokak, No:7-8, Beyoğlu, İstanbul.
KARŞI TARAF : T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Eskişehir Yolu, Söğütözü Mah. 2177. Sokak No: 10/A Çankaya/ Ankara

KONU : Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi veya Sözleşme) gereğince, 05.01.2013 tarih ve 28519 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliği (Yönetmelik veya Dava Konusu İdari İşlem) kapsamında yer alan **“konukevi”** ifadesinin, uluslararası sözleşmeye uygun olarak değiştirilmesi konusunda, Yönetmelik’in adı, **“Tanımlar ve Kısaltmalar” başlıklı 3. Maddesi’nin 1. Fıkrası’nın (i) bendinin** öncelikle **YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASI** yapılan yargılama sonunda ise **İPTALİ** hakkında talep ve açıklamalarımızın sunulmasıdır.

TEBLİĞ TARİHİ : Müvekkil Vakıf tarafından yapılan idari başvuruya, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından verilen cevabın tebliğ tarihi; **14 Kasım 2014**’tür.

AÇIKLAMALAR :

A. USUL YÖNÜNDEN BEYANLARIMIZ

A.1. Müvekkil Vakıf’ın menfaati yönünden

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (Mor Çatı), 1990 yılında kurulmuş olup, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların **sığınabilecekleri evler** açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, **tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak** amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.*

Davacı'nın Vakıf Senedi'ni EK-I olarak sunarız

EK-I olarak sunulan vakıf senedimizden de görüleceği üzere, vakfın kuruluş amaçlarından biri erkek şiddetine maruz kalan kadın ve beraberindeki çocuklara sığınabilecekleri sığınakların açılması bu doğrultuda kamuoyu yaratılması ve devletin ilgili birimlerinden gerekli taleplerin yapılmasıdır.

A.2. Süre yönünden

Müvekkil, yukarıda açıklanan vakıf amaç ve faaliyetleri kapsamında, İstanbul Sözleşmesi'nin 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmesi ile İstanbul Sözleşmesi'nin gereklerinin iç mevzuat kapsamında, dava konusu Yönetmelik'in yürütücüsü Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na 30 Ağustos 2014 tarihli bir dilekçe ile başvuruda bulunmuş ve bu idari başvuru ile, İstanbul Sözleşmesi'ni dayanak olarak göstererek, dava konusu Yönetmelik'in İstanbul Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmesi için Yönetmelik kapsamında "konukevi" teriminin değiştirilmesini, bunun için, Yönetmelik'in 3. Maddesi'nin 1. Fıkrasının, (i) bendinin yeniden düzenlenmesini ve **üst hukuk normlarına uyumlu hale getirilmesini** talep etmiştir. İşbu idari başvuruya, Davalı idare tarafından, **14 Kasım 2014** tarihinde cevap verilmiştir.

Ne var ki, dava dilekçemiz kapsamında da görüleceği üzere, Davalı İdare, 14 Kasım 2014 tarihli cevap yazısında, Müvekkil'in idari başvurusuna kaçamak cevap vermiş ve idare hukukunda, bu başvuruya **"idarenin kesin olarak yanıt vermemesi"** durumu ile karşı karşıya kalınmıştır.

Müvekkil Vakıf, dava konusunun, vakıf amaç ve faaliyetleri açısından öncelikli konu olması itibarı ile de, Davalı İdare'den talep edilen işlemin tesis edilmemesi nedeni ile Davalı İdare'nin Müvekkil'in başvurusuna verdiği cevap yazısının 14 Kasım 2014 tarihinde tebliğ edilmesi ile 60 gün içinde işbu davayı açmak gereği doğmuştur.

B. ESASA İLİŞKİN AÇIKLAMALARIMIZ

İşbu dava ile, 5 Ocak 2013 tarih ve 28519 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **"Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik"** kapsamında Yönetmelik'in, "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı, 3. Maddesi'nin, 1. Fıkrasının, (i) bendi kapsamında yer alan "konukevi" terimi ve tanımının, 1 Ağustos 2014 tarihinde, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi'ne uygun hale getirilmesinin gerekliliği nedeni ile mezkur madde düzenlemesinin iptali talebidir.

Aşağıda, iptali talep edilen Yönetmelik ilgili düzenlemesinin, yetki, konu, şekil ve amaç yönünden hukuka aykırılıkları açıklanacaktır.

-OLAYLAR-

B.1. Davalı İdare, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların,

633 No'lu KHK ile kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (Bakanlık), kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin yönetim ve koordinasyonundan sorumlu olup, normlar hiyerarşisine uygun olarak idari işlem yapma yetki ve görevine sahiptir.

Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca;

“Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.”

633 No'lu KHK, Bakanlık'ın kuruluş, göre, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektedir. Bu KHK'nın “Görevler” başlıklı 2. Maddesi'nin (ç) bendi uyarınca Bakanlık'ın görevleri;

“kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkanlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.”

Olarak düzenlenmiştir. Aynı KHK ile, Bakanlık nezdinde faaliyet gösteren, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün görevleri, 9. Maddesi kapsamında, **kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığı önlemek, destek hizmetleri sunmak ve koordinasyon yapmak olarak düzenlenmiştir.**

Nitekim, Anayasa ve 633 No'lu KHK'ya uygun olarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yetkili, görevli ve sorumlu olan Bakanlık tarafından, dava konusu, **5 Ocak 2013 tarihli Resmî Gazete ile Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik** yayınlanmıştır.

Yönetmelik'in “Dayanak” başlıklı 2. Maddesi uyarınca, dava konusu işlem, yukarıda atıfta bulunulan, 633 No'lu KHK'nın 2. Maddesi'nin (ç) bendine, yani Bakanlık'ın kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadına yönelik şiddeti engellemek görevleri dolayısı ile hazırlanmıştır.

Dava konusu Yönetmelik'in Amaç ve Kapsam başlıklı 1. Maddesi'nde, **Yönetmelik'in amacı;** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konuk evlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak tespit edilmiştir.

Görülmektedir ki, 633 No'lu KHK ile, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık alanında önleme, yönetim, koordinasyon, **teşkilatlanmaya** ilişkin görevli olan Davalı İdare, Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca, bu alanlarda normlar hiyerarşisi ilkesine uygun olarak, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve **bunlara aykırı olmamak şartıyla** yönetmelikler çıkarmaya yetkilidir.

Dava konusu Yönetmelik çalışmalarına, Davalı İdare tarafından Mayıs, 2014 tarihinde başlanmış, içinde Müvekkil vakfın da olduğu bazı sivil toplum kuruluşlarına dava konusu Yönetmelik taslağı gönderilerek bu taslağa görüş bildirmeleri talep edilmiştir. Müvekkil Vakıf, 1990 yılından bu yana, şiddete maruz kalmış kadınların sığınabileceği ve destek alacağı sığınakların kurulması, faaliyete geçirilmesi ve sığınaklara ilişkin çalışmalar yapması nedeni ile, Yönetmelik'te, şiddet gören kadınların gidebileceği merkezler olarak tanımlanan yerlerin adının "konukevi" değil, "sığınak" olarak düzenlenmesinin gerekliliği ile dava dilekçemiz kapsamında açıklayacağımız nedenleri gerek katıldığı toplantılarda sözlü olarak gerekse de 25 Mayıs 2012 tarihinde sunduğu yazılı görüşleri ile belirtmiştir.

Davalı İdare'nin dava konusu Yönetmelik için Müvekkil'e görüş sorduğu ve Müvekkil'in dava konusu Yönetmelik ve mezkur madde düzenlemesi ile ilgili sunduğu görüşlerine ilişkin yazışmaları **EK-II** olarak sunarız.

Ne var ki, Davalı idare, 5 Ocak 2013 tarihli ve 28519 Sayılı Yönetmelik'te, **Yönetmelik'in adı ve Tanımlar ve Kısaltmalar başlıklı 3. Maddesi'nin, 1. fıkrasının (i) bendinde** bahsi geçen merkezleri "konukevi" olarak düzenlemiş ve bu nedenle Yönetmelik'in tamamında, bahsi geçen merkezler "konukevi" terimi ile yer almıştır.

B.2. İptali talep edilen madde düzenlemesi nedeni ile, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocuklara sağlanan/sağlanması gerekli kamu hizmeti bakımından güçlükler, kavram karmaşası ve nihayetinde hizmetin kusurlu olarak sağlanması ile karşı karşıya kalınmaktadır.

5 Ocak 2013 tarihli ve 28519 Sayılı Yönetmelik'in İptali talep edilen 3. Maddesinin, 1. Fıkrasının (i) bendinin düzenlemesi şu şekildedir:

"Konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,"

Görülmektedir ki, konukevi, dava konusu Yönetmelik kapsamında, şiddete uğrayan kadın ve çocuklara sosyal desteklerin sağlanması ve ihtiyaçlarının karşılanması için geçici süre ile kalabilecekleri yeri ifade etmektedir. Madde düzenlemesinde bu nitelikte olup, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkat evi gibi farklı isimler ile açılmış olan sosyal hizmet kuruluşları da "konukevi" olarak değerlendirilmiştir. Ne

var ki ilk bakışta, bu düzenleme terimin genel olarak her şeyi kapsıyor olduğu gibi görünse de esasında, pratik olarak günlük hayatta ciddi güçlülere ve anlam karmaşasına neden olmakta ve Davalı İdare tarafından sunulan kamu hizmeti esasen olması gerektiğinden uzak , kusurlu olarak sağlanmaktadır.

Şöyle ki;

Yukarıda, Davalı İdare'nin kuruluş amaçlarından da görüleceği üzere, Davalı idare'nin temel görevi kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadının insan haklarının sağlanması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması, ikincil mevzuatın düzenlenmesi ve teşkilatın kurulmasıdır. Kadınların şiddetten korunması için berberindeki çocuklar ile sosyal destek alabilecekleri ve şiddetten kaçarak yeniden hayatlarını kurabilecekleri bu merkezlerin adı, idari teşkilat yapısında **“konukevi”** olarak geçmektedir.

Dava konusu Yönetmelik uyarınca, konukevleri olarak anılan bu merkezlerin çok küçük bir bölümü hariç neredeyse tamamı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı “kadın konukevi” olarak kurulmaktadır. Yani, tüm Türkiye kapsamında, şiddete uğrayan kadın ve beraberindeki çocukların yegane destek aldığı devletin ilgili idari birimi her yerde, teşkilat yapısı olarak kadın konukevi olarak geçmektedir. Oysa ki, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların destek alabileceği merkezlerin adı konukevi değil, bu alanda başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere *(aşağıda detaylı olarak açıklanacaktır.) uluslararası sözleşmelerde ve Türkiye'nin yetkisini tanıdığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bu merkezler, “sığınak”, “sığınmaevi” olarak geçmektedir.* Bunun ise, önemli niteliksel nedenleri vardır.

Şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, ilk olarak başvurdukları mercii, devletin yani Davalı İdare'nin ilgili birimleri olmalıdır/olmalıdır. Zira, Davalı idare bu yönde kamu hizmetini sağlamak üzere kurulmuş yetkili ve görevli idaredir. Kadınların, şiddet sırasında ilk ihtiyaçlarından biri **“sığınak”** olabilmektedir. Şiddete maruz kalan kadın ve çocuklar, çoğunlukla, **şiddetin devamı, şiddetin artması, daha ciddi suç olarak gelişmesi, örneğin, Türkiye’de sıklıkla yaşandığı üzere kadınların şiddet uygulayan failer tarafından öldürülmeleri** gibi ciddi bir **can güvenliği nedenleri ile, “öldürülebilecekleri veya daha ciddi boyutta şiddete maruz kalabilecekleri şiddet ortamından,** kimi zaman beraberindeki çocuklar ile, **kaçmak, güvenli bir yere gitmek, haklarını öğrenmek, psikolojik ve sosyal destek almak, akut şiddet dönemini atlattık, şiddetten uzakta hayat kurabilmek için gerekli adımları atmak”** gibi nedenler ile sığınaklara ihtiyaç duymaktadır.

O halde, sığınaklar, bir kamu hizmeti olarak, yukarıda ihtiyaçlara uygun olarak hazırlanmaktadır/hazırlanmalıdır. Bu kapsamda, sığınaklar açısından tüm dünyada belirlenmiş iki önemli ilke geçerlidir; i) sığınakların kolay ulaşılabilir ve yeterli sayıda olması, ii) sığınakların çeşitli risk faktörleri nedeni ile gizli olmaları.

Esasen, iptali talep edilen, Yönetmelik ilgili düzenlemesindeki, “konukevi” tanımına baktığımızda da, konukevleri denilen yerlerin, yukarıda çerçevesi çizilen sığınak, sığınmaevi olarak kurgulandığını görüyoruz. Fakat, hizmetin içeriği itibari ile hizmetin adının “konukevi” olarak adlandırılması doğru değildir.

Konukevi ifadesini, ilk duyduğunuzda nasıl bir anlam çağrıştırmaktadır? Bu ifade, ilk duyulduğunda herhangi bir neden ile barınma ihtiyacınız olduğunda, misafir olabileceğiniz bir yeri ifade etmektedir. Bu barınma ihtiyacı, evsiz kaldığınız için, tatile başka bir şehre gittiğinizde ihtiyaç duyduğunuz için de söz konusu olabilir Oysa ki, kadına yönelik şiddet konusunda şiddet gören kadınların ve çocukların yerleşebileceği ve destek hizmetleri alabileceği özellikli yerler sığınaklar, sığınmaevleridir. Sığınaklar ise normal bir barınma ihtiyacı için kullanılabilen konukevlerinden farklıdır. Bu merkezlerin, şiddete maruz kalan kadınların ve beraberindeki çocukların can güvenliği nedeni ile gizli olması, aynı şekilde kolay erişilebilir olması bu konuda önemli bir ilkeyi teşkil etmektedir.

Şiddete maruz kalan kadınlar, bahsi geçen kamu hizmetini almak istediklerinde kadınlar, kendilerine “konukevi” tercihinin sunulması ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Oysa ki, “konukevi”, kavram olarak “sığınak” ifadesinin içerdiği anlamı içermemektedir. Nitekim konukevi dendiğinde, kendilerinin kısa bir süre misafir edilebileceği, bir nevi sosyal tesis anlamına gelmektedir. Öyle ki, “sığınak” kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki tanımı, “çeşitli tehlikelerden korunmak için sığınılacak yer” iken, “**konukevi**” nin tanımı, “**resmi veya özel kuruluşların kendi görevlilerinin yararlanması için yaptırdığı konut**” olarak yapılmıştır. Bu durum, kadınların, konukevinin tam olarak ne olduğu, çay-kahve içecekleri ve bir birkaç gün kalacakları, sadece bir barınma yeri mi olduğu gibi bir anlam karmaşasına neden olmaktadır.

Sığınak, sığınmaevi ifadesi ise, tüm dünyada şiddete maruz kalan kadın ve çocukların sığınabileceği ve tüm dünyada kadına şiddete karşı yapılan kampanyalar ile anılan ve iç içe geçtiği bir kavram olarak, kadınların şiddetten, can güvenliğini sağlamak ve ihtiyaç duydukları sosyal ve hukuki destekleri alabileceği merkezler olarak bilinmektedir. Nitekim, uluslararası sözleşmelerin de bu terimi içerecek şekilde akdedilmesinin nedeni bu kavramın bu niteliği ile tüm dünyada bilinir olmasıdır. Ne yazık ki, bir tek Türkiye’de sığınaklar için konukevi ifadesi kullanmakta, günlük-pratik hayatta bu güçlükler neden olunmasına mahal verilmektedir.

Tüm dünyada, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların destek hizmeti alabileceği ve şiddetten kaçıp sığınabileceği bu yerler, İngilizcede “shelter” olarak ifade edilmektedir. Nitekim, İngilizce “shelter”, sığınak anlamına gelirken, dava konusu Yönetmelik’te düzenlenmiş olan “konukevi” ifadesinin İngilizcesi “guesthouse” olup bambaşka bir anlamı içermektedir.

Şiddet sonucu öldürülme tehlikesi ile yaşayan, ruhsal ve fiziksel olarak kalıcı zararlar gören kadın ve çocukların ihtiyacı da kaçıp sığınabilecekleri yerler, tüm dünyada ve Türkiye’de günlük hayattaki bilinirliği ile sığınaklardır. **Konukevi tanımı, geçiciliği, kısa süreli kalışı ve konuk olmayı vurgulamakta** oysa ki, **şiddete maruz kalan kadınlar ve çocuklar, gördüğü şiddet nedeni ile, yasal ve idari koruyucu-önleyici tedbirlerin alınmasına, yasalarda düzenlenen destek hizmetleri ile güçlenmeye ihtiyacı olan kişilerdir. Sığınaklar, konuk evlerinin aksine, şiddetten uzaklaşmak ve hayatta kalmak için can havliyle kaçtıkları yerler oldukları için sığınak olarak adlandırılmıştır.** Sığınaklar, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, şiddetten uzak ve bağımsız bir hayatı nasıl elde edebileceğinin stratejisini kurduğu, şiddetin yarattığı sosyal ve psikolojik etkilerin üstesinden gelmeyi kolaylaştırıcı destekler verilen mekanlardır.

Müvekkil’in, temel faaliyetlerinden biri sığınak faaliyeti olup, şiddete maruz kalan kadın ve çocuklardan başvuru almaktadır. Sığınak ihtiyacı nedeni ile Müvekkil Vakıf’a başvuruda bulunan **pek çok kadın, uygulamadaki, idari olarak konukevi ifadesinin yarattığı karmaşayı paylaşmaktadır.** Konuk evi ifadesi,

şiddet gören kadınlara, bu mekanlarda yasalarda düzenlenen rehberlik ve destek hizmetlerinin verileceği, şiddete karşı koruyucu ve önleyici tedbirlerin sağlanacağı mekanlar mı **yoksa sadece kısa bir süre kalabilecekleri, konuk olacakları bir barınma yeri mi olduğu konusunda sık sık karışıklık ortaya çıkarmaktadır.** Bu nedenledir ki, müvekkilin faaliyetini gerçekleştirdiği sığınak ile konukevinin aynı nitelikte faaliyet olduğu, konukevi olarak ifade edilen merkezlerde de çeşitli sosyal desteklerin sağlanması gerektiğine ikna olmamaktadırlar. Çünkü çoğunlukla, konukevi, kişilerin kafalarında başka bir anlamı çağrıştırmaktadır.

İdari olarak örgütlenme içinde kurumların koordinasyonu ve adlarının, kamu hizmetini alan kişilerde doğru bir anlamı çağrıştırmaması, kamu hizmetinin olması gerektiği gibi sunulması açısından çok önemlidir.

Örneğin; yaşlıların bir süre bakım gördüğü ve destek hizmeti aldığı **“bakımevi”** ile **“rehabilitasyon merkezi”** birbirinden farklıdır. Bakım evi, geçici bir barınma ihtiyacı ile kendisinin bir süre kalabileceği bir yer iken, rehabilitasyon merkezi çeşitli tedavilerin uygulandığı başka bir merkezdir. Nasıl ki birbirinden farklı iki işlevi olan bu merkezlere genel olarak **“bakım evi”** ya da daha genel olarak **“hastane”** demek doğru değilse ve rehabilitasyon hizmeti almaya ihtiyaç duyan kişiler açısından uygulamada, günlük hayatta karmaşa ve çeşitli pratik güçlükler neden oluyorsa, ve bu nedenden iki ayrı merkeze amaca uygun iki adlandırma yapılıyorsa, sığınaklara da konukevi denmesi aynı karışıklık ve güçlükler neden olması nedeni ile terimlerin doğru ve bu alanda akdedilmiş üst hukuk normlarına uygun olarak konması gerekmektedir.

Dava konusu Yönetmelik kapsamında, şiddet gören kadın ve beraberindeki çocukların geçici olarak yerleşeceği ve sosya, hukuki desteklerin alacağı yerlerin konukevi olarak tanımlanması sadece bu kamu hizmetine ihtiyaç duyan kadın ve beraberindeki çocukların değil aynı zamanda, bu merkezlerin kurulmasından, yerel ölçekte denetiminden, bu merkezler ile çalışılmasından sorumlu, dair yetkili ve görevli kişiler ile kolluk gibi kamu görevlileri bakımından da bir karmaşaya neden olduğu gerçektir. Bu karmaşa en çok bu merkezlerin gizli olması ilkesinin ihlal edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şöyle ki, konukevi ile ilgili herhangi bir gizlilik olması gerekliliği, ifadenin çağrışımından anlaşılmadığı için, pek çok kişi bu gizlilik kuralını ihlal etmektedir. **Örneğin, bu gibi yerlerin yapımı, açılmasını üstlenen belediye başkanları veya yerel ölçekte bu merkezler ile ilgilenen kaymakam, vali gibi kişiler, bu merkezlerin adresi, nerde olduğu belli olacak şekilde, önünde fotoğraf ektirmekte veya bu yapılara, tabela asılması söz konusu olmaktadır.** Bununla ilgili çeşitli haberler de basında yer almıştır.

Bu örnekleri içeren, basında yer alan çeşitli haberleri **EK-III** olarak sunarız.

Görülmektedir ki, iptali talep edilen düzenleme, oluşturduğu anlam karmaşası nedeni ile, kadına yönelik şiddet konusunda gerçekleştirilmesi gerekli kamu hizmetlerinin özen yükümlülüğüne uygun olarak hayata geçirilmesine de engel olmaktadır. Oysa ki, özellikle kadınlara ve çocuklara şiddet konusunda devletin kamu hizmetlerini ifa ederken, özen yükümlülüğüne uygun olarak hareket etmesi sadece iç mevzuat gereğince zorunlu değil, Türkiye'nin Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin de gereğidir.

B.3. Dava konusu Yönetmelik ilgili düzenlemesi, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun ile İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı olup, Yönetmelik düzenlemesinin yeniden, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Dava Konusu idari işlemin, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı olması nedeni ile, uluslararası bir sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girme sürecini de açıklamak isteriz. Önemle belirtmek isteriz ki, Dava konusu Yönetmelik çalışmalarının yapıldığı sırada, uluslararası alanda kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddete karşı mücadele etmek amacı ile oluşturulan İstanbul Sözleşmesi Türkiye Devleti tarafından 11 Mayıs 2011 tarihinde imzalanmış, bahsi geçen Sözleşme'ye Türkiye Devleti, 8 Mart 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/2816 Sayılı Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Onaylanması Hakkında Karar yer almıştır.

6284 Sayılı Aile'nin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun ise, 20 Mart 2012 tarih ve 28239 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, bu Kanun'un "Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler" başlıklı 1. Maddesi'nin, 2. Fıkrasının (a) bendinde Kanun'un uygulanması bakımından, İstanbul Sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı özellikli olarak belirtilmiştir.

Bununla birlikte, İstanbul Sözleşmesi, Sözleşme'nin yürürlüğe girme kuralını düzenleyen, 75. Madde kapsamında en az sekizi Avrupa Konseyi üyesi olan on devlet tarafından imzalanmasından sonra 1 Ağustos 2014 tarihinde taraf devletlerin iç hukukunda ve uluslar arası alanda yürürlüğe girmiştir.

Müvekkil Vakıf, 6284 sayılı Yasa'da atıfta bulunulan ve Türkiye Devleti'nin taraf olduğu 1 Ağustos 2014 tarihinde hem iç hukukta hem de uluslararası alanda yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleri ile çelişen dava konusu Yönetmelik'in ilgili düzenlemesinde yer alan konukevi tanımının değiştirilmesini ve Sözleşme'ye uygun olarak sığınak, sığınmaevi tanımının yapılmasını talep etmiştir. Nitekim, daha önce de Davalı İdare'ye bildirilen konu ile ilgili, İstanbul Sözleşmesi'nin 1 Ağustos 2014 tarihinde uygulanabilir, icrai kabiliyeti haiz bir üst hukuk belgesi olarak yürürlüğe girmesi ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkmış, bu nedenle Müvekkil vakıf, yaptığı idari başvuru ile, Davalı İdare'den bu yeni hukuki duruma uygun olarak, dava konusu Yönetmelik ilgili maddesinin uyumlu hale getirilmesini talep etmiştir. Davalı İdare; Müvekkil Vakıf'ın idari başvurusuna şu şekilde cevap vermiştir;

"(...) ilgilide kayıtlı yazınızda, 05.01.2013 tarih ve 28519 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te yer alan "konukevi" terimi ve tanımının İstanbul Sözleşmesi ile uyumlaştırılmasına ilişkin talebiniz yer almaktadır. Bahsi geçen Yönetmelik'te, "konukevi, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süre ile kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadinevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak olan yatılı sosyal hizmet kuruluşu" olarak tanımlanmıştır. Söz konusu tanımda "konukevi"nin geniş bir kapsamda ele alındığı değerlendirilmekle birlikte Bakanlığımızca kurumsal hizmetler ve 6284 Sayılı Kanun'un uygulanması kapsamında yürütülmekte olan araştırma projelerinin sonuçlanmasının ardından ilgilide kayıtlı

yazınızda yer alan taleplere ilişkin mevzuat düzenlemesi ayrıca değerlendirilecektir. (...)

Görülmektedir ki, Bakanlık, Müvekkil vakfın idari başvurusuna kaçamak yanıt vererek, üst hukuk normu ile uyumun sağlanması için gerekli değişikliklerin yapılması hakkında talebi zımnen reddeden fakat sonrada değerlendireceğini ifade edecek şekilde, konuyu belirsiz bir zaman aralığına atmıştır.

Müvekkil Vakıf'ın Davalı İdare'ye konuya ilişkin idari başvurusu ile Davalı İdare'nin 5 Kasım 2014 tarih ve 96559647-401-162328 Sayılı yazısını **EK-IV** olarak sunarız.

Söz konusu durum, hem üst hukuk normu olan İstanbul Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil etmekte hem de şiddete maruz kalan kadınların, destek alabileceği mekanizmaların, belirli, açık, kolay ulaşılabilir ve hukuka uygun olarak koordine edilmesi açısından son derece önemlidir.

Dava konusu Yönetmelik, sebep unsuru açısından hukuka aykırıdır. Şöyle ki, idari işlemler bir sebebe dayanır. Sebep unsuru, idareyi böyle bir idari işlem yapmaya yönelten nedenler anlamına gelmektedir. Kısacası, bir idari işlemin sebebi, o idari işlemde önce gelen, idareyi o idari işlemi yamaya sevk eden objektif hukuk kurallarınca belirlenmiş bir etkidir. İdari işlemin sebebi mevzuatta açıkça gösterilir.

Yukarıda açıklandığı üzere, Dava konusu Yönetmelik'in dayanağı 633 No'lu KHK ile birlikte, bu konuda düzenlenmiş normlar hiyerarşisi kapsamında Türkiye Devleti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, Anayasa, Kanun ve Tüzüktür.

Dava konusu Yönetmelik'in aykırı olduğu ileri sürülen İstanbul Sözleşmesi ile, yukarıda da ifade edildiği üzere, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Sözleşme'nin "Giriş" kısmında şu ifadelere yer verilmiştir:

*"Kadınlara yönelik her türlü şiddeti ve aile içi şiddeti kınayarak; Kadınlar ve erkekler arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleştirilmesinin kadınlara yönelik şiddeti önlemede anahtar bir unsur olduğunun bilincinde olarak, **kadınlara yönelik şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet şeklindeki yapısal niteliğinin** ve bu şiddetin, erkeklerle kıyaslandığında kadınları ikincil konuma zorlayan temel sosyal mekanizmalardan birisi olduğunun bilincinde olarak, **kadınlar ile kız çocuklarının, çoğunlukla aile içi şiddet, cinsel taciz, tecavüz, zorla evlendirme, sözde "namus" adına işlenen cinayetler gibi insan haklarını ciddi şekilde ihlal eden ve kadın erkek eşitliğini sağlamanın önünde büyük bir engel oluşturan şiddetin pek çok boyutuna maruz kaldıklarını büyük endişeyle dikkate alarak (...)** bu Sözleşme akdedilmiştir."*

Sözleşme'nin "Amaç" başlıklı 1. Maddesi kapsamında ise aşağıdaki düzenlemelere yer vermiştir;

"Kadınları her türlü şiddetten korumak, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınların güçlendirilmesi yolu dahil kadınlar ile erkekler arasındaki temel eşitliği teşvik etmek, Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve bu mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı bir çerçeve, politikalar ve tedbirler geliştirmek, kadınlara yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini teşvik etmek, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili işbirliğini sağlamak için kuruluşlara ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sağlamaktır."

Görülmektedir ki, kadına yönelik şiddet, buna karşı mücadelede önemli bir külliyyatın oluşturulması, şiddetle mücadelede kadınlara ve beraberinde şiddet gören çocuklarına önemli destek hizmetlerinin sağlanması için spesifik mekanizmaların kurulmasını gerektiren bir konudur. Bu nedenle bu alanda, devletlerin uymayı taahhüt ettikleri, uluslararası sözleşmeler, kanunlar yapılmakta, buna uygun olarak da ikincil mevzuat hazırlanmaktadır.

Önemle belirtmek isteriz ki, bu alanda akdedilmiş en son ve en kapsamlı uluslararası sözleşme İstanbul Sözleşmesi olup, bu alanda oluşturulmuş en özellikli ve kapsamlı sözleşme olma niteliğine sahiptir. Sözleşme'ye Türkiye Devleti'nin taraf olması nedeni ile de, uygulanmasında Anayasa'nın 90. Maddesi gözetilmelidir. Anayasa'nın 90. Ve 124. Maddeleri uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konmuş olan uluslararası sözleşmelere üst hukuk normu olarak kabul edilmeli ve kanunlar ile birlikte ikincil mevzuat da buna uygun olarak düzenlenmektedir.

İstanbul Sözleşmesi, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş olup, kanun hükmündedir. Bu nedenle normlar hiyerarşisi kapsamında daha altta olan tüzük ve yönetmelikler, kanunlara aykırı olamazlar. Nitekim, İstanbul Sözleşmesi'nin temel insan hakları ile ilgili bir sözleşme olması nedeni ile, kanunlar ile çelişki yaratan hükümler olduğu taktirde, kanunun üstünde olup, öncelikli uygulama alanına sahiptir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 23. Maddesi uyarınca;

"Sığınmaevleri: Taraflar, kadın ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma imkanı sunmak ve onlara ilişkin önceden önlem almak amacı ile yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınmaevleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır."

Yukarıda açıklandığı üzere, 1 Ağustos 2014 tarihinde **Türkiye'nin taraf olduğu, İstanbul Sözleşmesi'nin gereği nedeni ile**, Bakanlığınız tarafından yürütülen yönetmelik kapsamında sığınakların, "konukevi" olarak tanımlanması, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil ettiği gibi, **sığınaklarda verilen hizmetin**,

destek almak üzere giden kadınlara bakış açısını ve nihayetinde sığınakların kadınları güçlendirecek ve şiddetten uzaklaşmalarında etkili olması beklenen niteliğini olumsuz anlamda etkilemektedir ve bu başvuru merkezlerini kolay ulaşılabilir olmaktan çıkarmaktadır. Bu birbiri ile çelişen, uyumsuz mevzuatın, davalı Bakanlık tarafından giderilmesi ve üst hukuk normu olan **İstanbul Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.**

Bahsi geçen **tanım karışıklığı**, kadına yönelik şiddetle mücadele bakımından, gerek uluslararası mahkeme kararları ile gerekse de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereğince devletin pozitif yükümlülüğü olarak tespit edilmiş olan şiddete maruz **kalan kadın ve çocukların, şiddete karşı başvuru mekanizmalarının ulaşılabilir olması ilkesine de aykırılık oluşturmakta** ve dava dilekçemizde açıklandığı üzere, pratik olarak çeşitli engellemeler ve güçlülere neden olmakta, kamu hizmetinin özen yükümlülüğüne uygun olarak sunulmasının önüne geçmektedir. Pozitif yükümlülüğü uyarınca, devlet, başvuru mekanizmalarının idari yapısını, ulaşılabilir bir kamu hizmeti olarak sağlamak zorundadır.

Bu nedenle, dava konusu Yönetmelik'in 3. Maddesi'nin 1. Fıkrasının (i) bendinde yer alan, konu kevi tanımının, sığınak, sığınmaevi olarak değiştirilmesi gerekli olup, Sayın Dairenizden, ilgili madde düzenlemesini yukarıda sıraladığımız gerekçeler ile öncelikle yürütmesinin durdurulmasını ve yapılan yargılama sonunda iptal edilmesini talep ederiz

SONUÇ VE TALEP

:

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, Sayın Dairenizden, Yönetmelik kapsamında gerekli değişikliklerin yapılması amacı ile, 5 Ocak 2013 tarih ve 28519 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in, Tanımlar ve Kısaltmalar başlıklı 3. Maddesi'nin (i) bendinin, yargılama süresince yürütmesinin durdurulmasını, duruşma talebimizin kabulünü ve yapılan yargılama sonunda iptal edilmesini talep ederiz.

Saygılarımızla,
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vekilleri;

Avukat Çiğdem Hacısoftaoglu

Avukat Deniz Bayram

Ek 4

ASPB-ŞÖNİM'ler bilgi edinme başvurusu

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

ANKARA

26.06.2015

Konu: 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin ivedilikle gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

Sayı: 2015/436

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı olarak 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmaktayız. Kurumumuz İstanbul'da olmakla birlikte Türkiye'nin her yerinden şiddet gören kadınlar bize ulaşmakta, maruz kaldıkları şiddetten uzaklaşmak için sosyal, hukuki ve psikolojik destekler almaktadır. Şiddetten kurtulmak isteyen kadınlara daha doğru yönlendirme yapabilmek ve vakfımızdaki çalışmaların verimliliği için aşağıdaki soruların cevaplarının tarafımıza iletilmesini rica ederiz:

1. Haziran 2015 itibariyle Türkiye genelinde kaç tane Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) bulunmaktadır?
2. Mevcut ŞÖNİM'ler hangi illerde bulunmaktadır? ŞÖNİM bulunmayan illerde bu merkezlerin açılması yönünde herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır? Yapılmaktaysa bu çalışmalar nelerdir?
3. Mevcut ŞÖNİM'lerde kurulduğu tarihten bu yana
 - a. Kaç kadın ve kaç çocuk sığınak desteği almıştır? Bunların kaçının kabulü karakoldan, kaçının kabulü belediye danışma merkezlerinden ve kaçının kabulü ŞÖNİM üzerinden yapılmıştır?
4. Mevcut ŞÖNİM'lerde kurulduğu tarihlerden bu yana kaç kadın ve kaç çocuğa sosyal, hukuki, psikolojik destek ve eğitim, mesleki danışma destekleri verilmiştir? Bu başlıklar altında verilen hizmetler nelerdir? Bu hizmetler hangi görevliler tarafından sunulmaktadır?
5. ŞÖNİM'lerde hangi meslek gruplarından, kaç personel görev almaktadır?

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve cevaplarla bağlantılı olarak tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin eksiksiz olarak tarafımıza bildirilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Vakıf Başkanı
Esen Özdemir

Vakıf Başkan Yardımcısı
Açelya Uçan Karadeniz

Ek 5

ASPB-ŞÖNİM'ler bilgi edinme başvurusu / yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı: 93065208-622.03-113407
Konu: Bilgi Edinme Başvurunuz

ACELE ve GÜNLÜDÜR
27/07/2015

Esen ÖZDEMİR
(Katip Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23 D.7-8 Beyoğlu)
İSTANBUL

İlgi : 26.06.2015 tarihi ve 436 sayılı bilgi edinme başvurunuz.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı olarak 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmalar yapmakta olduğunuzu belirterek, ŞÖNİM'lere ilişkin sorularınıza cevap istediğiniz anlaşılmıştır.

Haziran 2015 tarihi itibarı ile Bakanlığımıza bağlı olarak 2012 yılında açılmış olan 14 ŞÖNİM' e ilave olarak 22 İlde ŞÖNİM açılması için Onay verilmiş olup faaliyete başlamaları yönünde çalışmalar devam etmektedir. Bahse konu 22 ŞÖNİM' in faaliyete geçmesiyle Ülkemizdeki ŞÖNİM sayısı 36' ya ulaşacaktır.

ŞÖNİM bulunan İller: Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon, Erzurum, Bingöl, Muş, Kilis, Elazığ, Sakarya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Isparta, Aksaray, Kars, Sivas, Adıyaman, Zonguldak, Tekirdağ, Erzincan, Gümüşhane, Eskişehir, Çorum, Manisa, Çanakkale, Uşak

ŞÖNİM' lerin 81 İlde yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Mevcut ŞÖNİM' lerden açılışlarından bu güne kadar ŞÖNİM' lerden toplam 1.159 erkek, 34.429 kadın, 9.726 çocuk yararlanmıştır.

ŞÖNİM' lerden 13.07.2015 tarihi itibarı ile açılışlarından bu güne kadar;

- 16.442 kişi psiko-sosyal (psikolojik ve sosyal açıdan destek ve danışmanlık hizmetleri) destek hizmetinden,
- 2894 kişi hukuki (hukuki danışmanlık ve ücretsiz avukat tahsisi için gerekli yönlendirme işlemleri) destek hizmetinden,
- 4298 kişi tıbbi (tıbbi destek ve tedaviye ihtiyacı olanlara tıbbi hizmet sağlanması) destek hizmetinden,
- 2275 kişi istihdam (istihdama ihtiyacı olan kişilere verilen danışmanlık ,rehberlik ve yönlendirme hizmetleri) destek hizmetinden,
- 257 kişi eğitim (eğitimi tamamlamak veya farklı konularda eğitim almak isteyenlere imkanlar ölçüsünde sağlanan eğitim desteği) hizmetinden,

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

663 kişi mesleki (meslek sahibi olmak isteyen kişilere sağlanan mesleki eğitim kursları) eğitim hizmetinden yararlanmıştır.

Bu hizmetler ŞÖNİM' lerde çalışan sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimci, sosyolog ve avukatlar tarafından mesleki formasyonları dahilinde uzmanlık alanlarına uygun olarak sağlanmıştır.

ŞÖNİM' ler de kadrolu ve geçici görevli 157, özel hizmet alımı yolu ile 245 olmak üzere toplam 402 kişi görev yapmaktadır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Faik YILDIRIM
Bakan a.
Basın ve Halkla İlişkiler
Müşaviri V.

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.

28.07.2015
my

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon :
e-posta : muzaffer.reisoglu@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : M. REİSOĞLU Bilgisayar İşletmeni
Fax :
Elektronik Ağ: www.aile.gov.tr

Ek 6

ASPB İstanbul İlk Adım Merkezi hakkında bilgi edinme başvurusu

06.07.2015, İstanbul

İVEDİDİR.

Sayı: 2015/439

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na

Sayın Yetkili,

03.07.2015 tarihinde Vakfımıza başvuruda bulunan bir kadına, sığınağa yerleşmek için başvurduğu Bahçelievler Polis Merkezi'nde çalışan memur tarafından "Avrupa Yakası'nda yer alan ilk adım merkezi'nin salgın hastalık nedeniyle tahliye edildiği ve sığınağa gitmek için Anadolu Yakası'ndaki polis merkezlerine başvuru yapılması gerektiği" bilgisi iletilmiştir. Bu görüşmeye istinaden öncelikle İstanbul Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi aranmış ve telefondaki kişi tarafından bu bilginin doğru olmadığı söylenmiştir. Vakfımızda başvuruyu alan sosyal çalışmacı tarafından aynı Bahçelievler Polis Merkezi aranmış ve durum hakkında bilgi talep edilmiştir.

Yine 03.07.2015 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde, polis memuru Vakıf yetkilimize, salgın hastalık nedeniyle ilk adım merkezi'nin tahliye edildiğini teyit etmiş, başvuran kadınların kendi imkânlarıyla Anadolu Yakası'na geçerek oradaki bir karakola gitmesi gerektiği bilgisini vermiştir.

Bu görüşmelerin ardından, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Aile İçi Şiddet Büro aranarak Bahçelievler Polis Merkezi'nde yaşanan yanlış uygulama bildirilmiştir. Ne var ki, ilk adım merkezi ile ilgili bilgi karışıklığı devam etmiş, Aile İçi Şiddet Büro yetkilisi, bahse konu İlk Adım Merkezi'nin tadilatta olduğunu, bu nedenle buraya yönlendirme yapılamadığını ifade etmiştir.

Aynı gün iletişime geçilen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Kadın Hizmetleri Birimi'nden bir yetkili ile görüşme yapılmış, konu hakkında bir bilgi olmadığı ve araştırılacağı söylenmiştir. Daha sonra yapılan görüşmede tekrar merkezin tadilatta olduğu bilgisi tarafımıza iletilmiştir.

Bu görüşmeler ışığında, Vakfımızın, İstanbul'da ev içi şiddete maruz kalan kadınlar ve beraberindeki çocuklardan çok sık olarak başvuru almakta olduğu ve bu merkez ile ilgili sağlıklı bilgiye, şiddete maruz kalan kadınların ve beraberindeki çocukların koordinasyonu için ivedilikle gerekli olduğundan, aşağıdaki sorularımızın, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun ve dilekçe hakkımız kapsamında tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.

SORULAR

:

1. İstanbul Avrupa Yakası'nda hizmet vermekte olan İlk Adım Merkezi'nin faaliyeti ne zaman (*hangi tarih itibari ile*) ve neden durdurulmuştur? İlk Adım Merkezi'nin geçici de olsa faaliyetinin neden durdurulduğuna ilişkin Bakanlığınız ve Bakanlığınız nezdindeki kurumlar arası idari yazışma, idari bilgilendirme yazısı ve kararların bir nüshalarının tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.
2. Bahsi geçen ilk adım merkezinin, faaliyette olmadığı süre içinde, Avrupa Yakası'ndaki karakollara, mülki amirliklere ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na sığınak ihtiyacı için başvuruda bulunan kadınların nereye yerleştirileceği ve koordinasyonun nasıl sağlanacağı konusunda Bakanlığınızın bir çalışması olmuş mudur? Bakanlığınız bu konuda, ŞÖNİM, Karakoç, İl Müdürlüğü, Mülki Amir ve ilgili kurumlara herhangi bir idari bildirimde bulunmuş mudur? Herhangi bir idari yazışma yapılmış mıdır? Vakfımızın da yönlendirme yapan bir kurum olması nedeni ile, ilgili tüm idari-resmi yazışma ve bildirimlerin tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.
3. Anadolu Yakası'nda hizmet vermekte olan İlk Adım Merkezi'nin yatak kapasitesi kaçtır?
4. Bahse konu ilk adım merkezinin faaliyette olmadığını göz önünde bulundurursak, Merkezin hangi tarihte yeniden faaliyete geçeceği hakkında bilginin tarafımıza verilmesini talep ederiz.
5. İlk Adım Merkezi'nin geçici olarak faaliyette olmadığı süreç içerisinde, merkezin karşıladığı ihtiyaç nasıl karşılanacaktır? Bu konuda Bakanlığınızın tahsis ettiği başka bir merkez bulunmakta mıdır? Gerekli bilgi ile birlikte konuya ilişkin tüm yazışma, karar ve bildirimlerin tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.

Vakfımızın, İstanbul'da yoğun olarak başvuru aldığı ve işbu dilekçe konusu merkeze ve ilgili diğer kurumlara sıklıkla yönlendirme yapmakta olduğu göz önünde bulundurularak, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların yönlendirilmesinde aksaklık, ikincil mağduriyetlerin önlenmesi için yukarıdaki sorularımızın, **ivedilikle, yazılı** olarak tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.

Saygılarımızla;
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı adına,
Öznur Subaşı

Ek 7

KSGM İlk Adım Merkezi hakkında / yanıt

GİZLİ
T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Sayı: 96559647-400-109127
Konu: Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'nın
Dilekçesi Hak.

15/07/2015

Mor Çatı Kadın Sığınma VAKFINA
(Katip Mustafa Çelebi Mahallesi Anadolu Sokak No:23/7-8 Beyoğlu-İSTANBUL)

İlgi: 06.07.2015 tarih ve 2015/439 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız incelenmiştir. Bu kapsamda; İstanbul İlinde, iki ilk kabul birimi, toplam 80 kapasite ile hizmet vermekte olup, ilk kabul birimlerinden biri bakım, onarım ve tadilat nedeni ile kısa süreliğine, geçici olarak sınırlı düzeyde hizmet vermiştir. Bahsi geçen bakım, onarım ve tadilat çalışması tamamlanmış olup hali hazırda her iki ilk kabul birimi de tam kapasite ile hizmetlerini yürütmeye devam etmektedir.

Öte yandan şiddet mağdurlarının ilk müracaatını alarak gerekli rehberlik ve yönlendirmeyi yapacak olan kuruluşlar kadın konukevleri ve ilk kabul birimleri olmayıp bu hizmetler ŞÖNİM, ŞÖNİM bulunmayan illerde ise Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından yürütüldüğünden, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların yönlendirilmesinde aksaklık ve ikincil mağduriyetin önlenmesi için, gerekli irtibatın bahsi geçen kuruluşlar ile sağlanması gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Kübra SERTKAYA
Bakan a.
Daire Başkanı

Güvenli Elektronik İmza
Aşılma Tarihi: 15.07.2015
K.S.

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

GİZLİ

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon :
e-posta : hatice.karakus@atile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : H. KARAKUŞ Uzman Yardımcısı
Fax :
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

Ek 8

ASPB İlk Adım Merkezi hakkında / yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı: 93065208-622.03-111527
Konu: Bilgi Edinme Başvurunuz

ACELE ve GÜNLÜDÜR
23/07/2015

Öznur SUBAŞI
(Katip Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23 D:7-8 Beyoğlu)
İSTANBUL

İlgi : 06.07.2015 tarih ve 439 sayılı bilgi edinme başvurunuz.

İstanbul ili Avrupa yakasında hizmet veren İlk Adım Merkezi'nin faaliyetinin durdurulduğu bilgisine ulaştığınızı belirterek bu konuda bilgi edinme talebiyle yaptığımız ilgi başvuru incelenmiştir.

İstanbul İlinde, iki ilk kabul birimi, toplam 80 kapasite ile hizmet vermekte olup, ilk kabul birimlerinden biri bakım, onarım ve tadilat nedeni ile kısa süreliğine, geçici olarak sınırlı düzeyde hizmet vermiştir. Bahsi geçen bakım, onarım ve tadilat çalışması tamamlanmış olup hali hazırda her iki ilk kabul birimi de tam kapasite ile hizmetlerini yürütmeye devam etmektedir.

Diğer taraftan şiddet mağdurlarının ilk müracaatını alarak gerekli rehberlik ve yönlendirmeyi yapacak olan kuruluşlar kadın konukevleri ve ilk kabul birimleri olmayıp bu hizmetler ŞÖNİM, ŞÖNİM bulunmayan illerde ise Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından yürütüldüğünden, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların yönlendirilmesinde aksaklık ve ikincil mağduriyetin önlenmesi için, gerekli irtibatın bahsi geçen kuruluşlar ile sağlanması gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Zeliha DAĞ
Bakan a.
Basın ve Halkla İlişkiler
Müşaviri V.

Güvenli Elektronik İmza.
Aslı ile Aynıdır.

23.07.2015

m

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon :
e-posta : muzaffer.reisoglu@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : M. REİSOĞLU Bilgisayar İşletmeni
Fax :
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

Ek 9

Sığınak bilgi edinme başvurusu

26.06.2015

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI KADIN HİZMETLERİ DAİRE
BAŞKANLIĞI'NA
ANKARA

Konu: 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin ivedilikle gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

Sayı: 2015/435

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı olarak 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmaktayız. Kurumumuz İstanbul'da olmakla birlikte Türkiye'nin her yerinden şiddet gören kadınlar bize ulaşmakta, maruz kaldıkları şiddetten uzaklaşmak için sosyal, hukuki ve psikolojik destekler almaktadır. Şiddetten kurtulmak isteyen kadınlara daha doğru yönlendirme yapabilmek için aşağıdaki soruların cevaplarının tarafımıza iletilmesini rica ederiz:

1. Mayıs 2015 tarihi itibari ile kurumunuza bağlı, belediyelere bağlı ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı kaç kadın sığınağı vardır ve bu sığınaklar hangi illerde bulunmaktadır?
2. Bu sığınakların kaçını ilkönce merkezi/istasyon sığınaktır? Türkiye genelinde kaç ilkönce adım merkezi/istasyon sığınak bulunmaktadır ve bunlar hangi illerde bulunmaktadır?
3. Bu sığınakların toplam kapasitesi ne kadardır?
4. Sığınaklarınızda kalan kadın ve çocuklara verilen hizmetler nelerdir?
5. Mevcut sığınaklarda çalışan görevli sayısı nedir? Bu görevlilerin icra ettikleri meslekler nedir? Sığınaklarda çalışanların kaçını sosyal hizmet uzmanı, kaçını psikolog, kaçını avukat, kaçını pedagoğ, kaçını çocuk psikoloğudur? Görev alan personeller mesleki donanımlarının yanı sıra kadına yönelik şiddetle mücadeleye ve şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara destek sunmaya ilişkin ne tür eğitimler almışlardır?
6. Bakanlığınıza bağlı bulunan sığınakların kuralları nelerdir? Bu kurallar ilkönce adım merkezi/istasyon sığınaklarda da geçerli midir?

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve cevaplarla bağlantılı olarak tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin eksiksiz olarak tarafımıza bildirilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğerkurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Vakıf Başkanı
Esen Özdemir

Vakıf Başkan Yardımcısı
Açelya Uçan Karadeniz

Ek 10

Sığınak bilgi edinme başvurusu / yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

ACELE ve GÜNLÜDÜR
27/07/2015

Sayı: 93065208-622.03-113425
Konu: Bilgi Edinme Başvurunuz

Esen ÖZDEMİR
(Katip Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23 D.7-8 Beyoğlu)
İSTANBUL

İlgi : 26.06.2015 tarih ve 435 sayılı bilgi edinme başvurunuz.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı olarak, 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmakta olduğunuzu belirterek, kadın sığınma evlerine ve ilk adım merkezlerine ilişkin sorularınıza cevap verilmesini istediğiniz anlaşılmıştır.

2015 yılı Haziran sonu itibariyle Bakanlığımıza bağlı 79 İlde 97 kadın konukevi 2603 kapasite ile hizmet vermektedir. Bunun yanında yerel yönetimlere bağlı 32 kadın konukevi 763 kapasite, sivil toplum kuruluşlarına bağlı 3 kadın konukevi 36 kapasite olmak üzere toplam 132 kadın konukevi 3402 kapasite ile hizmet vermektedir. Ayrıca yine 2015 yılı Haziran sonu itibariyle 24 İlde 25 ilk kabul birimi hizmet vermektedir.

Bilindiği üzere kadın konukevleri, 05 Ocak 2013 tarih ve 28519 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" kapsamında hizmetlerini yürütmekte olup kadın ve çocuklara yönelik verilecek hizmetler, kadın konukevlerinin kuralları ile personelin nitelikleri ve eğitimleri hakkında bilgi söz konusu Yönetmelikte yer almaktadır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Faik YILDIRIM
Bakan a.
Basın ve Halkla İlişkiler
Müşaviri V.

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.

28.07.2015
my

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Ek 11

Sağlık Bakanlığı'na 182 başvurusu

25.04.14,İstanbul

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI'NA

ANKARA

Sayı : 2014/362

Konu : Bakanlığınızın ulusal ve uluslar arası mevzuata aykırı uygulamaları hakkında bilgi verme ve bu uygulamanın sona erdirilmesi talebine ilişkin dilekçemizdir.

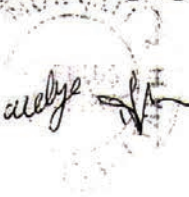
AÇIKLAMALAR

1. Hasta yakınları ya da arkadaşlarının Bakanlığınızca tarafından oluşturulan Alo 182 Randevu Hattı'nı arayarak hastalının randevu bilgilerine, sağlığı ve rahatsızlığı ile ilgili kişisel bilgilere ulaştıkları tarafımızca öğrenilmiş ve tespit edilmiştir. Bu durum, özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca koruma tedbiri olarak hakkında gizlilik kararı verilen ve tüm bilgileri gizlenen kadın ve çocukların randevu ile hastalık detaylarına ulaşılmasına sebebiyet vermesi, hayati bir problemi doğurmaktadır. Şiddet tehdidi altında bulunan kadının, bu yolla ne zaman nerede olacağı bilgisi öğrenülmesinin yanında, ulusal ve uluslararası sözleşmeler ile sıkı bir şekilde korunmakta hasta bilgilerinin (kişisel bilgilerin) korunması yükümlülüğüne de açık bir aykırılık teşkil etmektedir.
2. Kişisel sağlık bilgileri hastaların kişisel verileridir. Bunların toplanıp işlenmesi ancak hastanın rızasıyla olabilir. Başta Anayasa olmak üzere ulusal mevzuat ile İnsan Hakları Beyannamesi'nden Biyotıp Sözleşmesi'ne kadar uluslararası kurallar insanların sağlık bilgilerinin rızaları olmaksızın toplanamayacağı, işlenemeyeceği ve açıklanamayacağını belirtmektedir.
3. Anayasa'nın 20. maddesiyle temel koruma altında olan kişisel verilerin izinsiz açıklanması, Türk Ceza Yasası ile de yaptırıma bağlanmıştır. Ayrıca Biyotıp Sözleşmesi'nin: Özel Yaşam ve Bilgi Edinme Hakkı başlıklı 10. maddesine göre de "Herkes, kendi sağlığı hususundaki bilgilerle ilgili olarak, özel yaşamına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."
4. Tasarı halinde bulunan Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun'da ve Avrupa Birliğinin Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Yönergesi'nde hasta bilgilerinin hassas bilgi olarak kabul edildiği ve bu verilerin korunmasının çok sıkı kurallara bağlandığı, ifşasının yasaklandığı Bakanlığınızca da bilinmektedir.
5. Buna rağmen Bakanlığınız Alo 182 Randevu Hattı'ndaki görevli memurlarının ulusal ve uluslararası düzenlemeleri hiçe sayarak bir yakını hakkında bilgi almak isteyen kişilere hastanın randevu bilgilerini ve sağlık bilgilerini sorgusuzca vermesi hukuka açıkça aykırıdır.

6. Hakkında koruma kararı ve gizlilik kaydı bulunan kişilerin dahi bilgilerinin çok rahatlıkla veriliyor olması bu kişilerin yaşam hakkına da müdahale niteliğinde olup Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ve Anayasa'nın ilgili maddelerini ihlal etmektedir. Şiddet tehdidi altında olan ve tüm bilgileri gizlenen kadının, şiddet uygulayan tarafından Alo 182 Randevu Hattı'ndan kolayca randevu yeri ve saatini öğrenmesi sonucu hem yaşam hakkını ihlal edilmekte hem de kadın yaşadığı bu korku nedeniyle randevularına gidememekte ve sağlık desteğinden mahrum kalmaktadır.
7. Bu aykırı uygulamanın dışında, internet üzerinden alınan randevularda da gizli kayıt sahibi kadın ve çocuklar açısından hayati bir tehdit bulunmaktadır. İnternet üzerinden alınan randevularda kişiye ait bilgilere ulaşma ve bir hesap oluşturmanın kolay olması, tehdit altında bulunan gizli kayıt sahibi kadını tehlike altına sokmaktadır. İnternet hesabının parolasının mail veya telefona mesaj olarak atılması, korunan ve bilgileri gizlenen kadın ve çocuk için tehdit yaratmaktadır. Bu yolla, bilgileri gizli tutulan kadının bilgilerine kolayca ulaşabilen erkek, kadın ve çocukların yerini tespit edebilmektedir. Bu sebeple, özellikle gizli kayıt sahibi kadın ve çocukları için bilgilerin saklı tutulması adına Bakanlığınızca daha sıkı tedbirler almak zoruridir.
8. Konuya hassasiyetle yaklaşılarak bu hukuka aykırı uygulamanın ortadan kaldırılması amacıyla gerek genelge yayınlayarak gerekse de toplantılar düzenleyerek hasta bilgilerine ulaşma imkânına sahip personelin bilgilendirilmesi ve bu konudaki ulusal ve uluslararası mevzuata uygun davranışın denetlenmesi Bakanlığınızın sorumluluğunda bulunmaktadır. Hem tüm hastaların haklarını korumak hem de özel güvenlik tedbiri altında olan kadın ve çocuklarla ilgili hassasiyet göstermek için gerekli tedbirler ivedilikle alınmalıdır.
9. Bakanlığınızın gerekli tedbirleri almayarak, bu uygulamayı devam ettirmesi halinde kişilerin hem kişisel bilgilerinin/özel hayatın korunması hakkı ihlal edilmiş olacak hem de bu uygulamanın yaşam hakkı ihlaline varan sonuçları olacaktır. Bu nedenle gerekli tedbirlerin derhal alınması gerektiğini bilginize sunar, aksi takdirde gerek bu uygulamayı gerçekleştiren kişiler hakkında Türk Ceza Yasası'nın 135 vd maddeleri uyarınca suç duyurusunda bulunacağımızı ve bu uygulama nedeniyle de ulusal ve uluslararası alanda idari ve hukuki yollara başvuracağımızı bildiririz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Ek 12

Sağlık Bakanlığı'na 182 başvurusu / yanıt

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü

09.06.2014

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI - SAĞLIK BİLGİ
SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ - MHRS PROJE
YÖNETİMİ VE RAPORLAMA ÇM YÖNETİMİ
04.06.2014 10:38 - 67523305 / 2014-5181.3228 / 622.02

Sayı : 51317919-622.02/
Konu : Dilekçeniz Hk.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI
(Katip Mustafa Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23/7-8 Beyoğlu/İSTANBUL)

İlgi : 25.04.2014 tarihli ve 2014/362 sayılı dilekçeniz

“Ulusal ve Uluslararası mevzuata aykırı uygulamaları hakkında bilgi verme ve bu uygulamanın sona erdirilmesine ilişkin” ilgi dilekçeniz incelenmiştir.

Bakanlığımızca “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ile vatandaşlarımızın kaliteli sağlık hizmetine hakkaniyetle erişmelerini amaç edinen, insan odaklı bir sistem geliştirilmiş olup bu kapsamda olmak üzere vatandaşlarımızın hastaneye gitmeden, sıra beklemeden muayene randevusu olarak sağlık hizmetine erişebilmesi için Merkezi Hekim Randevu Sistemi’ni (MHRS) geliştirilmiştir. Bu sistem ile vatandaşlarımızı hak ettikleri kaliteli sağlık hizmetine daha kolay ulaşabilir hale getirdik.

MHRS ile tüm devlet hastanelerimize telefondan ve internetten muayene randevusu verilerek, bekleme sürelerini azaltılmak suretiyle hasta memnuniyetini artırılmıştır. Hastane ve hekim kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanarak daha kaliteli sağlık hizmeti sunmaya başladık. MHRS uygulaması ile bugüne kadar toplamda 157 milyon civarında randevu oluşturduk. 2014 verilerine göre Alo 182 ve internetten toplam 81 ilimizde günlük yaklaşık 350 bin randevu verilmiştir.

Vatandaşların sağlık bilgilerinin MHRS sisteminde tutulmaması nedeni ile dilekçenize konu olan; Alo 182 hattı üzerinden insanların sağlık bilgilerine ulaşma durumu söz konusu değildir. Sistemsel bir güvenlik açığı da söz konusu değildir. Kimlik doğrulaması yapılarak arayan vatandaşa sadece ileri tarihe olan randevusu hakkında bilgi verilmektedir. Mahrem sayılacak tek bilgi budur.

Projenin pilot uygulandığı dönemde vatandaşlara her bir randevu için şifre yerine geçen tekil bir kod verilmiştir. Ancak vatandaşlarımız bunu muhafaza etmekte zorlanmaktadırlar. Bu sistem ile vatandaşlarımızı hak ettikleri kaliteli sağlık hizmetine kolay ulaşabilir hale getirdik. Şifre yerine daha farklı yöntemler üzerinde çalışmalarımız devam etmektedir.

Aziziye Mah. Cinnah Cad. Kırkpınar Sok. No:20 Çankaya-Ankara
Tel: (0312) 408 39 00

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Beril EVİRGEN
Faks: (0312) 408 39 00

Bu belge (ben) ile ilgili olarak güvenli elektronik imza ile imzalandı. Elektronik ağ: www.saglik.gov.tr
Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 2c36dbc1-e16b-42a5-b95c-524d2191e0fa kodu ile erişebilirsiniz.

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü

Kimlik doğrulama sürecimizi vatandaşa yönlteceğimiz ilave sorularla destekleyeceğiz. Doğrulama neticesinde kişiye telefonda bilgi vermek yerine, sistemde kayıtlı bulunan cep telefonu veya e-posta adresine randevu bilgisinin gönderilmesi değerlendirilmektedir.

Hakkında koruma kararı ve gizlilik kaydı bulunan kişilerin ayrımının randevu sistemimizde yapılmasına yönelik analiz çalışmalarımız başlamıştır.

Sonuç olarak; MHRS kapsamında randevu bilgisi dışında hiçbir sağlık bilgisi bulunmamaktadır. Konunun hassasiyeti nedeniyle önerileriniz değerlendirilerek gerekli işlemler yapılacaktır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Dr. M. İkbal GÜLTEKİN
Bakan a.
Daire Başkanı

Dr. Beril Evirgen'in Aşılı Elektronik
İmzalıdır.
Muradiye SEVİMLİ
V.H.K.I.
04.06.2014

Aziziye Mah. Cinnah Cad. Kırkpınar Sok. No:20 Çankaya-Ankara
Tel: (0312) 408 39 00

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Beril EVİRGEN
Faks: (0312) 408 39 00

Bu belge, Beril Evirgen'in Sağlık Bakanlığı'na göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Elektronik ağı: www.saglik.gov.tr
Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 2c36dbc1-ef6b-42a5-b95c-524d2191e0fa kodu ile erişebilirsiniz.

Ek 13

1- Adalet Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu

ADALET BAKANLIĞI'NA

BİLGİ TALEP EDEN YETKİLİ KİŞİLER

: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
: Vakıf Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*

ADRES

: Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU

: 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme'nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR

:

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıdaki sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin, iç mevzuat ile yasal olarak uyumlaştırılması konusunda çalışmalar ve Sözleşmenin uygulanmasına dair sorularımız ve taleplerimiz aşağıda yer almaktadır.

Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, çekincesiz olarak, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir.

Bununla birlikte, 8 Mart 2012 Tarihi'nde 6284 Sayılı Yasa yürürlüğe girmiş olup, Yasa'nın 1. Maddesi'nin (b) bendi kapsamında, İstanbul Sözleşmesi'nin esas alınacağına ilişkin atıfta bulunulmuştur.

Bu nedenlerle;

1. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, uzmanların eğitimi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bakanlığınızın, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, uzmanların eğitimine ilişkin bir programı mevcut mudur? Bu kapsamda ilgili diğer Bakanlıklar ile işbirliği, program, resmi görüşme/yazışma yapılmış mıdır? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

2. Sözleşme'nin 19. Maddesi, taraf devletlere, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların anladıkları dilde destek hizmetlerinin sağlanması yükümlülüğünü düzenlemiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de başta Kürtçe, Arapça gibi dillerin yanı sıra, İngilizce, Almanca gibi daha yaygın kullanılan dillerde destek hizmetlerin sağlanması, broşürlerin hazırlanması, yasal mevzuatın bu dillerde erişiminin sağlanması, bu dillerde destek hizmet sunmaya yetkin personelin görevlendirilmesi konusunda herhangi bir çalışma, program, idari karar mevcut mudur? Bu kapsamda, ilgili diğer idari yapılar ve Bakanlıklar ile resmi yazışma/görüşme yapılmış mıdır? İlgili tüm idari karar, resmi yazışma, çalışma ve görüşlerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

3. Sözleşme'nin 30. Maddesi kapsamında, "Tazminat" yükümlülüğü düzenlenmiştir. İşbu yükümlülüğün, tazminat yükümlülüğünün, kadına yönelik şiddet alanında, spesifik ve somut bir hukuki talep olarak düzenlendiği açıktır. Bakanlığınızın, Tazminat yükümlülüğü kapsamında herhangi bir bütçe ayırma, bütçe tahsis etme veya buna ilişkin gerekli mali planları ve programları yapmak konusunda bir çalışması mevcut mudur? Bununla ilgili alınması gerekli idari kararlar alınmış mıdır? Konuya ilişkin tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.

4. Sözleşmenin 32. Maddesi kapsamında, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura mali veya idari yük olmaksızın feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki ve idari tedbirlerin alınması yönünde yükümlülük düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Bakanlığınızın bu yönde bir girişimi olacak mıdır? Zorla gerçekleştirilen evlilikler hakkında somut bilgiye sahip misiniz? Sözleşme gereğince bu evliliklerin feshi, iptali ve sonlandırılması konusunda ne tür yasal düzenlemeler yapılmıştır? Bu tedbirler hakkında alınmış idari bir karar mevcut mudur? Bu kararların tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

5. Sözleşme'nin 37. Maddesi kapsamında, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirlerin alınması hakkında yükümlülük düzenlenmiştir. İşbu yükümlülük nedeni ile, bahsi geçen kasıtlı davranışların, ceza hukuku kapsamında spesifik bir suç tanımlamasının yapılması için, Bakanlığınız tarafından, Sözleşme'ye uygun yasal uyumlaştırma çalışmaları mevcut mudur? Bu çalışmalar ne zaman başlatılmıştır? Bu yönde bir yasa tasarısı taslağı çalışması yapılmış mıdır? İlgili görüş, bilgi ve çalışmaların, idari yazışma ve kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

6. Sözleşmenin 41. Maddesi, Sözleşme kapsamında düzenlenen bazı şiddet ve suç biçimlerine yardım, yataklık ve girişimin ceza hukuku kapsamında spesifik bir suç olarak düzenlenmesini yükümlülük olarak düzenlemiştir. Bu kapsamda, Bakanlığınız tarafından başlatılan bir çalışma mevcut mudur? Sözleşme'nin bu bakımdan yasal uyumlaştırma sürecinde yapılan çalışmalar nelerdir? Bu yönde bir yasa tasarısı taslağı hazırlanmış mıdır? İlgili diğer idari birimler ile resmi yazışma ve görüşmeler yapılmış mıdır? Bakanlığınız tarafından konuya ilişkin yapılan çalışmaları, görüş ve ilgili tüm belgelerin, resmi yazışmaların ve idari kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

7. Sözleşme'nin 46. Maddesi kadına karşı işlenen suçlar kapsamında, cezaların belirlenmesi bakımından, ağırlaştırıcı sebepleri somut olarak düzenlemiştir. Bakanlığınızın bu konuda ilgili ceza yasasının, Sözleşme'ye uyumlaştırılmasını sağlamak üzere herhangi bir çalışması mevcut mudur? Bu çalışmalar ne zaman başlamıştır? Bakanlığınız tarafından ilgili idari birimler ile gerekli resmi yazışma ve görüşmeler yapılmış mıdır? Bu görüşmelerin sonuçları ne olmuştur? Konuya ilişkin tüm görüş ve bilgiler ile birlikte, çalışma, resmi yazışma ve görüşmeler ile alınan idari kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

8. Sözleşme'nin 54. Maddesi uyarınca; hukuki düzenlemenin yapılması üzerine başlatılmış bir çalışma, resmi yazışma mevcut mudur? Bunların ilgili alınan tüm karar, resmi yazışma ve çalışmaların tarafımızla yazılı olarak paylaşılmasını talep ederiz.

9. Sözleşme'nin "BÖLÜM VII – Göç ve Sığınma" başlıklı bölümü kapsamında yer alan, Madde 59, Madde 60 ve Madde 61'in uygulamaya geçirilmesi ile ilgili, usul ne olacaktır? Usul hâlihazırda mevcut olan göç ve sığınmacılıkla ilgili usul ve hukuka mı uygun olacaktır yoksa İstanbul Sözleşmesi ve kadına yönelik şiddet konusuna özel olarak yeni bir usul, yasal ve/veya idari düzenleme yapılacak mıdır? Bakanlığınızın bu konu ile ilgili bir çalışması, hazırlığı diğer Bakanlık ve/veya ilgili idari birimler ile resmi yazışması mevcut mudur? Konuya ilişkin bilginin ve ilgili tüm belgelerin ve yazışmaların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu
Vakıf Başkanı

Açelya Uçan Karadeniz
Başkan Yardımcısı

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI'NA

**BİLGİ TALEP EDEN
YETKİLİ KİŞİLER**

: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
: Vakıf Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*

ADRES

: Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU

: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (Bakanlık) bağlı olan idari birimler ile 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme'nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

SAYI

: 2014/373

AÇIKLAMALAR

:

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıdaki sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

SORULAR

:

A) Bakanlığınıza bağlı idari birimler hakkında aşağıdaki sorularımızın yazılı cevaplarının ve ilgili tüm belgelerinin tarafımıza iletilmesi hakkındaki taleplerimizi sunarız.

1. 6284 Sayılı Yasa kapsamında düzenlenen, Şiddet Önleme İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur ve halihazırda, Bakanlığınızın uygulaması kapsamında, pilot uygulama olarak başlatılmıştır. Yaklaşık 2 yıldır, bu merkezler, pilot uygulama olarak faaliyet göstermektedir. Bu pilot uygulamanın başlatılması ile Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu, idari bir karar ile lağvedilmiştir. Tüm Türkiye'de faaliyette olan SHÇEK faaliyetleri, pilot uygulama olan ŞÖNİM'ler ile karşılanmaya çalışılmaktadır.

Bu kapsamda;

- ŞÖNİM'lerin pilot uygulamasının sonuçları, değerlendirilmesi hakkında Bakanlığınız tarafından yapılmış bir çalışma mevcut mudur? Pilot uygulamanın değerlendirmesi ne olmuştur? Bununla ilgili bir değerlendirme yazısı var mıdır? İlgili görüşlerin, çalışmaların, resmi yazışmaların ve araştırmaların tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.

- ŞÖNİM'lerin pilot uygulaması ne zaman sona erecektir? ŞÖNİM'ler tüm Türkiye'de bölge, il ve/veya ilçe bazında kurulacak mıdır? ŞÖNİM'lerin pilot uygulamasının devamı, pilot

uygulanmasının sonlandırılması veya ŞÖNİM'lerin bölge, il ve/veya ilçe bazında kurulmaya devam etmesi konusunda Bakanlığınız tarafından alınmış idari bir karar mevcut mudur? Bu konu ile ilgili tüm belge, karar ve yazıların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

- Bakanlığınız bünyesinde, Aile İrşat Büroları, Aile Avukatlığı birimlerinin kuruluşu hakkında idari karar, resmi yazıların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

- Türkiye çapında, "Aile" konusunda destek veren tüm idari veya kamu vakıf ve/veya derneğin, kamu tüzel kişiliği haiz ve kamu tüzel kişiliği haiz olmayan tüm idari kurum ve kuruluşların listesinin tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.

B) 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin, iç mevzuat ile yasal olarak uyumlaştırılması konusunda çalışmalar ve Sözleşmenin uygulanmasına dair sorularımız ve taleplerimiz aşağıda yer almaktadır.

Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, **çekincesiz olarak**, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir.

Bununla birlikte, 8 Mart 2012 Tarihi'nde 6284 Sayılı Yasa yürürlüğe girmiş olup, Yasa'nın 1. Maddesi'nin (b) bendi kapsamında, İstanbul Sözleşmesi'nin esas alınacağına ilişkin atıfta bulunulmuştur.

Bu nedenlerle;

1. Sözleşme'nin 8. Maddesi kapsamında, Sözleşme kapsamında her türlü şiddeti önleme ve bununla mücadeleye ilişkin bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların uygulanması için, taraf devlet tarafından, yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis edilmesi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Bakanlığınızın bütçesi İstanbul Sözleşmesi yürürlüğe girdikten sonra yeniden düzenlenmiş midir? Saltlıkla kadına yönelik şiddetle mücadele için Bakanlığınızca ayrılan bütçe nedir? Son bütçe planlamasının yapıldığı ve Bakanlığınıza ilgili bütçenin tahsis edildiği tarihten bu yana, Bakanlığınız tarafından bu ilgili bütçeden hangi kalemler için harcamalar yapılmıştır? Bununla ilgili resmi yazışmalar, idari kararlar ve ilgili tüm belgelerin tarafımıza gönderilmesini talep ederiz.
2. Sözleşme'nin 11. Maddesi kapsamında düzenlenen, veri toplama ve araştırma yükümlülüğü, Bakanlığınızın hangi idari birimi tarafından koordine edilecektir? ŞÖNİM'lerin, işbu 11. Madde kapsamında herhangi bir yasal sorumluluğunu mevcut mudur? Mevcut olacak mıdır? ŞÖNİM'lere bu yasal yükümlülük hakkında bilgilendirme, yapılması amacı ile resmi yazı yazılmış mıdır? İşbu madde kapsamında ŞÖNİM'lerin bir yasal sorumluluğu olacaksa, hâlihazırda pilot uygulama olan ŞÖNİM'ler bu sorumluluğu yerine getirebilecek yeterliliğe sahip midir? Bu kapsamda idari olarak kapasite artışına gidilecek midir? Konu ile ilgili tüm resmi yazı, idari karar ve ilgili tüm belge ve görüşlerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
3. Sözleşme'nin 14. Maddesi kapsamında, eğitim-öğretim malzemelerinde, kadın erkek eşitliği, kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konuların yer almasını yükümlülük olarak düzenlemiştir. Bakanlığınızın, bu konu ile ilgili herhangi bir idari kararı mevcut mudur? Resmi çalışması olmuş mudur? Konu ile ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığı ile resmi görüşmelerde bulunmuş mudur? Konu ile ilgili Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği mevcut mudur? Eğitim ve öğretim malzemelerinde bu konuların yer alması konusunda resmi çalışmalar başlatılmış mıdır? Konu ile ilgili tüm idari karar, resmi yazışma, görüş ve ilgili tüm bilgi ve belgelerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
4. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, uzmanların eğitimi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bakanlığınızın, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, uzmanların eğitimine ilişkin bir programı

mevcut mudur? Bu kapsamda başta kolluk güçlerinin bağlı olduğu İç İşleri Bakanlığı olmak üzere, ilgili diğer Bakanlıklar ile işbirliği, program, resmi görüşme/yazışma yapılmış mıdır? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

5. Sözleşme'nin 19. Maddesi, taraf devletlere, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların anladıkları dilde destek hizmetlerinin sağlanması yükümlülüğünü düzenlemiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de başta Kürtçe, Arapça gibi dillerin yanı sıra, İngilizce, Almanca gibi daha yaygın kullanılan dillerde destek hizmetlerin sağlanması, broşürlerin hazırlanması, yasal mevzuatın bu dillerde erişiminin sağlanması, bu dillerde destek hizmet sunmaya yetkin personelin görevlendirilmesi konusunda herhangi bir çalışma, program, idari karar mevcut mudur? Bu kapsamda, ilgili diğer idari yapılar ve Bakanlıklar ile resmi yazışma/görüşme yapılmış mıdır? İlgili tüm idari karar, resmi yazışma, çalışma ve görüşlerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
6. Sözleşme'nin 23. Maddesi, sığınma evi başlığını taşımaktadır. Sözleşme'nin resmi çevirinde de "Sığınma Evleri" olarak geçmektedir. İlgili iç mevzuatta, sığınaklar, sığınma evleri, "konukevi" olarak yer almaktadır. Bilindiği üzere, konukevi, Türk Dil Kurumu'nun tanımı ile "*resmî veya özel kuruluşların kendi görevlilerinin yararlanması için yaptırıldığı konut, misafirhane*" dir. Bununla ilgili Bakanlığınızca, iç mevzuatın düzeltilerek, konukevinin, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak sığınak olarak düzeltilmesi gerekmektedir. Bununla ilgili bir çalışma, idari bir karar mevcut mudur? İlgili belgelerin, yazışmaların tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.
7. Sözleşme'nin 25. Maddesi kapsamında, tecavüz kriz merkezleri ve cinsel şiddet yönlendirme merkezleri kurulması konusunda taraflara yükümlülük yüklenmiştir. Bununla ilgili Bakanlığınız 'da herhangi bir çalışma, idari karar, araştırma mevcut mudur? Bununla ilgili alanda çalışan kadın örgütleri ile işbirliğiniz olacak mıdır? Bu merkezlerin ve destek hizmetlerin spesifik olarak yapılandırılması ile ilgili tüm idari karar, resmi yazışma, çalışma ve araştırmaların tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.
8. Sözleşme'nin 30. Maddesi kapsamında, "Tazminat" yükümlülüğü düzenlenmiştir. İşbu yükümlülüğün, tazminat yükümlülüğünün, kadına yönelik şiddet alanında, spesifik ve somut bir hukuki talep olarak düzenlendiği açıktır. Bakanlığınızın, Tazminat yükümlülüğü kapsamında herhangi bir bütçe ayırma, bütçe tahsis etme veya buna ilişkin gerekli mali planları ve programları yapmak konusunda bir çalışması mevcut mudur? Bununla ilgili alınması gerekli idari kararlar alınmış mıdır? Konuya ilişkin tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.
9. Sözleşmenin 32. Maddesi kapsamında, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura mali veya idari yük olmaksızın feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki ve idari tedbirlerin alınması yönünde yükümlülük düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Bakanlığınızın bu yönde bir girişimi olacak mıdır? Zorla gerçekleştirilen evlilikler hakkında somut bilgiye sahip misiniz? Sözleşme gereğince bu evliliklerin feshi, iptali ve sonlandırılması konusunda ne tür tedbirler alınmıştır. Bu tedbirler hakkında alınmış idari bir karar mevcut mudur? Bu kararların tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.
10. Sözleşme'nin 37. Maddesi kapsamında, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirlerin alınması hakkında yükümlülük düzenlenmiştir. İşbu yükümlülük nedeni ile, bahsi geçen kasıtlı davranışların, ceza hukuku kapsamında spesifik bir suç tanımlamasının yapılması için, Bakanlığınız tarafından, Sözleşme 'ye uygun yasal uyumlaştırma çalışmaları mevcut mudur? Bu çalışmalar ne zaman başlatılmıştır? Bu yönde bir yasa tasarısı taslağı çalışması yapılmış mıdır? İlgili görüş, bilgi ve çalışmaların, idari yazışma ve kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

11. Sözleşmenin 41. Maddesi, Sözleşme kapsamında düzenlenen bazı şiddet ve suç biçimlerine yardım, yataklık ve girişimin ceza hukuku kapsamında spesifik bir suç olarak düzenlenmesini yükümlülük olarak düzenlemiştir. Bu kapsamda, Bakanlığınız tarafından başlatılan bir çalışma mevcut mudur? Sözleşme'nin bu bakımdan yasal uyumlaştırma sürecinde yapılan çalışmalar nelerdir? Bu yönde bir yasa tasarısı taslağı hazırlanmış mıdır? İlgili diğer idari birimler ile resmi yazışma ve görüşmeler yapılmış mıdır? Bakanlığınız tarafından konuya ilişkin yapılan çalışmaları, görüş ve ilgili tüm belgelerin, resmi yazışmaların ve idari kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
12. Sözleşme'nin 46. Maddesi kadına karşı işlenen suçlar kapsamında, cezaların belirlenmesi bakımından, ağırlaştırıcı sebepleri somut olarak düzenlemiştir. Bakanlığınızın bu konuda ilgili ceza yasasının, Sözleşme'ye uyumlaştırılmasını sağlamak üzere herhangi bir çalışması mevcut mudur? Bu çalışmalar ne zaman başlamıştır? Bakanlığınız tarafından ilgili idari birimler ile gerekli resmi yazışma ve görüşmeler yapılmış mıdır? Bu görüşmelerin sonuçları ne olmuştur? Konuya ilişkin tüm görüş ve bilgiler ile birlikte, çalışma, resmi yazışma ve görüşmeler ile alınan idari kararların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
13. Sözleşme'nin 54. Maddesi uyarınca; hukuki düzenlemenin yapılması üzerine başlatılmış bir çalışma, resmi yazışma mevcut mudur? Bunların ilgili alınan tüm karar, resmi yazışma ve çalışmaların tarafımızla yazılı olarak paylaşılmasını talep ederiz.
14. Sözleşme'nin "BÖLÜM VII – Göç ve Sığınma" başlıklı bölümü kapsamında yer alan, Madde 59, Madde 60 ve Madde 61'in uygulamaya geçirilmesi ile ilgili, usul ne olacaktır? Usul hâlihazırda mevcut olan göç ve sığınmacılıkla ilgili usul ve hukuka mı uygun olacaktır yoksa İstanbul Sözleşmesi ve kadına yönelik şiddet konusuna özel olarak yeni bir usul, yasal ve/veya idari düzenleme yapılacak mıdır? Bakanlığınızın bu konu ile ilgili bir çalışması, hazırlığı diğer Bakanlık ve/veya ilgili idari birimler ile resmi yazışması mevcut mudur? Konuya ilişkin bilginin ve ilgili tüm belgelerin ve yazışmaların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.
15. Sözleşme'nin 65. Maddesi kapsamında kişisel veriler, Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilmesi Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşme'ye atıf yapılmıştır. Buna göre, yürürlükte olan 6284 Sayılı Yasa, 6284 Sayılı Yasa'nın ikincil mevzuatı, 5 Ocak 2013 tarihli ve 28519 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında verilerin kaydı, korunması ile ilgili hükümler bu Sözleşmelere uygun mudur? Bununla ilgili bir uyumlaştırma yapılacak mıdır? Bakanlığınızın konu ile ilgili bir hazırlığı, çalışması ve diğer Bakanlık ve idari kurumlar ile resmi yazışmaları mümkün olmuş mudur? Yürütülmesinden Bakanlığınızın sorumlu olduğu iç mevzuat bahsi geçen Sözleşmelere uygun mudur? Konu ile ilgili bilgi ve tüm belge ile resmi yazışmaların tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz. Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu
Vakıf Başkanı

Açelya Uçan Karadeniz
Başkan Yardımcısı

3- Dışışleri Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu

DIŞIŞLERİ BAKANLIğINA

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
YETKİLİ KİŞİLER : Yönetim Kurulu Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*
ORTAK ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU : Dışışleri Bakanlığı'na (Bakanlık) bağlı olan idari birimler ile 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme'nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşığıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövölen, ırzına geçölen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşığıda Bakanlık'ınıza yönelttiğimiz sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin, iç mevzuat ile yasal olarak uyumlaştırılması konusunda çalışmalar ve Sözleşmenin uygulanmasına dair sorularımız ve taleplerimiz aşığıda yer almaktadır.

Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, çekincesiz olarak, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, "her türlü şiddet eyleminin failleri ve mağdurlarıyla ilgilenen uzmanlara bu tür şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurun ihtiyaç ve haklarının yanı sıra ikinci kez mağdur olmasının nasıl engelleneceğine ilişkin" uzmanların eğitimi yükümlölüğu düzenlenmiştir. Bakanlığınızın, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak;

- 1) Sözleşmenin 66. Maddesinde bahsedilen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO) üyelerinin seçimi ile ilgili;
 - a- Nasıl bir yöntem izlenmiş ve bugüne kadar hangi adımlar atılmıştır?
 - b- Bu adımlar atılırken, Sözleşmenin 9. Maddesi ışığında kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının katılımının ne kadar sağlanmıştı?
- 2) Sözleşmenin 11. maddesinde yer aldığı üzere, Bakanlığınız uluslararası işbirliğinin teşviki ve uluslararası kıyaslamayı mümkün kılmak için Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO)'na aktarmak üzere İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren şiddet ve benzer eylemlerle ilgili bilgi ve veri toplamakta mıdır? Bunlarla ilgili anket çalışmalarına başlamış mıdır?
- 3) Bakanlığınız, Sözleşmenin 62. maddesinin 5. fıkrasında değinildiği gibi kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele alanında Sözleşmeye taraf olmayan üçüncü devletlerle ikili veya çoklu anlaşmalar imzalanması için girişimlerde bulunmuş mudur? Üçüncü Devletlerin konuyla ilgili entegrasyonu için çalışmalar yapılacak mıdır?
- 4) Bakanlığınız, Sözleşmenin 71. Maddesinin 2. Fıkrasında tavsiye edildiği üzere, Sözleşme hüküm ve ilkelerini güçlendirmek, tamamlamak ve uygulamasını kolaylaştırmak amacıyla diğer Devletlerle ikili veya çoklu anlaşma imzalamaya hazırlığı içinde midir? Belirtilen amaçlara yönelik uluslararası alanda ne gibi yöntemler izlenecektir?

SONUÇ VE TALEP: Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

4- Emniyet Genel Müdürlüğü İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
YETKİLİ KİŞİLER : Yönetim Kurulu Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*
ORTAK ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8 Beyoğlu/İstanbul

KONU : Emniyet Genel Müdürlüğünün görev ve yükümlülükleri kapsamındaki işleyişiyle ilgili olarak,1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme (İstanbul Sözleşmesi)nin, iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıda Genel Müdürlüğüne yönelttiğimiz sorular,doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, çekincesiz olarak, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir.

Bu sözleşmenin Amaç başlıklı 1.maddesi:

Bu Sözleşmenin amaçları şunlardır:

- kadınları her türlü şiddetten korumak ve kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddeti önlemek, kovuşturmak, ortadan kaldırmak;
- kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve, kadınların güçlendirilmesi yoluyla da dahil olmak üzere, kadın ve erkek arasındaki somut eşitliği teşvik etmek;
- kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağdurlarını korumak ve bu kişilere destek vermek için kapsamlı bir çerçeveyi, politikaları ve tedbirleri tasarlamak;

- d. kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirmek;
- e. kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütünsel bir yaklaşımı benimsemeye yönelik etkili bir işbirliği yapmaları için örgütlere ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sağlamak.

Yine sözleşmenin, 18.maddesi:

1-Taraf Devletler, bütün mağdurları daha öte şiddet fiillerine karşı korumak için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2-Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 20. ve 22. maddelerinde ayrıntısıyla sıralanan genel ve özel yardım hizmetlerine atıfta bulunmayı da kapsayacak şekilde, Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin mağdur ve tanıklarının korunması ve desteklenmesinde, iç hukuk kuralları doğrultusunda, yargı, cumhuriyet savcıları, kolluk kuvvetleri, yerel ve ulusal yetkililer dahil ilgili devlet kuruluşları ve yanı sıra hükümet dışı örgütler ve ilgili diğer örgütler ve yapılar arasında etkili bir işbirliğinin oluşturulması için uygun mekanizmaların mevcudiyetini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

Şeklinde olup, Emniyet Genel Müdürlüğünün; sosyal ve genel düzenle ilgili kanun, nizam ve emirlerin yapılmasını sağlamak, kanunların suç saydığı fiillerin oluşmaması için önlemler almak, uygulamak, suç soruşturmalarını yürürlükte olan kanun ve mevzuata uygun şekilde yapmak olarak tanımlanan adli ve idari görevleri kapsamında İstanbul Sözleşmesi hükümlerini, iç tüzüklerine ve çalışma ilkelerine uydurmak üzere çalışmalar yapması ve sözleşmenin uygulanırılığını sağlaması yükümlülüğü, bu sözleşme genel hükümlerinin gereğidir.

Bu nedenle aşağıda Sayın Genel Müdürlüğünüzün faaliyetleri ve Vakfımızın amaçları doğrultusunda aşağıda yazılı sorularımızın 4982 sayılı kanun hükümleri gereğince yanıtlanmasını talep ederiz.

1-Sözleşmenin **Devlet yükümlülükleri ve gereken özeni gösterme sorumluluğu** başlıklı 5.maddesi

5-1-Taraf Devletler kadına yönelik herhangi bir şiddet eylemiyle ilişkilendenmekten kaçınır ve devlet adına hareket eden devlet yetkililerinin, görevlilerinin, organlarının, kurumlarının ve diğer aktörlerin bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlar.

Genel Müdürlüğünüze bağlı birimlerde bu maddelerin uygulanması, izlenmesi açısından, herhangi bir genelge ,sirküler değişikliği yapılmış mıdır? Genel Müdürlüğünüz birimlerinde meydana gelen her türlü şiddet olayları şikayetlerinin niteliğisayısı, sonuçları açısından yapılmış bir istatiki çalışma var mıdır? Bu çalışmalara ilişkin, yazışma, bilgi ve belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

2-Sözleşme'nin **Uzmanların Eğitimi** başlıklı 15. Maddesi

1-Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin mağdurlarıyla veya failleriyle ilgilenen uzmanlara, bu tür bir şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurların hakları ve ihtiyaçlarının yanı sıra ikincil mağduriyetin nasıl önleneceği hakkında uygun eğitimi sağlar veya bu eğitimleri güçlendirir.

2-Taraf Devletler bu Sözleşme kapsamındaki şiddet vakalarıyla ilgili başvuruların daha kapsamlı

ve gerektiği gibi ele alınmasını sağlamak üzere 1. fıkrada bahsedilen eğitimin şekilde kurumlar arası eşgüdümlü çok-taraflı işbirliği hakkında eğitimi içermesini teşvik eder.

Hükmü gereği, Genel Müdürlüğünüzce İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, kadına yönelik şiddet alanında kolluk güçlerinin eğitimi ile ilgili çalışma yapılmış mıdır? Konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı ile program, resmi görüşme/yazışma yapılmış mıdır? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

3-Sözleşmenin **Genel yükümlülükler** başlıklı 49. maddesi

2-Taraf Devletler, bu Sözleşme'de tanımlanan suçların etkili biçimde soruşturulmasını ve kovuşturulmasını sağlamak üzere, temel insan hakları ilkelerine uygun biçimde ve cinsiyetlendirilmiş şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak, gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Ve **Acil Müdahale Önleme ve Koruma** başlıklı 50.maddesi

1-Taraf Devletler bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerine karşı, sorumlu kolluk kuvvetlerinin mağdurlara yeterli ve acil koruma sunarak derhal ve gerektiği gibi müdahale etmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2-Taraf Devletler, sorumlu kolluk kuvvetlerinin bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin önlenmesi ve bunlara karşı koruma sağlanması için, önleyici operasyonel tedbirlerin alınması ve delillerin toplanması da dahil, anında ve gerektiği gibi müdahale etmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Hükümleri gereği Genel Müdürlüğünüzce ne gibi tedbirlerin alındığı, ilgili birimler ve ile yapılmış program, resmi yazışma alınmış idari karar, görüş ve ilgili tüm belge ve bilgilerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

22.10.2014

İÇ İŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

YETKİLİ KİŞİLER : Vakıf Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*

ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU : 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usulüne uygun olarak taraf olduğu "**Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin** (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması ile ilgili olarak Genel Müdürlüğünüzün faaliyet ve çalışmalarını hakkında 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve ilgili belgelerin kanunda tanımlanan süre içinde gönderilmesi talebi hakkındadır.

SAYI : 2014/....

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.*

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıdaki sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

SORULAR

:

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe Sözleşme, Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince uyarınca artık Türkiye iç hukukunun bir parçası olmuştur. Dolayısıyla yürürlükteki yasalarla sözleşme hükümleri arasında çıkabilecek uyuşmazlıklarda doğrudan sözleşmedeki kuralların uygulanması gerekmektedir.

Kaldı ki, 20 Mart 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un "Amaç, kapsam ve temel ilkeler"i düzenleyen 1. maddesinin 2/a fıkrasında; "Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında... Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır." Hükmü ile yasanın uygulanmasında sözleşme hükümlerinin esas alınacağını açıkça belirtmektedir.

Tüm bu nedenlerle aşağıdaki sorular çerçevesinde gerekli hizmetlerin verilmesine derhal başlanmalıdır.

1. Sözleşme'nin 59. Maddesi kapsamında, ikametgah durumu eşinin ya da partnerinin ikametgahına bağlı olan şiddet mağdurları için evliliğin ya da birlikteliğin süresine bakılmaksızın bağımsız ikamet izni verilmesi ve sınır dışı edilme işlemlerinin de bağımsız ikametgah izni için başvurularına olanak sağlayacak şekilde bekletilmesi için sözleşmeye taraf ülkeler gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alma yükümlülüğünü üstlenmiştir. Belirtilen taahhütlerin yerine getirilmesi amacıyla ne gibi kararların alındığı, ilgili birimlerin bu konuda yönetmelik, genelge, özelge vb. ile aydınlatılıp aydınlatılmadığı, varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma olup olmadığı konusunda bilgi verilmesini talep ederiz. Ayrıca bu konuda sınır dışı işlemlerini gerçekleştirilen kurumlara yapılan bildirimlerin ve yapılan çalışmaların bir örneğinin gönderilmesini, herhangi bir çalışma ya da bildirim yapılmadı ise ne şekilde ve ne zaman bildirim yapılacağıнын bildirilmesini talep ederiz.

2. Evlilik amacıyla başka bir ülkeye götürülen ve ikamet ettiği yerdeki ikamet durumunu kaybeden mağdur kadınların haklarının geri kazanılması için alınan hukuki ve diğer önlemler nelerdir?

3. Sözleşme'nin 60. Maddesi kapsamında, toplumsal cinsiyete dayalı sığınmacı başvuruları ve bu başvurulara mülteci statüsü verilmesi ile ilgili müdürlüğünüzün ve buna bağlı birimlerin yaptığı çalışmalar nelerdir? Uygulamayı geciktirmeyecek şekilde ilgili birimleri bu konuda yönetmelik, genelge, özelge vb. ile aydınlatma girişimleriniz var mıdır? Varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma var mıdır? Sözleşme kapsamında herhangi bir mülteci başvurusu alınmış mıdır? Alınmışsa ya da alınması durumunda nasıl bir hukuki süreç işleyecektir.?

4. Sözleşme de öngörülen uluslararası korumanın sağlanması amacıyla sözleşmeye taraf diğer ülkeler ile herhangi bir işbirliği çalışması başlatılmış mıdır? Mülteci statüsü tanınma sürecine ve diğer taraf ülkelerle işbirliğine yönelik olarak ayrı bir işbirliği sözleşmesi imzalanacak mıdır? Bu konuda başlatılan ya da başlatılması planlanan bir çalışma mevcut mudur? Bu çalışmaların ne zaman uygulamaya başlayacağı ve mültecilik statüsüne ilişkin başvuru ve kabul usullerini içeren bilgiler kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır?

5. Sözleşmenin 61. Maddesi kapsamında şiddet mağduru kadınların yaşam riski bulunan, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya maruz kalan kadınların gönderilmemesi amacıyla ne gibi tedbirler aldığınızı, bu konuda kendi birimleriniz içinde ya da başka birimlerle yazışmalarınızın olup olmadığını, Türkiye'ye sığınan kadınlarla ilgili olarak bu Sözleşme kapsamında ne gibi çalışmalar yürütüldüğünü, Sözleşme ile üstlenilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla halihazırdaki uygulamalarınızın neler olduğu ve bu amaçla yapılan çalışmaların aşaması ve uygulanma süreci hakkında bilgi verilmesini talep ederiz.

6. Sözleşme kapsamında her türlü şiddeti önleme ve bununla mücadeleyle ilişkin bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların uygulanması için, taraf devlet tarafından, yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis edilmesi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Sığınmacılarla ilgili olarak ayrı bir bütçenin düzenlenip düzenlenmediği ve bu konuda bir talebiniz olup olmadığı ya da olup olmayacağı hakkında bilgi vermenizi,

7. Sözleşme'nin 59. 60. ve 61 maddeleri uyarınca sığınmacı ya da mülteci olarak ülkemizde bulunan ve 61. Madde kapsamında ülkelere gönderilemeyecek olan kadınların barınma, güçlendirme, iş bulmaları ve yanlarında bulunan çocukların eğitim almaları için ne gibi çalışmalar yürütüldüğü ve bu konudaki ihtiyaçların karşılanması amacıyla bir düzenlemenin yapılıp yapılmadığı ya da ne zaman yapılacağı konusunda bilgi vermenizi talep ederiz.

8. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, uzmanların eğitimi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Genel müdürlüğünüz bünyesinde çalışan uzmanların İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak eğitimine ilişkin bir programı mevcut mudur? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

9. Sözleşme'nin 19. Maddesi, taraf devletlere, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların anladıkları dilde destek hizmetlerinin sağlanması yükümlülüğünü düzenlemiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de başta Kürtçe, Arapça, Ermenice gibi dillerin yanı sıra, İngilizce, Almanca gibi daha yaygın kullanılan dillerde destek hizmetlerin sağlanması, broşürlerin hazırlanması, yasal mevzuatın bu dillerde erişiminin sağlanması, bu dillerde destek hizmet sunmaya yetkin personelin görevlendirilmesi konusunda herhangi bir çalışma, program, idari karar mevcut mudur? Bu kapsamda, ilgili diğer idari yapılar ve Bakanlıklar ile resmi yazışma/görüşme yapılmış mıdır? İlgili tüm idari karar, resmi yazışma, çalışma ve görüşlerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

10. Sözleşme'nin 30. Maddesi kapsamında "Tazminat" yükümlülüğü düzenlenmiştir. İşbu yükümlülüğün, tazminat yükümlülüğünün, kadına yönelik şiddet alanında, spesifik ve somut bir hukuki talep olarak düzenlendiği açıktır. Sığınmacı ve mülteci statüsündeki kadınlar için Genel Müdürlüğünüzün tazminat talebinde bulunabilmeleri amacıyla herhangi bir bütçe ayırma, bütçe tahsis etme veya buna ilişkin gerekli mali planları ve programları yapmak konusunda bir çalışması mevcut mudur? Bununla ilgili alınması gerekli idari kararlar alınmış mıdır? Konuya ilişkin tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.

11. Sözleşmenin 32. Maddesi kapsamında, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura mali veya idari yük olmaksızın feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki ve idari tedbirlerin alınması yönünde yükümlülük düzenlenmiştir. Bu konuda uygulamayı geciktirmeyecek şekilde ilgili birimleri bu konuda yönetmelik, genelge, özelge vb. ile aydınlatma girişimleriniz var mıdır? Varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma var mıdır? Mülteci ve sığınmacı statüsündeki kadınların bu tür talepleri için Genel Müdürlüğünüzün herhangi bir desteği olacak mıdır?

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Müdürlüğünüzden ve ilgili birimlerden aşağıdaki sorularımızın yazılı cevaplarının ve ilgili tüm belgelerinin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu

Vakıf Başkanı

Açelya Uçan Karadeniz

Başkan Yardımcısı

6- İçişleri Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu

İÇ İŞLERİ BAKANLIĞI'NA

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
YETKİLİ KİŞİLER : Yönetim Kurulu Başkanı *Seda Çavuşoğlu*,
Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan Karadeniz*
ORTAK ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU : İ İşleri Bakanlığı'na (Bakanlık) bağlı olan idari birimler ile 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme'nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörölen süreler dâhilinde aşığıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövölen, ırzına geçölen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşığıda Bakanlık'ınıza yönelttiğimiz sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin, iç mevzuat ile yasal olarak uyumlaştırılması konusunda çalışmalar ve Sözleşmenin uygulanmasına dair

sorularımız ve taleplerimiz aşağıda yer almaktadır. Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, çekincesiz olarak, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, "her türlü şiddet eyleminin failleri ve mağdurlarıyla ilgilenen uzmanlara bu tür şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurun ihtiyaç ve haklarının yanı sıra ikinci kez mağdur olmasının nasıl engelleneceğine ilişkin" uzmanların eğitimi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bakanlığınızın, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, kadına yönelik şiddet alanında kolluk güçlerinin eğitimi ile ilgili çalışma yapmış mıdır? Konuya ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve diğer Bakanlıklar ile işbirliği, program, resmi görüşme/yazışma yapılmış mıdır? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

7- Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
VEKİLLERİ : Av. Çiğdem Hacisoftaoğlu, Av. Deniz Bayram
ORTAK ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak,
No:23 D:7-8, Beyoğlu, İstanbul

KONU : Milli Eğitim Bakanlığı'na (Bakanlık) bağlı olan idari birimler ile 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usule uygun olarak taraf olduğu Avrupa Konseyi Ev İçi Şiddet ve Kadın Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesine Dair Sözleşme'nin iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması hakkında, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereğince ve bu Kanun'un 11. Maddesinde öngörülen süreler dâhilinde aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve sorularımız ile ilgili belgelerin *ivedilikle* gönderilmesi hakkında taleplerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıda Bakanlık'ınıza yönelttiğimiz sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi'nin, iç mevzuat ile yasal olarak uyumlaştırılması konusunda çalışmalar ve Sözleşmenin uygulanmasına dair sorularımız ve taleplerimiz aşağıda yer almaktadır.

Bilindiği üzere, İstanbul Sözleşmesi, 24 Kasım 2011 tarihinde, Türkiye tarafından, çekincesiz olarak, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usule uygun olarak taraf olunmuş bir sözleşmedir. Sözleşme'nin 14. Maddesi kapsamında, eğitim-öğretim malzemelerinde, kadın erkek eşitliği, kalıplaşmış toplumsal cinsiyet roller, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konuların yer almasını yükümlülük olarak düzenlemiştir. Bakanlığınızın, bu konu ile ilgili herhangi bir idari kararı mevcut mudur? Resmi çalışması olmuş mudur? Konu ile ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile resmi görüşmelerde bulunmuş mudur? Konu ile ilgili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği mevcut mudur? Eğitim ve öğretim malzemelerinde bu konuların yer alması konusunda resmi çalışmalar başlatılmış mıdır? Konu ile ilgili tüm idari karar, resmi yazışma, görüş ve ilgili tüm bilgi ve belgelerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Ek 14

1- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / ASPB yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

ACELE ve GÜNLÜDÜR

01/10/2014

Sayı: 93065208-622.03-145649

Konu: Bilgi Edinme Başvurunuz

Seda ÇAVUŞOĞLU
(Katip Mustafa Çelebi Mah. Anadolu Sok. No: 27/7-8)
Beyoğlu/İSTANBUL

İlgi : 05/09/2014 tarihli ve 11931 sayılı bilgi edinme başvurunuz.

Bakanlığımıza yapmış olduğunuz ilgi başvurunuz incelenmiş olup, başvurunuz ile ilgili olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüz ile yapılan yazışma sonucunda; ŞÖNİM'ler halen Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon illerinde olmak üzere 14 ilde faaliyet göstermektedir.

Kadına yönelik şiddet konusunda gündem yaratarak konuya ilişkin kamuoyunda bilgi ve farkındalığı arttırmak amacıyla her yıl "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü" çerçevesinde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir. Bu kapsamda 25 Kasım 2013 tarihinde "**25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü Çalıştayı**" düzenlenmiş olup, söz konusu çalıştayda Bakanlığımıza bağlı 14 pilot ilde hizmet vermekte olan ŞÖNİM'lerin yürüttüğü çalışmalar ve ŞÖNİM taslak yönetmeliği görüşleri paylaşılmıştır.

Bahse konu çalıştaya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri ve ŞÖNİM temsilcileri ile belediyeler, STK ve diğer kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri tarafından katılım sağlanmış ve devam eden hizmet ile ilgili sorunlar paylaşılmış ve sorunların çözümüne yönelik bilgi paylaşımı gerçekleştirilmiştir.

Genel Müdürlüğümüzce gerçekleştirilen bahse konu çalıştay sonrasında işleyişle ilgili sıkıntıların çözümüne ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Bakanlığımız Bilgi İşlem Daire Başkanlığı iş birliği ile 2012 yılı içerisinde "KSGM Bilgi Sistemi" kurulmuş olup, ŞÖNİM' ler tarafından 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve uygulanmasına ilişkin veriler ile ŞÖNİM hizmetlerine ilişkin veriler bu sisteme kaydedilmektedir.

1 Ağustos 2014 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) uygulanmasına yönelik olarak ilgili kamu kurumlarla üst düzey katılımlı bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonrasında Sözleşme gereğince Kurumlara düşen yükümlülükler ve kurumların uygulamalarına yönelik idari işlemler ve mevzuat oluşturma çalışmaları başlatılmıştır. Başlatılmış olan bahse konu çalışmaların tamamlanmasıyla oluşturulması planlanan mevzuatın belirlenmesi sonrasında talep ettiğiniz bilgilerin tarafınıza iletilebileceği değerlendirilmektedir.

05.01.2013 tarih ve 28519 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadın Konuquevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te "konukevi, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon : 312 705 53 08
e-posta : makbule.uygur@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : M. UYGUR Bilgisayar İşletmeni
Fax : 312 705 53 49
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınmağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşu" olarak tanımlanmıştır. Söz konusu tanımda konukevi, geniş bir kapsamda ele alındığından Bakanlığımızca bu konuda herhangi bir mevzuat düzenlemesine gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Selami GÜDER
Halkla İlişkiler Müşaviri

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon : 312 705 53 08
e-posta : makbule.uygur@aile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : M. UYGUR Bilgisayar İşletmeni
Fax : 312 705 53 49
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIğI
Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

Sayı : 68807390-522.00-2014/7171940
Konu : Dilekçe/AK İstanbul Sözleşmesi-
GREVIO

08.12.2014

MOR ÇATI KADIN SİğINAğI VAKFI

İlgi:

- a) Eşitlik İzleme Kadın Grubu'nun 11.11.2014 tarihli dilekçesi,
- b) Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın 18.11.2014 tarih ve 386/387 sayılı dilekçesi,
- c) Kadınlarla Dayanışma Vakfı'nın 18.11.2014 tarihli dilekçesi,
- d) Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği'nin 19.11.2014 tarihli dilekçesi.

Eşitlik İzleme Kadın Grubu'nun (EŞİTİZ) 11.11.2014 tarihli, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ile Kadınlarla Dayanışma Vakfı'nın 18.11.2014 tarihli ve Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği'nin 19.11.2014 tarihli ve "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nin (İstanbul Sözleşmesi) denetim mekanizması olarak işlev görecek "Kadınlara yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele konusunda Uzmanlar Grubu" (GREVIO) üyelerinin seçim süreci ile Taraf Ülkeler Komitesi'ne dair yazıları alınmış olup, konuya ilişkin değerlendirme izleyen maddelerde sunulmaktadır:

1. GREVIO üyelerinin seçilme kuralları Avrupa Konseyi (AK) Delegeler Komitesi'nin 19 Kasım 2014 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.

GREVIO'ya aday sunulması için son başvuru tarihi 2 Mart 2015 olarak belirlenmiştir.

2. İstanbul Sözleşmesi hükümlerine göre GREVIO için sunulacak adaylıkların incelenmesi Taraf Ülkeler Komitesi'nce yapılacaktır.

Sözleşme'de ayrıca, Taraf Ülkeler Komitesi'nin, Sözleşmeye taraf ülkelerin temsilcilerinden oluşacağı kayıtlıdır (Madde 67).

Strazburg'da gerçekleştirilecek Taraf Ülkeler Komitesi toplantılarına katılımın seçimlerden sonra da düzenli biçimde gerçekleştirilmesi ve ilgili kurumlarla eşgüdümün sağlanması bakımından gerektiğinde resmi yazışmaların yapılabilmesi gibi hususlar dikkate alındığında, diğer AK Sözleşmeleri'nin büyük çoğunluğunda da olduğu üzere, Taraf Ülkeler Komitesi'ne ilgili ülkelerin Strazburg'da AK nezdindeki Daimi Temsilciliklerince katılım sağlanacağını beklenmesi gerçekçi olacaktır.

3. İstanbul Sözleşmesi hükümleri, GREVIO için aday gösterilecek uzmanların yüksek ahlaki değerlere sahip; insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet, mağdurlara yardımcı olma veya onları koruma konularında yetkinlikleri kabul edilmiş veya Sözleşmenin kapsadığı alanlarda mesleki deneyimi olan ve gerekli düzeyde yabancı dil bilgisine sahip kişiler arasından seçilmesini gerekli kılmaktadır.

Seçim kurallarına göre her ülke en fazla 3 aday gösterebilmekte, ancak aynı ülkeden iki aday seçilememektedir.

GREVIO üyeliği için, yukarıdaki koşullar çerçevesinde ülkemizce gösterilecek aday(lar)a ilişkin süreç, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın eşgüdümünde yürütülecektir.

Bilgilerini saygılarımla rica ederim.

Kıvılcım KILIÇ
Bakan Adına
Elçi
Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları
Genel Müdür Yardımcısı

Ek: Dilekçe Örnekleri (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı için)

Dağıtım:

Gereği:

Eşitlik İzleme Kadın Grubu
Kadınlarla Dayanışma Vakfı
Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözüml
Derneği
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Bilgi:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - Avrupa
Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - Kadının
Statüsü Genel Müdürlüğü

3- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Adalet Bakanlığı yanıt

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 65357616/2015-622.03-02/74/3376
Konu : Başvuru

11/05/2015

BİLGİ EDİNME BÜROSUNA

İlgi : 24/04/2015 tarihli ve 82280670-2015/1370-1539/4049 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde gönderilen; Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması veya uygulanmasına ilişkin Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfının 19/03/2015 tarihli Bilgi Edinme talebi incelenmiştir.

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 32 nci maddesinde; zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura malî veya idarî bir yük getirmeksizin feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukukî veya diğer tedbirlerin alınması hususu düzenlenmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 151 inci maddesinde, kendisinin veya yakınlarından birinin hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutularak evlenmeye razı edilmiş eşin, evlenmenin iptalini dava edebileceği, iptal davası açma hakkının, iptal sebebinin öğrenildiği veya korkunun etkisinin ortadan kalktığı tarihten başlayarak altı ay ve her hâlde evlenmenin üzerinden beş yıl geçmekle düşeceği,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 ve devamı maddelerinde de, kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılamaya veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimselerin, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirleri belirtilmiş, ayrıca adli yardım kararından dolayı devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerinin tahsilinin, adli yardımdan yararlananın mağduriyetine neden olacağı mahkemece açıkça anlaşılması halinde, mahkemenin, hükümde tamamen veya kısmen ödemedi muaf tutulmasına karar verebileceği,

Hususları hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yapılan tüm bu açıklamalar neticesinde, taraf olduğumuz ve İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 32 nci maddesi ile mevcut mevzuat hükümlerinin genel olarak uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

Vekaletler Caddesi No: 6 06659 Bakanlıklar/ANKARA Ayrıntılı bilgi için irtibat : N.DURMUŞ Memur
Tel : (0312) 414 60 17 Faks : (0312) 418 18 40
E-posta : kanunlar@adalet.gov.tr Elektronik Ağ : http://www.kgm.adalet.gov.tr

Başvuruda belirtilen diğer hususlar ise Bakanlığımız görev alanına girmemektedir.
Keyfiyetin ilgiliye bildirilmesini rica ederim.

Glnur İNANIR ŞANLI
Tetkik Hâkimi
imza

Vekaletler Caddesi No: 6 06659 Bakanlıklar/ANKARA Ayrıntılı bilgi için irtibat : N.DURMUŞ Memur
Tel : (0312) 414 60 17 Faks : (0312) 418 18 40
E-posta : kanunlar@adalet.gov.tr Elektronik Ağ : <http://www.kgm.adalet.gov.tr>

4- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / ASPB yanıt

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Sayı: 45680432-622.03-59790

15/04/2015

Konu: İstanbul Sözleşmesi -Bilgi Talebi

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFINA
(Katip Mustafa Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23 D:7-8 Beyoğlu)
İstanbul

İlgi : 31/03/2015 tarihli ve 7633179 sayılı yazı

İlgi yazı ile Dışişleri Bakanlığı tarafından tarafımıza iletilen dilekçeniz incelenmiş olup söz konusu dilekçede yer alan hususlara ilişkin hazırlanan bilgi notu ekte sunulmaktadır. Bilgilerinizi rica ederim.

Gülser USTAOĞLU
Bakan a.
Genel Müdür V.

EKLER :

1- Bilgi Notu

DAĞITIM :

Gereği:

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFINA

Bilgi:

Dışişleri Bakanlığına - Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

Elektronik İmza
ile Aynıdır
16.04/2015
Şengül KUYUMCU
Şengül Kuyumcu

**MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TARAFINDAN İSTANBUL SÖZLEŞMESİ
KAPSAMINDA TALEP EDİLEN BİLGİLER**

Soru 1) Sözleşmenin 66. maddesinde bahsedilen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO) üyelerinin seçimi ile ilgili:

a- Nasıl bir yöntem izlenmiş ve bugüne kadar hangi adımlar atılmıştır?

b- Bu adımlar atılırken, Sözleşmenin 9. maddesi ışığında kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının katılımını ne kadar sağlanmıştır?

Cevap 1) Ülkemizin GREVIO adayının seçim yöntemi, 19 Kasım 2014 tarihli Avrupa Konseyi Delegeler Komitesinin “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet Uzman Grubu Üyelerinin seçim prosedürleri hakkında kurallara ilişkin CM/RES (2014)43 Sayılı Kararı” göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, Sözleşmede yer alan sivil toplum kuruluşları ile Sözleşme'nin uygulanmasında işbirliği yapılmasına ilişkin hüküm, kararda yer alan “şeffaflık ve rekabete açık bir aday belirleme süreci” ve Dışişleri Bakanlığı ile yapılan istişare sonucunda; STK'ların sürece dahil olmaları hususunda STK'ların görüşünün alınmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda, 9 Aralık 2014 tarihinde Bakanlığımız ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü web sitelerinde birer duyuru yayınlanmış; STK'lardan “STK'ların sürece dahil olmalarına” ilişkin görüş istenilmiştir.

STK'lardan alınan görüşler de değerlendirilerek ülkemizin GREVIO adayının bir kurul marifetiyle belirlenmesine ve söz konusu kurulun sekretaryasının Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesine karar verilmiştir. Söz konusu kurulda TBMM'nin ilgili komisyonlarından (Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Türk Grubu, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu), ASPB, Dışişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'ndan birer temsilci ile 3 sivil toplum kuruluşunun (STK) yer alması uygun görülmüştür. Kurulda yer alan STK'lar 22 Aralık 2014 tarihinde Ankara'da düzenlenen toplantı esnasında yine STK'lar tarafından belirlenmiştir.

Söz konusu Seçici Kurul tarafından 8 Ocak 2015 tarihinde yapılan toplantı sonrası 9 Ocak- 4 Şubat 2015 tarihleri arasında web sitemizde yapılan duyuru ile aday başvuruları alınmıştır. Alınan başvurular seçici kurul tarafından değerlendirilmiş olup ülkemizin GREVIO adayı Prof. Dr. Feride ACAR olarak belirlenmiştir.

Soru 2) Sözleşmenin 11. maddesinde yer aldığı üzere, Bakanlığınız, uluslararası işbirliğinin teşviki ve uluslararası kıyaslamayı mümkün kılmak için Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO)'na aktarmak üzere İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren şiddet ve benzer eylemler

ilgili bilgi ve veri toplamakta mıdır? Bunlarla ilgili anket çalışmalarına başlanmış mıdır?

Cevap 2) Bakanlığımız ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bünyesinde kadına yönelik şiddet ile ilgili veri ve bilgi toplama konusunda yapılan çalışmalar aşağıda yer almaktadır:

- “Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında belirlenen sorumlu kuruluşlar ve işbirliği kuruluşlarının gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin bilgiler üçer aylık dönemler halinde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından derlenerek Başbakanlığa sunulmaktadır.
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 15/1-a maddesinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) görevleri arasında “Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak” sıralanmaktadır. Bu doğrultuda Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararlarına ilişkin verilerin girildiği “Web Tabanlı Yazılım Modülü” geliştirilmiş olup, Kanunun yürürlüğe girmesinden bu yana söz konusu modüle Bakanlığımıza bağlı ŞÖNİM ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından düzenli olarak veri girişi yapılmaktadır.
- Bakanlığın merkezi veri sistemi olarak kullanılan Yönetim Bilgi Sistemi (YBS) içerisinde Bakanlığımıza bağlı kadın konuklevleri ve ilk kabul birimlerinden hizmet alan kadınlara ilişkin bilgiler kayıt altına alınmaktadır.
- ŞÖNİM’lerden hizmet alan kişilere yönelik bilgilerin yer aldığı “ŞÖNİM Veri Sistemi”ne ŞÖNİM’lerde çalışan kullanıcılar tarafından veri girişi yapılmakta olup, söz konusu veri sistemlerinin birleştirilmesi yönünde çalışmalara devam edilmektedir.
- Aile içi şiddet sonucu yaralanan ve ölen kadın verileri İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından kayıt altına alınmakta olup söz konusu veriler düzenli olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir.
- Bakanlığımız ile Adalet Bakanlığı arasında 6284 Sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarına ilişkin veri paylaşımının sağlanması amacıyla işbirliği çalışmaları sürdürülmektedir.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Avesa İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından işbirliği ile uygulanan “Elektronik Destek Sistemi Pilot Uygulaması” kapsamında, güvenlik butonu kullanımları ile ilgili veriler düzenli olarak Genel Müdürlüğümüz ile paylaşılmaktadır.
- 2008 yılında ilki gerçekleştirilen “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”nın 2013-2014 yıllarında tekrarlanarak son 5 yıl içerisinde yürütülen politika ve programların etkilerinin değerlendirilmesi yoluyla şiddet

yaygınlığındaki farklılaşmanın anlaşılması amaçlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yürütülen araştırmanın sonuçları, 30 Aralık 2014 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Araştırmanın özet raporu basılmış olup nihai raporu ise basım aşamasındadır. Nihai Raporun basımının tamamlanmasının ardından araştırma sonuçları, gerek Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü web sitesinde gerekse Türkiye İstatistik Kurumu web sitesinde yayınlanacaktır. Ayrıca kadına yönelik şiddetle daha etkili bir şekilde mücadele etmek ve konuya yönelik yeni politika ve programların geliştirilmesine imkân sağlamak amacıyla 2015 yılı içerisinde "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması İleri Analiz Çalışması"nın gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Etki Analizi Projesi yürütülmektedir. Söz konusu proje ile aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olaylarının önlenmesine yönelik olarak Kanun kapsamında verilen kararların şiddet mağduru, şiddet uygulayanlar ve kanun uygulayıcıları dikkate alınarak etki ve etkinliğinin değerlendirilmesi, ayrıca şiddet mağduru ve şiddet uygulayanlara ilişkin bilgi edinilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın nihai raporuna ilişkin revizyon çalışmaları devam etmektedir.
- "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015", kapsamında tüm tarafların katılımı ile yılda 2 kez düzenlenen toplantılarla izleme ve değerlendirilme gerçekleştirilmektedir.

Soru 3) Bakanlığınız Sözleşmenin 62. maddesinin 5. fıkrasında değinildiği gibi kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele alanında Sözleşmeye taraf olmayan üçüncü devletlerle ikili veya çoklu anlaşmalar imzalanması için gerekli işlemlerde bulunmuş mudur? Üçüncü Devletlerin konuyla ilgili entegrasyonu için çalışmalar yapılacak mıdır?

Cevap 3) Sözleşmenin 62. maddesinin 5. fıkrası bulunmamakla birlikte, 62. maddesinin 4. fıkrasında "Taraflar, 18. madde 5. paragraf¹ kapsamındaki mağdurların korunmasını kolaylaştırmak amacıyla üçüncü devletlerle ikili ve çoklu anlaşmaların yürürlüğe konmasını da içeren, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadeleyi, gerektiğinde, üçüncü ülkelerin yararlandığı kalkınma amaçlı yardım programlarına entegre etmeye çaba gösterir" ifadesi yer almaktadır.

Bu kapsamda, Bakanlığımız diğer ülkelerle işbirliği içinde olmakla beraber henüz konu ile ilgili ikili veya çoklu anlaşma imzalanmamıştır.

Soru 4) Bakanlığınız, Sözleşmenin 71. maddesinin 2. fıkrasında tavsiye edildiği üzere Sözleşme hüküm ve ilkelerini güçlendirmek, tamamlamak ve uygulamasını kolaylaştırmak amacıyla diğer Devletlerle ikili veya çoklu anlaşma imzalama

¹ Sözleşmenin 18. maddesinin 5. fıkrasında "Taraflar, uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak, konsolosluk ile diğer koruma ve destek hizmetlerini vatandaşlarına ve söz konusu korumaya hak kazanan diğer mağdurlara sağlamak üzere gereken yasal ve diğer önlemleri alır" ifadesi yer almaktadır.

hazırlığı içinde midir? Belirtilen amaçlara yönelik uluslararası alanda ne gibi yöntemler izlenecektir?

Ülkemiz, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda diğer ülkelerle her konuda işbirliğini devam ettirmektedir. Bu kapsamda ülke ziyaretleri düzenlenmesi, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması, Avrupa Konseyi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu toplantıları başta olmak üzere uluslararası toplantılara katılım sağlanması, bilgi ve belge paylaşılması gibi faaliyetler yürütülmektedir. Önümüzdeki süreçte bu işbirlikleri devam ettirilecektir.

5- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Dışişleri Bakanlığı yanıt

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

Sayı : 68807390-522.00-2015/7633179
Konu : Dilekçe

31.03.2015

MOR ÇATI SIĞINAĞI VAKFINA

İlgi: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın 19.03.2015 tarih ve 2015/42 sayılı dilekçesi.

"Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ve Sözleşme'nin denetim mekanizması olarak işlev görecektir "Kadınlara yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele konusunda Uzmanlar Grubu" (GREVIO) üyeliğine aday gösterilmesine ilişkin süreçler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın eşgüdümünde yürütülmekte olup, konunun anılan Bakanlık nezdinde takibi yerinde olacaktır.

Bilgilerini saygılarımla rica ederim.

Kıvılcım KILIÇ
Bakan Adına
Elçi
Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları
Genel Müdür Yardımcısı

Ek: Dilekçe örneği (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı için)

Dağıtım:

Gereği:

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Bilgi:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - Kadının
Statüsü Genel Müdürlüğü

6- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Emniyet Genel Müdürlüğü yanıt

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı : 31311769.49755(91284)-226 - 51081
Konu : Bilgi Talebi

31...103/2015

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

İlgi : a)19.03.2015 tarih ve 2015/413 sayılı yazınız. *Katir Mustafa Celal Mah. Anadolu Sok. Beyoğlu/İSTANBUL*

İlgi yazınız ile İstanbul Sözleşmesi gereği kadına yönelik şiddet alanında kolluk güçlerinin eğitimi ile ilgili Genel Müdürlüğümüzce herhangi bir çalışma yapılıp yapılmadığı ve konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı ile program, resmi görüşme/yazışma yapılıp yapılmadığı, eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin paylaşılması istenilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Genel Müdürlüğümüzce aşağıda belirtilen çalışmalar yapılmıştır.

Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemlere başlamak için öncelikle Cumhuriyet savcısını bilgilendirir, aldığı talimatlar doğrultusunda işlemlere başlar, intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)/Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü (ASPİM)'e bilgi verir.

Ayrıca, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında;

Mülki amirin yetkisinde olan ve şiddet mağduruna yönelik alınan koruyucu tedbirlerden, kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması ve hayatı tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması tedbirleri, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, ilgili kolluk amirince alınmakta, bu karar en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülki amirin onayına sunulmaktadır.

Hâkimin yetkisinde olan ve şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik alınan önleyici tedbirlerden, şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesine, korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmamasına ve gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması tedbirleri, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınmakta, bu karar en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunulmaktadır.

Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediği karar süresince kolluk tarafından kontrol edilmekte ve sonrasında tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutularak Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmektedir.

6284 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesine istinaden; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadına karşı şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verilmesi amacıyla 14 ilde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon) pilot uygulama kapsamında kurulan "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinde (ŞÖNİM)" ilgili kurumun talebi üzerine, 03.05.2013 tarihi itibariyle "Polis İrtibat Görevlisi" görevlendirilmiştir.

HA

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında hakim tarafından verilen “Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi” tedbir kararları İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü sorumluluğunda ve koordinesinde ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte yürütülmektedir. Bu iş ve işlemlerinin standart hale getirilebilmesi amacıyla “Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi Usul ve Esasları” hazırlanmıştır.

Aile içi ve kadına karşı şiddet olaylarındaki risk durumunu belirlemek için kullanılan, “Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu” güncellenerek daha kullanışlı hale getirilmiştir.

Ayrıca 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması sırasında hazırlanan evrakların standart hale getirilmesi ve mağdurların tahkikat yürüten birimlerde uzun süre bekletilerek ikincil mağduriyet yaşamalarının önlenmesi amacıyla dijital ortamda matbu formlar oluşturulmuştur.

2014 yılında ve 2015 yılı Şubat ve Mart aylarında, “6284 sayılı Kanun ve Uygulaması” konusunda, “Mukayyit Eğitimi” kapsamında tüm polis merkezlerinde çalışan ifade alan personele, 2014 yılında ayrıca “Polis Merkezi Amirleri Eğitimi” kapsamında da tüm polis merkezi amirlerine eğitim verilmiştir.

Avrupa Konseyi’nin desteğiyle, 2-5 Haziran 2014 tarihleri arasında İzmir ilinde 30 ilden gelen aile içi ve kadına karşı şiddet alanında çalışan personelin katılımıyla “Aile İçi Şiddet” konulu çalıştay ile Avrupa Birliği TAİEX Ofisi desteğiyle, 24-28 Kasım 2014 tarihleri arasında Ankara ilinde 41 ilde gelen aile içi ve kadına karşı şiddet alanında çalışan personelin katılımıyla “Kadın Hakları ve Aile İçi Şiddet” konulu seminer düzenlenmiştir.

Ayrıca Avrupa Birliği’ne Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün yürüttüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nce paydaş kurum olarak desteklenen “Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Konukevleri Teknik Yardım Projesi” kapsamında 500 eğitici personel yetiştirilerek 2015 ve 2016 yılı içerisinde, aile içi ve kadına karşı şiddet alanında görev yapan Polis Merkez Amirliği, Asayiş Resmi Ekipler, 155 Haber Merkezi, Toplum Destekli Polislik ve Koruma Şube Müdürlüğünde çalışan 140.000 personele hizmet içi eğitim verilmesi, eğiticiler ve eğitime katılan personel için kitapçıklar ile müracaatta bulunan mağdurları bilgilendirici broşürler hazırlanması planlanmaktadır.

Ayrıca istenilen istatistikî verilerin, 6284 Sayılı Kanununun 15 -inci maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi gereğince, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından talep edilmesini,

Rica ederim.

Celal ÖZCAN

Asayiş Daire Başkan Yardımcısı
3.Sınıf Emniyet Müdürü

7- İstanbul Sözleşmesi bilgi edinme başvurusu / Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yanıt

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı

Sayı : 31386081-622.03- **8297**
Konu : Bilgi Talebi

16/04/2015

MOR ÇATI KADIN SIĞINMA VAKFINA

İlgi : Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'nın 19.03.2015 tarihli ve 415 sayılı yazısı.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfının ilgede kayıtlı yazısı 02.04.2015 tarihinde Genel Müdürlüğümüze ulaşmakla birlikte, söz konusu bilgi talep yazısında, "**Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi**"nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması veya uygulanması ile ilgili olarak Genel Müdürlüğümüzün faaliyet ve çalışmaları hakkında 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca yazı içeriğinde yer alan soruların cevaplarının ve ilgili belgelerin kanunda tanımlanan süre içerisinde gönderilmesi talep edilmektedir.

İlgi kayıtlı yazıda belirtilen sorular Genel Müdürlüğümüzce değerlendirilmiş ve söz konusu sorulardan görev ve sorumluluk alanımızda bulunanlar 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde cevaplandırılarak Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfına yazımız ekinde gönderilmiştir.

Ancak, ilgi sayılı yazıda belirtilen sorulardan 11 inci sorunun Bakanlığımız görev alanına girmediği anlaşıldığından, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanununun 7 nci maddesi gereğince Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığından temin edilebileceği değerlendirilmektedir.

Bu itibarla;

1-İlgi yazı ekte gönderilmiş olup, 11 inci soruya dair gereğini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığından,

2-Bilgi edinilmesini Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfından arz/rica ederim.

Osman HACİBEKTAŞOĞLU
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

EK:

Bilgilendirme Metni(4 Sayfa)
İlgi Sayılı Yazı(4 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına
Adalet Bakanlığına

Bilgi :

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfına

17.4.2015

Konu: Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı Tarafından 02.04.2015 Tarihinde Genel Müdürlüğümüze Bilgi Edinme Talebi Hakkı Çerçevesinde Tebliğ Edilen Sorulara İlişkin Cevaplarımız

Cevaplarımız :

1- “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin 59 uncu maddesinde belirtilen durumlara ilişkin olarak 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun;

34 üncü maddesinde aile ikamet izni;

34 üncü maddesinin altıncı fıkrasında “Boşanma hâlinde, Türk vatandaşıyla evli yabancıya, en az üç yıl aile ikamet izniyle kalmış olmak kaydıyla kısa dönem ikamet izni verilebilir. Ancak yabancı eşin, aile içi şiddet gerekçesiyle mağdur olduğu ilgili mahkeme kararıyla sabit ise, üç yıllık süre şartı aranmaz.” hükmü,

34 üncü maddesinin yedinci fıkrasında “ Destekleyicinin ölümü hâlinde, bu kişiye bağlı aile ikamet izniyle kalanlara, süre şartı aranmadan kısa dönem ikamet izni verilebilir.” hükmü,

55 inci maddesinin birinci fıkrasının (a,ç,d) bentlerinde “Sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar, mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları, tedavileri tamamlanuncaya kadar psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet mağdurları hakkında 54 üncü madde kapsamında olsalar dahi, sınır dışı etme kararı alınmaz.” hükmü,

46 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a, b, c) bentlerinde “...Çocuğun yüksek yararı söz konusu olduğunda, Haklarında sınır dışı etme veya Türkiye’ye giriş yasağı kararı alındığı hâlde, yabancıların Türkiye’den çıkışları yaptırılmadığında ya da Türkiye’den ayrılmaları makul veya mümkün görülmediğinde, 55 inci madde uyarınca yabancı hakkında sınır dışı etme kararı alınmadığında diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmadan, Bakanlığın onayı alınmak ve en fazla birer yıllık sürelerle olmak kaydıyla, valiliklerce insani ikamet izni verilebilir ve bu izinler uzatılabilir.” hükmü,

Bahsi geçen yabancılar hakkında koruma sağlayan hükümlerdir.

2- Evlilik amacıyla başka bir ülkeye götürülen ve ikamet ettiği ülkedeki ikamet durumunu kaybeden kadınların haklarının geri kazanılması hususu Genel Müdürlüğümüzün görev alanında değerlendirilmemektedir.

3- Ülkesinde baskı ve zulüme uğrayan ve ülkesinin korumasından faydalanamayan veya korku nedeniyle faydalanmak istemeyen yalnız kadınların uluslararası koruma başvuruları

17.4.2015

alınmaktadır. Bu kapsamda 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun uygulamasına ilişkin bağlı birimler talimatlandırılmıştır. Bu itibarla, ülkesinde baskı ve zulme uğrayan yalnız kadınlar müracaatlarının akabinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın sığınma evlerine yerleştirilmekte ve iş ve işlemleri buradan yürütülmektedir. Diğer taraftan, uluslararası koruma başvuru nedenlerine ilişkin bir istatistik tutulmamaktadır.

4- Uluslararası korumaya ilişkin diğer ülkelerle işbirliği yapılmakta olup, konuya ilişkin önümüzdeki süreçte ayrı bir sözleşme imzalanması planlanmamaktadır. 6458 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi kapsamında uluslararası koruma başvurularında gizlilik bulunduğundan kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

5- Anılan Sözleşmenin 61 inci maddesinde “Geri Göndermeme” başlığı altında “Tarafların, uluslararası hukuk çerçevesindeki yükümlülükleri uyarınca *geri göndermeme* ilkesinin tanınması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.” hükmünün yer aldığı ifade edilmektedir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun “Geri gönderme yasağı” başlıklı 4 üncü maddesi “*Bu kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez.*” hükmünü amirdir.

Hükmün lafzında “*Bu kanun kapsamındaki hiç kimse*” ibaresi yer almakta olup bu hükmün tüm yabancılar için geçerli olduğu açıktır.

6- 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Kuruluş başlıklı 103 üncü maddesi ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuş olup, Genel Müdürlüğün merkez teşkilatında uluslararası koruma ve geçici korumaya ilişkin iş ve işlemleri yürütmek üzere Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Genel Müdürlüğün merkez ve taşra teşkilatlarının görev alanlarına ilişkin ayrı bir bütçesi bulunmaktadır.

7- Ülkemizden uluslararası koruma başvurusunda bulunan tüm yabancılar 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda düzenlenen hak ve hizmetlere erişmektedir. Bunlar arasında eğitim, sağlık, iş piyasasına erişim, sosyal yardımlara erişim, barınma, geri göndermeme vb. haklar bulunmaktadır olup, bu konulara ilişkin ilgili kurumlarla işbirliği halinde iş ve işlemler yürütülmektedir.

8- Genel Müdürlüğümüz personellerine göç alanına ilişkin, hizmet içi eğitimler verilmektedir. Eğitimlerin içeriği, takvimi ve bu husustaki idari karar, yazışma, bilgi ve idari belgeler, kurum içi uygulama niteliğinde olduğundan Bilgi Edinme Hakkındaki Kanununun 25inci maddesi gereğince bilgi edinme kapsamı dışındadır.

17.4.2015

9-Genel Müdürlüğümüz, yabancıların kurumumuz tarafından sunulan hizmetlere ulaşımını sağlamak ve yasal mevzuatın bilinirliğini artırmak adına bir dizi çalışma yapılmaktadır. Bu kapsamda:

*6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 10 farklı dile çevrilmiştir. Bu diller Arapça, İngilizce, Fransızca, Farsça, İspanyolca, Yunanca, Bulgarca, Rusça, İtalyanca ve Almanca'dan oluşmaktadır.

*Kurumun kurumsal sitesi olan www.goc.gov.tr adresi Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmaktadır. Diğer diller için çalışmalar devam etmektedir.

*Mülteci, şartlı mülteci, geçici koruma sahibi ya da sığınmacılar için farklı dillerde hazırlanan broşür, kitapçık vb. materyallere sitemizden ulaşılabilir.

10- Kadınlara yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 30 uncu maddesinin "**Tazminat**" başlığını düzenlemekte olup, söz konusu maddenin,

(1) "*Taraflar mağdurların bu Sözleşmede belirtilen herhangi bir suç nedeniyle faillerden tazminat talep etme hakkına sahip olmasını temin etmek üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaktır.*"

(2) "*Hasarın fail, sigorta şirketi veya finansmanı devletçe sağlanan sağlık ve sosyal sigorta hükümlerince karşılanmaması halinde, ciddi bedensel yaralanma ve sağlık bozukluğuna uğrayanlara yeterli Devlet tazminatı sağlanacaktır. Bu durum mağdurun emniyetine gereken dikkat sarf edilmesi koşuluyla, tarafların söz konusu tazminatın, fail tarafından verilen tazminata kadar azaltılması talep etmesini ihtimal dışı bırakmaz*

(3) "*2 nci fıkra uyarınca alınacak tedbirler, tazminatın makul bir süre içinde verilmesini teminat altına alınacaktır.*" hükümlerini ihtiva ettiği anlaşılmıştır.

Bu doğrultuda, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 55 inci maddesinde "**sınır dışı etme kararı alınamayacaklar**" sayılmış 1nci fıkrasının "d" bendinde, "*tedavileri tamamlanıpçaya kadar psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları*" da bu kapsamda sayılmıştır. Dolayısıyla söz konusu hüküm uyarınca bu kişiler tedavileri tamamlanmadan sınır dışı edilmemektedir.

Yine Kanunumuzun 67 nci maddesinde, "**Özel ihtiyaç sahipleri**" ("*Özel ihtiyaç sahiplerine bu kısımda yazılı hak ve işlemlerde öncelik tanınır. İşkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalan kişilere, bu türden fillerin neden olduğu hasarlarını giderecek yeterli tedavi imkanı sağlanır*") başlığı düzenlenmiş ve hangi kişilerin özel ihtiyaç sahibi olduğunun açıklandığı bu maddede bu kişilere ne tür bir destekte bulunulacağı da düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra, ülkemizde bulunan şiddete maruz

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLGİ NOTU

17.4.2015

kalmış yabancılar tarafından; gerek idari, gerekse hukuki yollardan tarafımıza yapılmış bir başvuru bulunmamaktadır.

19.03.2015

İÇ İŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLGİ TALEP EDEN : Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

YETKİLİ KİŞİLER : Vakıf Başkanı *Seda Çavuşoğlu*, Başkan Yardımcısı *Açelya Uçan*
Karadeniz

ADRES : Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Anadolu Sokak, No:23 D:7-8,
Beyoğlu, İstanbul

KONU : 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti'nin usulüne uygun olarak taraf olduğu "**Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi**"nin (İstanbul Sözleşmesi) iç mevzuat ile uyumlaştırılması ve/veya uygulanması ile ilgili olarak Genel Müdürlüğünüzün faaliyet ve çalışmaları hakkında 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca aşağıda yer alan sorularımızın yazılı cevaplarının ve ilgili belgelerin kanunda tanımlanan süre içinde gönderilmesi talebi hakkındadır.

SAYI : 2015/415

AÇIKLAMALAR :

Mor Çatı, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.*

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız.

Bu kapsamda aşağıdaki sorular doğrudan Vakfımızın faaliyet alanına girmektedir.

SORULAR :

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe Sözleşme, Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince uyarınca artık Türkiye iç hukukunun bir parçası olmuştur. Dolayısıyla yürürlükteki yasalarla sözleşme hükümleri arasında çıkabilecek uyumsuzluklarda doğrudan sözleşmedeki kuralların uygulanması gerekmektedir.

Kaldı ki, 20 Mart 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un "Amaç, kapsam ve temel ilkeler"i düzenleyen 1. maddesinin 2/a fıkrasında; "Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında... Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye

MOR ÇATI

Kadın Sığınmağı Vakfı

İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.* Hüküm ile yasanın uygulanmasında sözleşme hükümlerinin esas alınacağını açıkça belirtmektedir.

Tüm bu nedenlerle aşağıdaki sorular çerçevesinde gerekli hizmetlerin verilmesine derhal başlanmalıdır.

1. Sözleşme'nin 59. Maddesi kapsamında, ikametgah durumu eşinin ya da partnerinin ikametgahına bağlı olan şiddet mağdurları için evliliğin ya da birlikteliğin süresine bakılmaksızın bağımsız ikamet izni verilmesi ve sınır dışı edilme işlemlerinin de bağımsız ikametgah izni için başvurularına olanak sağlayacak şekilde bekletilmesi için sözleşmeye taraf ülkeler gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alma yükümlülüğünü üstlenmiştir. Belirtilen taahhütlerin yerine getirilmesi amacıyla ne gibi kararların alındığı, ilgili birimlerin bu konuda yönetmelik, genelge, özelge vb. ile aydınlatılıp aydınlatılmadığı, varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma olup olmadığı konusunda bilgi verilmesini talep ederiz. Ayrıca bu konuda sınır dışı işlemlerini gerçekleştiren kurumlara yapılan bildirimlerin ve yapılan çalışmaların bir örneğinin gönderilmesini, herhangi bir çalışma ya da bildirim yapılmadı ise ne şekilde ve ne zaman bildirim yapılacağına bildirilmesini talep ederiz.

2. Evlilik amacıyla başka bir ülkeye götürülen ve ikamet ettiği yerdeki ikamet durumunu kaybeden mağdur kadınların haklarının geri kazanılması için alınan hukuki ve diğer önlemler nelerdir?

3. Sözleşme'nin 60. Maddesi kapsamında, toplumsal cinsiyete dayalı sığınmacı başvuruları ve bu başvuranlara mülteci statüsü verilmesi ile ilgili müdürlüğünüzün ve buna bağlı birimlerin yaptığı çalışmalar nelerdir? Uygulamayı geciktirmeyecek şekilde ilgili birimleri bu konuda yönetmelik, genelge, özelge vb. ile aydınlatma girişimleriniz var mıdır? Varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma var mıdır? Sözleşme kapsamında herhangi bir mülteci başvurusu alınmış mıdır? Alınmışsa ya da alınması durumunda nasıl bir hukuki süreç işleyecektir.?

4. Sözleşme de öngörülen uluslararası korumanın sağlanması amacıyla sözleşmeye taraf diğer ülkeler ile herhangi bir işbirliği çalışması başlatılmış mıdır? Mülteci statüsü tanıma sürecine ve diğer taraf ülkelerle işbirliğine yönelik olarak ayrı bir işbirliği sözleşmesi imzalanacak mıdır? Bu konuda başlatılan ya da başlatılması planlanan bir çalışma mevcut mudur? Bu çalışmaların ne zaman uygulamaya başlayacağı ve mültecilik statüsüne ilişkin başvuru ve kabul usullerini içeren bilgiler kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır?

5. Sözleşmenin 61. Maddesi kapsamında şiddet mağduru kadınların yaşam riski bulunan, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya maruz kalan kadınların gönderilmemesi amacıyla ne gibi tedbirler aldığınızı, bu konuda kendi birimleriniz içinde ya da başka birimlerle yazışmalarınızın olup olmadığını, Türkiye'ye sığınan kadınlarla ilgili olarak bu Sözleşme kapsamında ne gibi çalışmalar yürütüldüğünü, Sözleşme ile üstlenilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla halihazırdaki uygulamalarınızın neler olduğu ve bu amaçla yapılan çalışmaların aşaması ve uygulanma süreci hakkında bilgi verilmesini talep ederiz.

6. Sözleşme kapsamında her türlü şiddeti önleme ve bununla mücadeleyle ilişkin bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların uygulanması için, taraf devlet tarafından, yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis edilmesi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Sığınmacılarla ilgili olarak ayrı bir bütçenin düzenlenip düzenlenmediği ve bu konuda bir talebiniz olup olmadığı ya da olup olmayacağı hakkında bilgi vermenizi,

MOR ÇATI
Kadın Sığınmağı Vakfı

7. Sözleşme'nin 59 60 ve 61 maddeleri uyarınca sığınmacı ya da mülteci olarak ülkemizde bulunan ve 61. Madde kapsamında ülkelerine gönderilemeyecek olan kadınların barınma, güçlendirme, iş bulmaları ve yanlarında bulunan çocukların eğitim almaları için ne gibi çalışmalar yürütüldüğü ve bu konudaki ihtiyaçların karşılanması amacıyla bir düzenlemenin yapılıp yapılmadığı ya da ne zaman yapılacağı konusunda bilgi vermenizi talep ederiz.

8. Sözleşme'nin 15. Maddesi kapsamında, uzmanların eğitimi yükümlülüğü düzenlenmiştir. Genel müdürlüğünüz bünyesinde çalışan uzmanların İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak eğitimine ilişkin bir programı mevcut mudur? Eğitim programı, içerik ve takvimi ile ilgili tüm ilgili idari karar, resmi yazışma, bilgi ve idari belgelerin tarafımızla paylaşılmasını talep ederiz.

9. Sözleşme'nin 19. Maddesi, taraf devletlere, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların anladıkları dilde destek hizmetlerinin sağlanması yükümlülüğünü düzenlemiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de başta Kürtçe, Arapça, Ermenice gibi dillerin yanı sıra, İngilizce, Almanca gibi daha yaygın kullanılan dillerde destek hizmetlerin sağlanması, broşürlerin hazırlanması, yasal mevzuatın bu dillerde erişiminin sağlanması, bu dillerde destek hizmet sunmaya yetkin personelin görevlendirilmesi konusunda herhangi bir çalışma, program, idari karar mevcut mudur? Bu kapsamda, ilgili diğer idari yapılar ve Bakanlıklar ile resmi yazışma/görüşme yapılmış mıdır? İlgili tüm idari karar, resmi yazışma, çalışma ve görüşlerin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

10. Sözleşme'nin 30. Maddesi kapsamında "Tazminat" yükümlülüğü düzenlenmiştir. İşbu yükümlülüğün, tazminat yükümlülüğünün, kadına yönelik şiddet alanında, spesifik ve somut bir hukuki talep olarak düzenlendiği açıktır. Sığınmacı ve mülteci statüsündeki kadınlar için Genel Müdürlüğünüzün tazminat talebinde bulunabilmeleri amacıyla herhangi bir bütçe ayırma, bütçe tahsis etme veya buna ilişkin gerekli mali planları ve programları yapmak konusunda bir çalışması mevcut mudur? Bununla ilgili alınması gerekli idari kararlar alınmış mıdır? Konuya ilişkin tüm idari bilgi, belge ve resmi yazışmalar ile görüşlerin tarafımıza bildirilmesini talep ederiz.

11. Sözleşmenin 32. Maddesi kapsamında, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura mali veya idari yük olmaksızın feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki ve idari tedbirlerin alınması yönünde yükümlülük düzenlenmiştir. Bu konuda uygulamayı geciktirmeyecek şekilde ilgili birimleri bu konuda yönetmelik, genelge, özge vb. ile aydınlatma girişimleriniz var mıdır? Varolan yasal mevzuatta sözleşme ile çelişen hükümlerin temizlenmesi konusunda başlatılmış bir çalışma var mıdır? Mülteci ve sığınmacı statüsündeki kadınların bu tür talepleri için Genel Müdürlüğünüzün herhangi bir desteği olacak mıdır?

Sonuç ve Talep:

Yukarıda sorulan soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılmasını ve istenilen belgelerin tamamının eksiksiz olarak tarafımıza verilmesini, gerekirse bu aktarım için CD'ye kayıt yapılarak istediğimiz bilgi ve belgelerin tarafımıza CD şeklinde verilmesini, bu soruların cevaplandırılması için diğer kurum ve kişilerden bilgi ve belge talep ediliyorsa, bu bilgi ve belgelerin de tamamlanmasını, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 27.04.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereği talep ederiz.

Müdürlüğünüzden ve ilgili birimlerden aşağıdaki sorularımızın yazılı cevaplarının ve ilgili tüm belgelerinin tarafımıza iletilmesini talep ederiz.

Katip Mustafa Çelebi Mh, Anadolu SK, No 23 7-8 Beyoğlu İstanbul
Tel: 0212 292 52 32 Faks: 0212 292 52 33 E-mail: morecati@morecati.org.tr

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu
Vakıf Başkanı

Açelya Uçan Karadeniz
Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE'DE ERKEK ŞİDDETİYLE MÜCADELE MEKANİZMALARI İZLEME RAPORU

"Eski eşim uzun yıllar bana şiddet uyguladı. Ayrılmayı, kaçmayı denedim ama yapamadım, bir yol bulamadım. Bir gün televizyonda Özgecan cinayet haberi vardı, eski eşim "mini etekli orospunun tekiymiş işte" dedi. "Ne alakası var kızın ne suçu var " dedim. "Kes sesini, kendileri aranıyor bu tipler, o adamlara hiçbirşey olmaz zaten biraz yatar çıkarlar" dedi... İğrendim ondan ama haklı belki de dedim, bu adamlara hiçbir şey olmaz, olan bize olur diye düşündüm."

"İlk zamanlar o kadar çok koşturdum, sağa sola başvurduğum ki ne yaşadığımı anlamadım... Biraz durunca yıkılmaktan korkuyorum, işimi kaybetmemem gerek, çocuklarım benden daha çok ilgi bekliyor ama o kadar bitkinim ki onu bile yapamıyorum. Ağlayamıyorum bile artık. Sürekli tetikte yaşadım yıllardır, hala öyleyim. Hiç geçmeyecek mi bu? "

